

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
DIŞİŞLERİ KOMİSYONU
TUTANAK DERGİSİ

6'ncı Toplantı
16 Temmuz 2026 Perşembe

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde yer alan ve kâtip üyeler tarafından okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve tırnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İÇİNDEKİLER

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Fuat Oktay'ın, Başkentte gerçekleştirilen NATO Zirvesi'ne, bölgemizdeki ve küresel düzeydeki yaşanan gelişmelere, 15 Temmuz Demokrasi ve Millî Birlik Günü'ne, Komisyonun son toplantısından bu yana gerçekleştirdiği parlamenter diplomasi faaliyetlerine ve Komisyonun bugünkü gündemine ilişkin açıklaması

2.- Komisyon Başkanı Fuat Oktay'ın, Komisyon toplantısına katkı veren herkese teşekkür ettiğine ve muhalefet şerhlerinin verilme süresine ilişkin açıklaması

3.- Komisyon Başkanı Fuat Oktay'ın, Eskişehir Milletvekili Utku Çakırözer'in, dövizli askerlik sistemiyle ilgili madde ihdasına yönelik yaptığı açıklamasında geçen bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

III.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER

A) Kanun Teklifleri

1.- İstanbul Milletvekili Numan Kurtulmuş'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi, Kyoto Protokolü ve Paris Anlaşması Sekretaryası Arasında Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi Taraflar Konferansının Otuz Birinci Oturumu, Kyoto Protokolü Taraflar Toplantısı Olarak Düzenlenen Taraflar Konferansının Yirmi Birinci Oturumu, Paris Anlaşması Taraflar Toplantısı Olarak Düzenlenen Taraflar Konferansının Sekizinci Oturumu, Bağlı Organların Oturumları ve Diğer BMİDÇS Toplantılarına Dair Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/3757)

2.- İstanbul Milletvekili Numan Kurtulmuş'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Suriye Arap Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Şam Kalp Hastanesi ve Halep Onkoloji Hastanesi İşletme Protokolünün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/3700)

3.- İstanbul Milletvekili Numan Kurtulmuş'un 2015 Uluslararası Zeytinyağı ve Sofralık Zeytin Anlaşmasının 36 ncı Maddesinin Değiştirilmesine İlişkin Olarak Uluslararası Zeytin Konseyi Üyeler Konseyi Tarafından 25 Haziran 2024 Tarihinde Kabul Edilen DEC-I 1/119-VI/2024 Sayılı Kararın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/3663)

IV.- AÇIKLAMALAR

1.- Dışişleri Bakan Yardımcısı Musa Kulaklıkaya'nın son günlerde ülkemizi de yakından ilgilendiren dış politikadaki gelişmelere ilişkin açıklaması

2.- Erzurum Milletvekili Kamil Aydın'ın, Hamas'ın teklifi ve CAATSA yaptırımlarıyla ilgili olarak Dışişleri Bakan Yardımcısı Musa Kulaklıkaya'yı dinlemek istediğine ilişkin açıklaması

3.- Dışişleri Bakan Yardımcısı Musa Kulaklıkaya'nın, Erzurum Milletvekili Kamil Aydın'ın yapmış olduğu açıklamasında geçen bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

4.- İstanbul Milletvekili Oğuz Üçüncü'nün, sonraki toplantı konu başlıklarına Balkanların eklenmesini rica ettiğine ilişkin açıklaması

5.- Eskişehir Milletvekili Utku Çakırözer'in, Dışişleri Bakan Yardımcısı Musa Kulaklıkaya'nın yapmış olduğu açıklamasında geçen bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

6.- Eskişehir Milletvekili Utku Çakırözer'in, yurt dışında yaşayan vatandaşların dövizli askerlik sisteminin değiştirilmesine yönelik düzenlemeye ilişkin açıklaması

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
DIŞİŞLERİ KOMİSYONU

-----0-----
6'ncı Toplantı
16 Temmuz 2026 Perşembe
-----0-----

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

TBMM Dışışleri Komisyonu saat 14.14'te açıldı.

Komisyon Başkanı Fuat Oktay,

Başkentte gerçekleştirilen NATO Zirvesi'ne, bölgemizdeki ve küresel düzeydeki yaşanan gelişmelere, 15 Temmuz Demokrasi ve Millî Birlik Günü'ne, Komisyonun son toplantısından bu yana gerçekleştirdiği parlamenter diplomasi faaliyetlerine ve Komisyonun bugünkü gündemine,

Komisyon toplantısına katkı veren herkese teşekkür ettiğine ve muhalefet şerhlerinin verilme süresine,

Eskişehir Milletvekili Utku Çakırözer'in, dövizli askerlik sistemiyle ilgili madde ihdasına yönelik yaptığı açıklamasında geçen bazı ifadelerine,

İlişkin açıklama yaptı.

İstanbul Milletvekili Numan Kurtulmuş'un,

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi, Kyoto Protokolü ve Paris Anlaşması Sekretaryası Arasında Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi Taraflar Konferansının Otuz Birinci Oturumu, Kyoto Protokolü Taraflar Toplantısı Olarak Düzenlenen Taraflar Konferansının Yirmi Birinci Oturumu, Paris Anlaşması Taraflar Toplantısı Olarak Düzenlenen Taraflar Konferansının Sekizinci Oturumu, Bağlı Organların Oturumları ve Diğer BMİDÇS Toplantılarına Dair Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/3757),

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Suriye Arap Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Şam Kalp Hastanesi ve Halep Onkoloji Hastanesi İşletme Protokolünün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/3700),

2015 Uluslararası Zeytinyağı ve Sofralık Zeytin Anlaşmasının 36 ncı Maddesinin Değiştirilmesine İlişkin Olarak Uluslararası Zeytin Konseyi Üyeler Konseyi Tarafından 25 Haziran 2024 Tarihinde Kabul Edilen DEC-I 1/119-VI/2024 Sayılı Kararın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/3663),

Tümü ve maddeleri üzerindeki görüşmeleri tamamlanarak kabul edildi.

Dışışleri Bakan Yardımcısı Musa Kulaklıkaya,

Son günlerde ülkemizi de yakından ilgilendiren dış politikadaki gelişmelere,

Erzurum Milletvekili Kamil Aydın'ın yapmış olduğu açıklamasında geçen bazı ifadelerine;

Erzurum Milletvekili Kamil Aydın, Hamas'ın teklifi ve CAATSA yaptırımlarıyla ilgili olarak Dışışleri Bakan Yardımcısı Musa Kulaklıkaya'yı dinlemek istediğine,

İstanbul Milletvekili Oğuz Üçüncü, sonraki toplantı konu başlıklarına Balkanların eklenmesini rica ettiğine,

Eskişehir Milletvekili Utku Çakırözer,

Dışışleri Bakan Yardımcısı Musa Kulaklıkaya'nın yapmış olduğu açıklamasında geçen bazı ifadelerine,

Yurt dışında yaşayan vatandaşların dövizli askerlik sisteminin değiştirilmesine yönelik düzenlemeye,

İlişkin açıklama yaptı.

Komisyon gündeminde görüşülecek başka konu bulunmadığından, saat 17.41'de toplantıya son verildi.

16 Temmuz 2026 Perşembe
BİRİNCİ OTURUM
Açılma Saati: 14.14
BAŞKAN: Fuat OKTAY (Ankara)
BAŞKAN VEKİLİ: Mustafa CANBEY (Balıkesir)
SÖZCÜ: Ceyda BÖLÜNMEZ ÇANKIRI (İzmir)
KÂTİP: Derya BAKBAK (Gaziantep)
----- 0 -----

BAŞKAN FUAT OKTAY - Dışışleri Komisyonumuzun çok değerli üyeleri, Değerli Bakan Yardımcımız, kamu kurumlarımızın saygıdeğer temsilcileri, basınımızın değerli temsilcileri, çok değerli katılımcılar; Dışışleri Komisyonunun 28'inci Yasama Dönemi 23'üncü Toplantısını açıyorum.

Toplantı yeter sayımız vardır, görüşmelere başlıyoruz.

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Fuat Oktay'ın, Başkentte gerçekleştirilen NATO Zirvesi'ne, bölgemizdeki ve küresel düzeydeki yaşanan gelişmelere, 15 Temmuz Demokrasi ve Millî Birlik Günü'ne, Komisyonun son toplantısından bu yana gerçekleştirdiği parlamenter diplomasi faaliyetlerine ve Komisyonun bugünkü gündemine ilişkin açıklaması

BAŞKAN FUAT OKTAY - Yine, her zaman olduğu gibi, gündem maddelerimize geçmeden önce de bölgemizde ve küresel düzeydeki yaşanan gelişmelere ilişkin bazı değerlendirmelerde bulunmak ve yine, Komisyonumuzun faaliyetleri hakkında da kısaca bilgi vermek istiyorum.

Değerli arkadaşlar, hepinizin malumu, bildiğiniz üzere, geçtiğimiz hafta başkentimizde önemli bir zirve vardı; NATO zirvesine ev sahipliği yaptık. NATO'nun geleceğinin tartışıldığı kritik bir dönemde gerçekleştirilen zirve Türkiye'nin ittifak içindeki dengeleyici, merkezî ve vazgeçilmez rolünü bir kez daha ortaya koymuştur. Zirveye en üst düzeyde ve tam katılım sağlanması ülkemize ve Sayın Cumhurbaşkanımıza duyulan güven ve saygının bir göstergesi olmuştur. NATO açısından tarihî bir aşama teşkil eden zirvede ittifakın birlik ve beraberliği güçlü biçimde teyit edilmiştir. İttifakın savunma sanayisi stratejisinin yeniden şekillendiği bu dönemde zirve marjında gerçekleştirilen Savunma Sanayisi Forumu ülkemizin bu alandaki kapasitesini ön plana çıkarmıştır. Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı, SETA ve Münih Güvenlik Konferansı tarafından düzenlenen "Müttefikler Ankara'da" platformu da stratejik değerlendirmelerin yapılmasına fırsat vermiştir. Zirve, aynı zamanda binlerce yıllık tarihimizin ve medeniyetimizin derinliği ile Türk misafirperverliğinin eşsiz zarafetinin yansıtıldığı önemli bir kültürel diplomasi başarısı da olmuştur.

Değerli Komisyon üyelerimiz, değerli katılımcılar; ABD ile İran arasında ateşkes sağlanmasına yönelik mutabakat zaptı 17 Haziranda imzalanmış olmasına rağmen geçtiğimiz haftadan itibaren İran Körfezi'nde çatışmaların başlaması ve şiddetlenmesi ciddi bir endişe kaynağıdır. Çatışmalar, bir yandan tüm Orta Doğu bölgesinin barış ve istikrarını tehdit ederken diğer yandan başta petrol olmak üzere tedarik zincirlerini etkileyerek küresel piyasalar açısından önemli riskler doğurmaktadır. İsrail'in ve ABD ve İran'da savaş yanlısı olan kesimlerin bölgedeki gerilim odaklı tavırlarının bölgedeki politikaları yönlendirmesine, şiddet odaklı politikaları yönlendirmesine izin verilmemelidir. Taraflara itidalli davranmaları çağrısında bulunuyor, bölgede barış ortamının yeniden tesis edilmesini diliyoruz.

Öte yandan, ülkemizin kuzeyinde Rusya-Ukrayna savaşı da bütün şiddetiyle ne yazık ki devam etmektedir. Türkiye olarak barışın sağlanmasına yönelik her türlü diplomatik çabayı desteklemeyi sürdürüyoruz.

Değerli Komisyon üyelerimiz, değerli katılımcılar; bölgemizde İsrail'in ayırıcı, saldırgan ve işgalci politikalarının devam ettiğini görüyoruz. İsrail'in Lübnan'daki işgali sürerken Suriye'ye yönelik yeni saldırılar gerçekleştirdiğine de şahit oluyoruz. İsrail'in Gazze'de yol açtığı insanlık dışı dram, Kudüs ve Batı Şeria'daki saldırıları ve işgal eylemleri ise hâlen devam etmektedir.

Daha önce de dikkat çektiğimiz üzere, İran'daki savaş ve Lübnan'a yönelik saldırılar nedeniyle Gazze ve Batı Şeria'daki durumun ikinci plana düşmemesi büyük önem taşımaktadır.

Yine aynı şekilde, Suriye'de istikrarın korunması, ülkenin toprak bütünlüğünün ve egemenliğinin muhafaza edilmesi ve yeniden inşa sürecinin hızlandırılması yönündeki desteğimiz de sürmektedir. Bu kapsamda Suriye Parlamentosunu teşkil eden halk meclisinin toplanarak 12 Temmuzda ilk oturumunu gerçekleştirmesini siyasi sürecin ilerletilmesi ve halk egemenliğinin tesisi bakımından önemli bir adım olarak değerlendiriyor ve memnuniyetle karşılıyoruz.

Değerli Komisyon üyeleri, Avrupa Parlamentosunun son dönemde ülkemiz aleyhinde faaliyet gösteren çevrelerin etkisiyle son derece yanlış kararlar, son derece isabetsiz kararlar aldığı görülmektedir. Kıbrıs Barış Harekâtı'nın yıl dönümünün yaklaştığı bu günlerde Avrupa Parlamentosunda kabul edilen ve kahraman Türk Silahlı Kuvvetlerine yönelik asılsız ve akıl dışı iddialar içeren kararın bizim açımızdan yok hükmünde olduğunu bir kez daha belirtmek istiyorum. Eğer iddialarındakilerin kim olduğunu anlamak istiyorlarsa aynaya bakmaları yeterlidir.

Değerli Komisyon üyeleri, değerli katılımcılar; dün 15 Temmuz Demokrasi ve Millî Birlik Günü'nü andık. 15 Temmuz Türk milletinin demokrasiye, bağımsızlığa ve millî iradeye sahip çıkma kararlılığını bütün dünyaya gösterdiği tarihî bir gündür. Milletimizin birlik ve beraberliğini simgeleyen büyük bir direnişle hain FETÖ darbe girişimi püskürtülmüştür, Türkiye'yi işgal girişimi önlenmiştir. Bu

direniş hain FETÖ girişimini milletimizin sinesinde boğmuştur. Türkiye Büyük Millet Meclisi olarak ve Komisyonumuz olarak bu birlik ve beraberlik anlayışı içinde çalışmalarımızı sürdürüyoruz ve sürdürmeye de devam edeceğiz.

Değerli arkadaşlar, Komisyonumuzun 13 Mayıs 2026 tarihli son toplantısından bu yana gerçekleştirdiğimiz parlamenter diplomasi faaliyetlerine de kısaca değinmek istiyorum. 14 Mayıs'ta Çek Cumhuriyeti Senatosu Dışişleri Savunma ve Güvenlik Komisyonu Başkanı Pavel Fischer ve beraberindeki heyeti Meclisimizde ağırladık. Görüşmemizde Çekya'yla gelişen ikili ilişkilerimizi tüm boyutlarıyla ele aldık ve bölgesel gelişmelere ilişkin değerlendirmelerimizi paylaştık. 17-22 Mayıs tarihlerinde Japonya Temsilciler Meclisi Dışişleri Komisyonu Başkanı Konosuke Kokuba'nın davetine icabetle Japonya'ya resmî bir ziyaret gerçekleştirdik. Japonya Temsilciler Meclisi ve Danışmanlar Meclisinin Dışişleri Komisyonlarıyla yani Meclisin iki kanadıyla da ayrı ayrı toplantılar yaptık. Japonya Dışişleri Bakan Yardımcısı, Japonya-Türkiye Dostluk Grubu ve Japonya-Türkiye Cemiyetiyle bir araya geldik. Görüşmelerimizde ikili, bölgesel ve küresel meseleler hakkında görüş alışverişinde bulunduk, iş birliği imkânlarını değerlendirdik. Yani bizim orada vardığımız kanaat de şuydu: Aslında Türkiye-Japonya ilişkileri kültürel anlamda, diplomatik anlamda, devletler arası ilişkiler boyutunda son derece kıymetli, son derece pozitif ama bunun ticari faaliyetlere yansımalarıyla alakalı yeni bir ivmelenmeye ihtiyaç olduğunu gördük. Türkiye'deki ve bölgedeki değişikliklerle ilgili, özellikle Japonya'yı yeni Türkiye'yi keşfetmesiyle alakalı... Bütün odak noktamız oradaydı ve orada da yoğun bir ilginin olduğunu fark ettik. 3 Haziranda Yeni Zelanda'nın Ankara Büyükelçisi Greg David Lewis'i Meclisimizde ağırladık. Türkiye-Yeni Zelanda ilişkilerinin çok boyutlu biçimde geliştirilmesine yönelik imkânları, bölgesel ve uluslararası gelişmeleri de yine değerlendirdik. 7-9 Haziran tarihlerinde Komisyonumuzla Estonya, Letonya ve Litvanya'dan oluşan Baltık Ülkeleri Parlamentoları Dışişleri Komisyonlarının 4'üncü Toplantısını gerçekleştirmek üzere Estonya'ya resmî bir ziyaret düzenledik. Dörtlü toplantıda uluslararası sistemdeki dönüşümü, Avrupa'nın güvenlik mimarisini, Türkiye'nin bu sürece katkılarını, NATO zirvesi hazırlıklarını, Rusya-Ukrayna savaşını ve Orta Doğu'daki gelişmeleri kapsamlı biçimde değerlendirdik. Bir sonraki ortak toplantının Türkiye'de yapılmasını da bu vesileyle kararlaştırmış olduk. Yine, ziyaret marjında Türkiye-Estonya Dışişleri Komisyonları İkili Toplantısını da gerçekleştirdik. 11 Haziranda Gürcistan Ankara Büyükelçisi Archil Kalandia'yla Meclisimizde bir araya gelerek ülkelerimiz arasındaki köklü dostluk bağlarını ve ortak çalışma alanlarını değerlendirmiş olduk. Yine bu yıl Gürcistan'da yapılacak Türkiye-Azerbaycan-Gürcistan Üçlü Dışişleri Komisyonları Toplantısı hakkında da görüş teatisinde bulunduk. 16 Haziranda D-8 Ekonomik İşbirliği Teşkilatı Genel Sekreteri Sayın Sohail Mahmood ve beraberindeki heyeti Meclisimizde ağırladık. Ülkemizin öncülüğünde kurulan D-8 teşkilatının önümüzdeki dönemde daha aktif ve etkili hâle getirilebilmesi için neler yapılabileceğini değerlendirdik. Biliyorsunuz, D-8'e en son Azerbaycan da katılmıştı, şu anda 9 aslında ama isim "D-8" olarak devam ediyor, üye sayısı 9 oldu. 17 Haziranda Türkiye Büyük Millet Meclisini ziyaret eden Birleşik Krallık Parlamentosu, Birleşik Krallık Türkiye Parlamentolararası Dostluk Grubu Başkanı Sayın Tahir Ali ve beraberindeki heyetle bir araya geldik; parlamenter diplomasi yoluyla ikili ilişkilerimizin güçlendirilmesine yönelik fırsatları, bölgesel ve uluslararası gelişmeleri ve ortak gündemimizdeki konuları değerlendirdik. Aynı gün Şili'nin Ankara Büyükelçisi Rodrigo Arcos'la gerçekleştirdiğimiz görüşmede Türkiye-Şili ilişkilerinin çok yönlü geliştirilmesine yönelik imkânları ve ülkelerimizin uluslararası platformlardaki adaylıklarını da ele aldık. 18 Haziranda da İspanya Senatosu Dışişleri Komisyonunu Meclisimizde ağırladık. Komisyon Başkanı Pilar Milagros Rojo Noguera ve beraberindeki heyetle yaptığımız görüşmede başta Gazze olmak üzere insani meseleler ve bölgesel sınamalar karşısında benzer yaklaşımlarımız çerçevesinde siyasi, ekonomik ve savunma sanayisi alanlarındaki ilişkilerimizi daha da ileri taşımak konusunda mutabık kaldık. 23 Haziranda görev süresini tamamlayan Macaristan'ın Ankara Büyükelçisi Victor Matis'le veda ziyareti kapsamında Meclisimizde yine bir araya geldik. Görüşmelerde ikili ilişkileri de değerlendirme fırsatı bulduk bir kez daha. Son olarak, 7 Temmuz 2026'da ülkemizin ev sahipliğinde Ankara'da düzenlenen 36'ncı NATO Devlet ve Hükümet Başkanları Zirvesi kapsamında İletişim Başkanlığı, SETA ve Münih Güvenlik Konferansı iş birliğiyle gerçekleştirilen "Müttefikler Ankara'da" isimli platformun bir paneline de katıldık. Burada da soğuk savaş sonrasında ortaya çıkan stratejik belirsizlik çağında nasıl bir rota çizilebileceğine ilişkin panelde ülkemizin NATO'daki kilit ve merkezî rolü ve Türk savunma sanayisinin ittifaka katkıları hakkında değerlendirmelerde bulunduk.

Değerli arkadaşlar, Değerli Komisyon üyeleri; bugünkü toplantımızda müzakere edilmesi öngörülen 3 teklif dışında, esas Komisyon olarak Komisyonumuzda bekleyen 24 teklif bulunmaktadır. 28'inci Yasama Döneminin başlangıcından bugüne kadar 73 uygun bulma kanun teklifi Genel Kurulda görüşülerek kanunlaşmıştır. Komisyonumuzda kabul edilen ve Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulu gündeminde bulunan teklif sayısı ise 117'dir.

Ben bu vesileyle, basınımıza tekrar teşekkür ediyorum, kendilerini dışarıya davet ediyorum. Bundan sonraki kısım basınımıza, daha doğrusu medyamıza kapalı olarak devam edecektir.

Şimdi gündeme geçiyoruz.

Bugünkü gündemimizin 2'nci sırasında uygun bulma kanun teklifleri kapsamında 3 teklifin görüşülmesi yer almaktadır. Gündem bilgisi ve teklif metinleri 14/7/2026 Salı günü Türkiye Büyük Millet Meclisi uzantılı e-posta adreslerinizi de gönderilmiş ve elden de yine ayrıca dağıtılmıştır.

III.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER

A) Kanun Teklifleri

1.- İstanbul Milletvekili Numan Kurtulmuş'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi, Kyoto Protokolü ve Paris Anlaşması Sekreteryası Arasında Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi Taraflar Konferansının Otuz Birinci Oturumu, Kyoto Protokolü Taraflar Toplantısı Olarak Düzenlenen Taraflar Konferansının Yirmi Birinci Oturumu, Paris Anlaşması Taraflar Toplantısı Olarak Düzenlenen Taraflar Konferansının Sekizinci Oturumu, Bağlı Organların Oturumları ve Diğer BMİDÇS Toplantılarına Dair Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/3757)¹

1. (2/3757) esas numaralı Kanun Teklifi tutanağa eklidir.

BAŞKAN FUAT OKTAY - Uygun bulma kanun tekliflerinin 1'inci sırasında, İstanbul Milletvekili Sayın Numan Kurtulmuş'un (2/3757) esas numaralı Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi, Kyoto Protokolü ve Paris Anlaşması Sekretaryası Arasında Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi Taraflar Konferansının Otuz Birinci Oturumu, Kyoto Protokolü Taraflar Toplantısı Olarak Düzenlenen Taraflar Konferansının Yirmi Birinci Oturumu, Paris Anlaşması Taraflar Toplantısı Olarak Düzenlenen Taraflar Konferansının Sekizinci Oturumu, Bağlı Organların Oturumları ve Diğer BMİDÇS Toplantılarına Dair Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi bulunmaktadır.

İstanbul Milletvekili Sayın Kurtulmuş tarafından 2/7/2026 tarihinde Meclis Başkanlığına sunulan teklif, aynı tarihte esas komisyon olarak Dışişleri Komisyonuna, tali komisyon olarak da Çevre Komisyonuna havale edilmiştir.

Teklifin tümü üzerindeki görüşmelere geçiyoruz.

Teklif hakkında Komisyonumuzu bilgilendirmek üzere sözü Dışişleri Bakan Yardımcımız Sayın Musa Kulaklıkaya'ya veriyorum.

Buyurun Sayın Kulaklıkaya, söz sizin.

DIŞİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI MUSA KULAKLIKAYA - Teşekkür ederim Sayın başkanım.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; ülkemiz, küresel kurallar sisteminin kalbinde yer alan Birleşmiş Milletlerin temsil ettiği değerleri ve çok taraflılık ilkesini güçlü şekilde desteklemekte ve savunmaktadır. Hemen her Birleşmiş Milletler kurumunun ülkemizde faaliyet göstermesi ve giderek artan biçimde ülkemizin bir merkez olarak tercih edilmesi Birleşmiş Milletlerle süren çok boyutlu ve güçlü iş birliğimizin açık bir yansımasıdır. Bu iş birliğinin en somut ve güncel örneği, Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi 31'inci Taraflar Konferansı'na, kısa adıyla COP31'e ev sahipliğimizdir. COP yani Taraflar Konferansı, Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi'nin en üst karar alma organıdır. Taraflar, taraf ülkeler burada azaltım, uyum, iklim finansmanı, teknoloji transferi ile kayıp ve zarar gibi iklim değişikliğiyle mücadelede önemli ve çok boyutlu başlıkları ele almaktadırlar.

COP31 adaylığımızı ilk kez 2022 yılında COP27 sürecinde açıklamıştık. Yaklaşık iki yıl süren yoğun diplomatik temaslar sonucunda Brezilya'nın ev sahipliğinde düzenlenen COP30 toplantısı sırasında bir uzlaşa sağlandı. Bu çerçevede, COP31'in ülkemizde düzenlenmesi, ülkemizin COP31 Başkanlığını üstlenmesi, Avustralya'nın ise müzakereleri yürütmesi kararlaştırıldı. Bu sonucu Türk diplomasisi açısından tarihî bir başarı olarak görüyoruz. Ülkemiz ilk kez bir iklim COP'una ev sahipliği yapacak ve aynı zamanda COP Başkanlığını üstlenecektir. COP31'i 9-20 Kasım 2026 tarihlerinde Antalya'da düzenleyeceğiz. Konferansa 196 ülkeden 100 binin üzerinde katılımcı bekliyoruz. Konferans kapsamında Kyoto Protokolü ve Paris Anlaşması Taraflar Toplantıları da eş zamanlı olarak düzenlenecektir. En az gelişmiş ülkeler ve gelişmekte olan küçük ada devletleri gibi grupların oturum öncesi toplantıları 3-8 Kasım 2026 tarihlerinde yapılacaktır. COP31'e yalnızca taraf devletlerin yüksek düzeyli temsilcileri değil, özel sektör, uluslararası kuruluşlar, sivil toplum kuruluşları ve akademiadan da temsilciler dâhil edilmek üzere tüm paydaşlar katılacaktır. Konferans çerçevesinde aynı zamanda 11-12 Kasım 2026 tarihlerinde COP31 Liderler Zirvesi düzenlenecektir. Ülkemizin uluslararası arenada sahip olduğu konum, organizasyonel kapasitesi ve güzel Antalya'mızın sunduğu olanaklar ışığında Liderler Zirvesi'ne 100 binden fazla devlet ve hükümet başkanının ve diğer katılımcıların iştirak etmesi anlamlıdır. Bu büyüklükteki bir konferansın hukuki, idari, lojistik ve operasyonel çerçevesini belirleyen temel belge gündemimizdeki ev sahipliği ülke anlaşmasıdır. Anlaşma, ülkemiz adına Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı Sayın Murat Kurum ile Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi Sekretaryası İcra Sekreteri Simon Stiell tarafından 9 Haziran 2026 tarihinde Bonn'da imzalanmıştır. Anlaşmayla konferansın düzenli ve etkin biçimde düzenlenmesi için gerekli mekân, tesis, ekipman, altyapı ve diğer hizmetlerin sağlanması, katılımcılara Birleşmiş Milletlerin Ayrıcalık ve Muafiyetlerine Dair 1946 tarihli Sözleşme çerçevesinde gerekli ayrıcalık ve muafiyetlerin tanınması ile vize ve giriş kolaylıkları, konferansın olumsuz iklim etkilerinin en aza indirilmesi ve sürdürülebilirlik standartlarının uygulanması, mücbir sebep hâllerine ilişkin erteleme ve iptal prosedürleriyle olası uyuşmazlıkların çözüm yolları düzenlenmektedir. Benzer anlaşmalar Birleşmiş Milletler Genel Merkezi dışında düzenlenen tüm büyük Birleşmiş Milletler konferansları için ev sahibi ülkelerce akdedilmekte olup en son COP30 için Brezilya'yla imzalanmıştır. Anlaşmanın ilgili maddeleri, ülkemizin uluslararası yükümlülükleriyle uyumlu şekilde evvelce imzalanan anlaşmalar da göz önünde bulundurularak kaleme alınmıştır.

Sayın Başkan, Dışişleri Komisyonunun kıymetli üyeleri; Antalya şehrimizin ev sahipliğindeki COP31'i yalnızca bir konferans değil, gelecek nesillere sağlıklı ve yaşanabilir bir dünya bırakmak adına bir sorumluluk olarak görüyoruz. COP31'in güvenin yeniden tesis edildiği, uygulamanın ön plana çıktığı ve somut sonuçların ortaya çıktığı bir sürecin başlangıcı olması için gayret ediyoruz. COP31 kapsamında 17 Kasım 2026 tarihinde düzenlenmesi planlanan Parlamenterler Toplantısıyla yüce Meclisimiz de bu tarihî sürecin doğrudan paydaşı olacaktır. Anlaşmanın onaylanması COP31'in takvimi de dikkate alındığında özel bir aciliyet arz etmektedir. Bu çerçevede anlaşmanın onaylanması konusunda yüce Meclisimizin kıymetli desteğini istirham ediyoruz.

Sayın Başkanım, eğer Komisyonumuz uygun görürse Bakanlık temsilcilerimiz COP'la ilgili biraz daha ayrıntılı bir sunum yapabilirler; takdirlerinize arz ediyorum.

BAŞKAN FUAT OKTAY - Tabii ki memnuniyetle, buyurun lütfen.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAŞKANI HALİL HASAR - Sayın Komisyon Başkanım, Komisyon üyesi değerli milletvekilleri; ben İklim Değişikliği Başkanı olarak burada bulunmaktayım, Profesör Doktor Halil Hasar.

Sayın Başkanım, size COP'la ilgili kısaca bir sunum yapmak istiyoruz. Burada ilk sunumda gördüğünüz gibi, COP aslında bir organizasyondan ziyade, bir fuar mantığından ziyade bir karar mercisi. Bu COP'lar genellikle karar mercisi olan yerler ve burada ilk yapılan COP 1995 yılında Berlin'de yapıldıktan sonra sürekli bir artış göstererek günümüzde binlerce, yüz binlere yaklaşan rakamlarla katılımcıların olduğunu ve bu katılımcıların da ülke delegasyonlarının, müzakerecilerinin olduğunu, daha üst seviyede karar noktasındaki insanlar olduğunu görüyoruz. Biz de bu yıl itibarıyla, Sayın Bakan Yardımcımızın da ifade ettiği gibi, 100 binin üzerinde bir katılım bekliyoruz. Bu katılımın içerisinde yaklaşık 25 bin ila 30 bin ülke delegasyonu bulunuyor. Bunların içerisinde 5-6 bin müzakereci tamamen teknik müzakere odalarında bütün konuları konuşan kişiler, teknik kişiler ama ülke delegasyonu olarak da 25-30 bin kişi bekleniyor. Ayrıyeten, 197 ülke var burada, 197 ülkede ise yaklaşık olarak 190... İkinci hafta üst düzey bakanların

oturumları var. İlk hafta Liderler Zirvesi var. Liderler Zirvesi'nde de 100'e yakın lideri burada ağırlamayı umuyoruz, bekliyoruz; bu şekilde geri dönüşler var. Diğer taraftan ise ikinci hafta yine diğer bütün ülke bakanlarının katılımıyla binin üzerinde bakanın karar noktasında siyasi ve politik olarak karar verebilecek bir heyetin olacağı bir platform.

İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi ilk olarak 1992'de bildiğiniz gibi yayımlanmış durumda. Orada ise ülkemiz Ek-1 kapsamında yer alan ülkelerden biri ve bir de Ek dışı olan ülkeler var. Şu an Paris Anlaşması kapsamında ise biz gelişmekte olan ülke, Annex Ek-1 ülkesi pozisyonundan çıkarmışız, dili değiştirdik Paris Anlaşması'nda, eklere atıflar yok. Gelişmekte olan ve gelişmiş ülke pozisyonları söz konusu, burada da ülkemiz gelişmekte olan ülke pozisyonunda yer alıyor.

BAŞKAN FUAT OKTAY - Gelişmekte olan ülke pozisyonunda?

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAŞKANI HALİL HASAR - Evet, gelişmekte olan ülke pozisyonunda yer alıyor. Biz bunu müzakerelerde... Şöyle kısaca ifade edeyim isterseniz, açıklığa kavuşturayım.

BAŞKAN FUAT OKTAY - Onu çok hızlı geçtiniz de onun için dedim. Burada aslında çok uzun bir mücadelenin sonucu bu. Yani orayı isterseniz hızlıca bir açabilirsiniz Komisyon üyelerimize.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAŞKANI HALİL HASAR - Şöyle: Biz tabii, 1992'de Ek-1 ülkesi olarak yer almışız, akabinde Birleşmiş Milletler Çerçeve Sözleşmesi'ne sırf bu mücadele noktasında 2004'te taraf olmuşuz fakat Ek-1'den çıkmadık. Ek-1 hem Kyoto Protokolü... Kyoto Protokolü'nün tamamında Ek-1, Ek-2 ve ek dışı ülkeler. Ek-1 ülkeler gelişmiş ülkeler, Ek-2 ülkeler gelişmiş ve finans vermek zorunda olan ülkeler. Ek dışı ülkeler ise gelişmekte olan ülkeler. 2015 yılında Paris Anlaşması'na biz taraf olurken orada beyan edilen bir husus var, gelişmekte olan ülke olarak biz bunu imzalıyoruz ve biz bütün müzakerelerde bu beyanı esas alarak gelişmekte olan ülke pozisyonunda bulunuyoruz. Bizim gibi ülkelerden Ukrayna var benzer şekilde olan; Türkiye ama kendine has ve grubu da olmayan bir ülke, bizim tamamen pozisyonumuz "gelişmekte olan ülke" şeklinde. Paris Anlaşması'nda, müzakerelerde de Ek-1 (Annex-1), Annex-2, Non-Annex (Ek Dışı) olan ifadeleri kesinlikle yerleştirmiyoruz, müzakerelerde bu dili kullanmıyoruz, bu terminolojiyi kullanmıyoruz, "gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeler" şeklinde yol alıyoruz.

Gelişmekte olan ülkelerin avantajı şu; herhangi bir emisyon azaltım zorunluluğu yok. Bu ne demek? Bu, aslında çok önemli bir şey. Tabii ki sonuçta bizim Cumhurbaşkanımız da 2053 net sıfır emisyon hedefi ortaya koydu ve bizim tamamen çalışmalarımız, İklim Başkanlığında azaltım stratejisi ve eylem planlarımız olsun, uyum eylem planlarımız olsun, tamamen uzun dönemli stratejiye göre. 2053 yılına kadar bu azaltım nötr, net sıfır emisyonu ulaşmak babında fakat şunu ifade etmek gerekir: Öyle bir zorunluluğumuz söz konusu değil fakat bu Paris Anlaşması'nın ortaya koyulması, imzalanması; her ülke şartlarını, ülkelerin şartlarını, özel şartlarını dikkate alarak iklim değişikliğiyle mücadelede mutlaka katkı sunmaları gerekir. Bu şu demektir: Gelişmekte olan ülke de olsanız, zorunluluk olmasa da biz ulusal katkı beyanlarımızı sunuyoruz, her beş yılda bir Birleşmiş Milletlere ulusal katkı beyanlarımızı sunuyoruz ve bu mücadeledeki rolümüzü, stratejimizi, planımızı ortaya koyuyoruz. Buna göre, her ülke kendi özel şartları nispetinde iklim değişikliğiyle mücadelede katkı sağlıyor. Bu, biraz da Sayın Başkanım, bir zorunluluk. Teknoloji değişimi, dünyanın yönelimi hatta krediler, uluslararası finans akışları, bunlar tamamen yeşil teknolojiye yönelik olan kısımlar ve hiçbir şekilde bundan sonraki süreçte uluslararası finans akışları iklim dışı teknolojilere kaymıyor, yatırımlarınız mutlak suretle yeşil teknoloji, iklim dostu teknolojilere yönelik yatırımlar olsun. Ülke olarak da biz, sanayiden tutun, endüstriden tutun, inşaat sektöründen tutun bütün sektörlerde, ulaşım kadar bütün sektörlerde bu vizyonla yol alıyoruz ve eylem gündemlerimizi de buna göre belirliyoruz.

KAMİL AYDIN (Erzurum) - Yani Ek-1'den kaynaklı bir şey söz konusu yok ama dolaylı olarak bizi bağlayan birtakım...

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAŞKANI HALİL HASAR - Değil. Tabii, Çin örneğini vermek gerekirse Çin gelişmekte olan ülke, benzer şekilde Güney Kore gelişmekte olan ülke, Singapur gelişmekte olan ülke, Annex-1 kapsamında değil ama Çin'e baktığımızda iklim teknolojilerinde dünya liderliğini eline geçirmiş bir ülke çünkü artık bundan sonra bütün yatırımlar o kaynaklı olacağından dolayı bir zorunluluk.

Fazla zamanınızı almadan geçiyorum. Burada, taraflar ve karar alma sisteminden biraz bahsetmek isterim. Bu konferansta 197 taraf var, 197 ülke var, bir de Avrupa Birliği bir taraf olarak da ayrıca bulunuyor, 198 taraf var ve 198 tarafın bütün kararlarda konsensüsle karar çıkarması lazım; orada, günün sonunda en son biri karşı çıktığında, bloke ettiğinde hiçbir karar çıkmıyor, karar alma ihtimali yok yani bu şekilde bir süreci var. Bütün alınacak kararlar her ülkeyi bağlayıcı durumda olacaktır ileriki dönemde, o yüzden ülkeler kendi şartlarını ön planda tutuyorlar.

Resmî müzakere grupları var BM çerçevesinde. Baktığımızda burada Afrika Grubu var, Asya Grubu var, bizim içerisinde yer aldığımız Batı Avrupa ve Diğerleri Grubu var "WEOG Grubu" olarak adlandırdığımız; 5 tane BM altında bu şekilde gruplar var, bölge bölge, aynı şekilde Latin tarafında var. Bizim içerisinde yer aldığımız grup 27 Avrupa ülkesi, "Batı Avrupa ve Diğerleri" dediğimiz; bunun içerisinde Amerika var, bunun içerisinde Kanada var, bunun içerisinde Yeni Zelanda var, Avustralya var. Aslında "Küresel Kuzey" diye hitap ettiğimiz bütün büyük gelişmiş ülkeler burada yer alıyor, içerisinde bulunuyor.

Bir de müzakere blokları var; burada da şu kısımda gördüğünüz birçok müzakere grubu var. Müzakere gruplarında ülkeler ortak beyanlarda bulunuyor, ortak müzakere grupları da var çünkü onların pozisyonları birbirine yakın. Birbirine yakın olan ülkeler bir araya geliyor ve daha güçlü bir ses çıkarıyorlar hatta bu müzakerelerde ülkelerin beyanlarında grup olarak hitap ettiklerinde daha uzun süre hitap edebiliyorlar ve etkinliği çok yüksek. Türkiye, bu gruplarının hiçbirinde yok çünkü Türkiye'nin özel durumundan; Sayın Başkanım kendisi zaten bilir, o mücadelenin içerisinde de yer almıştır. Burada, Türkiye, gelişmekte olan ülke fakat Annex-1'de de yer alıyor, böyle farklı bir pozisyonu var, kendine özgü şartları var. Biz, tek başımıza bu müzakereleri ülke olarak yürütüyoruz.

Paris İklim Anlaşması'nı aslında kısaca ifade ettim. Burada, ilk 2015'te Paris'te, bu açıldığında bütün ülkeler taraf oluyor. Orada bir madde çok önemli, bir prensiptir bu; ülkelerin özel şartları, yapabildiği kapasiteleri nispetinde bu mücadelede yer almaları. Bu, en önemli husus ve bu maddeyle bütün ülkeler taraf olmuştur ancak bizim, dikkat ederseniz, 2021 yılında Meclisimizden geçmiş oldu. Bu süreçte tamamen biraz önce ifade ettiğim terminolojiyle ilgili tartışmalar yaşandı, müzakereler yapıldı ve en son ülkemizin

menfaati doğrultusunda alınan karar çıktıktan sonra 2021 yılında, yaklaşık olarak altı yıl sonra imzalamış olduk, tamamen taraf olmuş olduk.

Bir sonraki slaytta bu COP süreçleri var; çok kısaca şöyle ifade edeceğim: COP; bir tarafta resmî müzakereler yapılıyor, bir tarafta ise eylem gündemi yapılıyor. Eylem gündemi 2014 yılında başladı, bunun hikâyesi de şudur: Müzakerelerle çok yol alınmadı; kararlar alınıyor ama resmî olarak şu an bağlayıcılığı da olmadığı için, sadece bundan sonraki süreçlerde tanzime konu olacak hususlar olduğundan bu müzakerelerden koparalım, biraz da eylemi arttıralım yani uygulamayı arttıralım diye alınan bir karar var ve iki boyutta şu an yürütülüyor. Burada, bir resmî müzakerelerin yapıldığı, bir de eylem gündeminin olduğu yer. Türkiye olarak, COP-31'in hem başkanlığını yürütüyoruz hem eylem gündemini hızlandırıyoruz, bu eylem gündemini de biz yürütüyoruz.

Eylem gündemi nedir? Türkiye'nin hangi tür önceliği varsa bu eylem gündemine koyabiliyoruz ve tamamen ülke kendi menfaati doğrultusunda bir pozisyon alabiliyor, bütün ülkelerin şeyine de sunabiliyor, desteğini de alabiliyor.

Bunu geçeceğim, zaten Sayın Bakan Yardımcımız ifade etti. Burada bir şema var, bu şema şöyle: Ülkenin bütün birimleri aslında yürüttüğü bir platform bu, sadece bir bakanlığın değil. Bu COP da Türkiye'nindir ve güvenlikten tutun, sanayiden tutun, savunmadan tutun, sağlık vesaire, bütün birimlerin hepsinin aslında burada yer aldığı çok kapsamlı, çok kalemlili bir platform.

Bizim hazırlıklarımız var, bunları geçeceğim, belki soru olursa cevaplayacağım Sayın Başkanım ama şöyle: Türkiye'nin adaylık süreci, bazen buradan da gelebilir soru, neden aday olduk? Yani bu COP'un adaylık süreci çok mu önemliydi ya da bu şekilde sorular gelebilir. Evet, önemli. Bu bir kalkınma meselesi artık; bunu sadece çevre problemi olarak, çevresel bir konu olarak düşünmemek gerekiyor. Bu finans yönetimi, bu teknoloji yönetimi, bu uluslararası finans akışlarının yönetimi, bütün her şeyi kapsayan bir platform olduğu için oldukça önemli bir konu.

Bizim COP-31'den beklentilerimiz var, beklenen önemli kararlar var. Aslında çok karar var, 60'a yakın karar "mandate" o zorunluluk var, zorunlu tartışacağımız konular var ama iklim finansmanı en önemli müzakere konularımızdan biri, diğeri uyum finansmanı ve bunlar bizim ülkemizi direkt etkileyen hususlar.

"Madde 6" dediğimiz karbon ticareti artık dünyanın tamamen yöneldiği bir sektör, bunların müzakerelerinin yapıldığı.

Adil geçiş, bizim mirasımız olabilecek bir konu, Türkiye'nin bundan sonra adını hissettireceği. Aslında çok önemli adil geçiş konusu çünkü eski teknolojileri, eski yatırımları ve eski meslek deneyimlerini, edinimlerini bir kenara bırakmak da gerekiyor burada, yeni teknolojilere, yeni alanlara kaymak gerekiyor. O yüzden, burada, adil geçiş, bunların tekrar meslek edinmeleri, yeni mesleklerin ortaya konulması vesaire, bunlar çok önemli konular.

Azaltım çalışma programı bu yılın önemli programlarından biri; karar alınacak, burada "Bu program devam etsin mi dursun mu, nasıl devam edecek?" Onunla ilgili, bu emisyon azaltımıyla tamamen ilgili, bütün sektörleri, ülkeleri etkileyecek konulardan biri.

Küresel uyum hedefi: Malumunuz, artık iklim değişikliği çok hissedilir bir durumda, her tarafta hissedilir bir durumda. Bununla ilgili indikatörler var, süreç var, yatırımlar var, finans akışları var, oluşturulmak istenen fonlar var, bunlarla ilgili hususları burada görüyoruz.

Eylem gündemimiz burada gözüküyor. Ülke olarak 10 öncelikli alan belirledik ve bu 10 öncelikli alanlardan bir tanesi temiz enerji ve elektrifikasyon konusu; yüzde 35 gibi bir hedef koyduk biz burada, küresel hedeftir bu ve burada Enerji Bakanlığımız olsun onların da önemli gördüğü bir husus, diğer ülkeler de bu konuda çok ciddi destek sağlıyor. Biz, bunun müzakerelerini... Aslında eylem gündemi resmî müzakerelere açık değil ama biz bunun müzakerelerini başlattık.

Diğer bir konu ise sıfır atık ve metan azaltımı konusu; bu da tamamen atık yönetimiyle ilgili bir konu.

İklim dirençli şehirler: Bu da bizim önemli bir vizyonumuz, vizyon projemiz. Türkiye, çok kısa sürede, iki yıllık bir sürede çok ciddi bir şehirleşme deneyimini edindi ve bu şehirlerimiz, bu binalarımız tamamen iklime duyarlı, iklim dostu binalar. Bunu bütün dünyaya göstermek istiyoruz ve buradan ek finans kaynağını oluşturmaya çalıştığımız bir konu.

Gençlik ve eğitim var, dinamik ve dirençli sağlık sistemleri var. Bundan sonraki süreçte -Rio Sinerjisi bu- hem çölleşme -arazi bozulması ve çölleşme- olsun hem biyoçeşitlilik kaybı olsun ve iklim, üçünün aslında, üç sözleşmenin bir arada değerlendirildiği bir husus.

Yeşil sanayileşme: Ülke olarak biz çok farklı bir pozisyondayız çünkü çok agresif bir şekilde teknolojik altyapımızı geliştirmeye çalışıyoruz, yeni düzene, yeni yönelimlere uymak istiyoruz. Ekonomimizi dirençli bir hâle getirmeye çalışan ülke olduğumuzdan dolayı bundan sonraki süreçlerde, ihracatlarda, özellikle ihracat politikamızda düşük emisyonlu karbon salımı yapan teknolojilerle üretim yapmamız bize rekabet açısından ciddi bir güç verecek; aksi takdirde cari açığımız ciddi boyutlara gelebilir.

Okyanus ve denizler: Üç tarafımız denizlerle çevrili olduğundan dolayı bu mavi karbon olayını da ülke menfaatine kullanmak istiyoruz kirlenmesine ilave olarak, kirlenmesinin önlenmesine yönelik.

İklim uygulama köprüsü: 197 ülke değil, bütün özel sektörün, küresel özel sektörün, büyük finans kuruluşlarının en fazla ilgi gösterdiği kısım bu. Burada da açık bu aslında yani teknoloji var, finans var ama proje yok yani uygulanabilir projeler yok. Bir proje var, bu proje 10 milyon dolar diyelim, diğer proje var, 10 milyon dolar; bununla ilgili, bunu uyguladığınızda emisyon azaltımı sınırlıyken diğer teknoloji yeni teknolojiler. Bunlarla aslında ülkelere bir proje platformu sağlıyoruz ve finansla, özel sektörle buluşturabileceğimiz bir uygulama köprüsüyle ifade ettiğimiz bir husus.

Diğer bir konu ise gıda güvenliği; gıda güvenliği de önemli, bütün ülkeler için önemli olan bir konu.

Ev Sahibi Ülke Anlaşması: Ev Sahibi Ülke Anlaşması bir zorunluluk, maalesef bir zorunluluk, bunu yapmamız gerekiyor ve bugünkü konumuz da bu hususta bütün organizasyonun, bu platformun bütün her şeyini kapsayan 20 madde, artı binlerce ek kalemde oluşan bir anlaşma ve burada da sağ olsunlar, Dışişleri Bakanlığımız koordinasyonunda bizim Bakanlığımız, elemanlar, bütün teknik ekip çalışarak en son Bonn'da Simon Stiell ve Bakanımız arasında bir imza gerçekleşti ve buraya, Meclisimize, yüce Meclisimize havale etmiş durumdayız.

Sayın Başkanım, genel olarak ben sunumumu burada bitirmek isterim. Organizasyonla ilgili sunumun devamı var ama sanırım o bugünün konusu değil.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN FUAT OKTAY - Teşekkür ediyorum.

Şimdi benim iki soru aklıma geldi siz sunum yaparken; birincisi, bu yeşil sanayileşmeyle alakalı düşük emisyonlu karbon boyutu. Biliyorsunuz, son dönemde özellikle mevcut ABD yönetiminin bunun ilgili farklı bir tutumu var. Avrupa'da da veya Birleşmiş Milletler boyutunda da yapılan çalışmaların, planlanan çalışmaların özellikle düşük emisyonlu karbon boyutunda, bu uygulamalarda bir farklılığa yol açmasını bekliyorsunuz zamanlama olarak veya şey olarak? Bu birincisi.

İkinci sorum da bu "iklim dirençli şehirler" diye ifade ettiğiniz konu. Ben şahsen burada hâlâ çok geride olduğumuzu düşünüyorum, şu anlamda geride olduğumuzu düşünüyorum: Uluslararası boyutta gidiyoruz, görüyoruz şehirleri, özellikle başkentleri değil mi? Dışişleri Komisyonu olarak da gidiyoruz, her gittiğimiz yerde koca koca, büyük büyük parklarını, yeşil alanlarını ve binalardaki karakteri, şahsiyeti, şehirleşmedeki şahsiyeti, karakteri, bir kimliği görüyoruz. Şimdi, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı olarak, Hükûmet olarak da bu konuda ne kadar bir emek sarf edildiğinin de farkındayız, bunun içinde de bulundum ve Cumhurbaşkanımızın bu anlamda ne kadar aslında mücadele ettiğinin de farkındayım, ben şahsen onu da biliyorum ama buna rağmen gerek merkezî gerek yerel yönetimlerle alakalı yani herkesin sorumluluğu birbirine attığı bir ortamda aslında bu şehirlerimizle ilgili kimlik, karakter oluşturma boyutu ve altyapının, özellikle yeni yerleşim bölgeleriyle ilgili daha planlı bir altyapı, daha yeşil bir şehir iklim değişikliğine "iklim dirençli şehirler" diyebileceğimiz boyutta... Hâlâ orada olmadığımızı görüyoruz. Ben Ankara için bunu çok net ifade edebilirim. 2026'da Türkiye'nin başkenti ve güya Türkiye'deki ilçeler içerisindeki en ileri ilçe olarak kabul edilen bir ilçede -isim de vermeden bunu ifade etmek istiyorum, verebilirim de- bugün yeni yapılaşmanın sağlandığı bir ortamda çöplükten geçilmiyor. Yapılan yerleşim alanında binalar yapıldıktan sonra bakıyorsunuz altyapı sonrasında yol nerede bulunuyorsa, nerede yol kalmışsa yani nerede alan kalmışsa kıvrıla kıvrıla yolların oradan gittiği, altyapının sonradan getirilmeye çalışıldığı veya binaların her birinin farklı bir yöne baktığı, birinin üç katlı, birinin beş katlı, birinin bir katlı vesaire olduğu... Şimdi, biz Dışişleri Komisyonu olarak geçen Japonya ziyaretimizden bahsettik. Orada bir şey dikkatimizi çekti ve çok hoşumuza gitti. Bunu biliyorduk ama yani orada dinlemek bambaşka. Gittiğimiz yerde de içimizi çekiyoruz, artık çekmek istemiyoruz. Yani buralarda Türkiye'nin artık iç çekmemesi gerekiyor. "Güneş hakkı" diye bir hak var Japonya'da. Yani yeni bir bina yapıldığında bu binanın yerel yönetim tarafından onayının verilmesinden önce komşunun güneş hakkına riayet etmenizle ilgili bir sorumluluğunuz var. Eğer güneş hakkını engelliyorsanız ruhsat alamıyorsunuz. Şimdi, Türkiye'ye bakıyorum -bu söylediğim konularla alakalı birçok yerle, Bakanımızla da konuşuyoruz, bakanlıkla konuşuyoruz- yerel yönetim "büyükşehir" diyor, büyükşehre söylüyorsunuz "ilçe belediyesi" diyor, ilçeye söylüyorsunuz, öbürüne söylüyor. İyi ama sonuçta çarpık bir şehirleşme devam ediyor. Bu hepimizin bir bütüncül sorumluluğu. Biz de Meclisiz, değil mi? Eğer ki bir yetki kargaşası varsa bu yetki kargaşasını Mecliste ayıklayacak şekilde bir çalışma yasal sorumluluğun netleşmesiyle alakalı. Yani burada bir sorumluluk kargaşası mı var veya "iklim dirençli şehirler" diye ifade ettiğimiz şeyin içerisinde bunlar var mı? Varsa söylemin ötesinde de bu artık en azından belirli bir noktadan sonra "sıfır tolerans" diye ifade edebileceğimiz bir toleransla ve herkese aynı şekilde eşit uygulanacak bir sıfır toleransla nasıl uygulanabilir? Komisyon olarak ve Meclis olarak bizim üzerimize düşen nedir? Bu konudaki görüşlerinizi de almak istiyorum Bakanlık adına.

Teşekkür ediyorum.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAŞKANI HALİL HASAR - Sayın Başkanım...

BAŞKAN FUAT OKTAY - Yani biz eylem aldırıyoruz düşünün, ben eylem aldırıyorum. Diyorum, bakın burada çevre kirliliği var. Yani bir inşaat olabilir, bir başka yerde bir inşaat olabilir. Gidiyoruz başka ülkelere de değil mi? Kapatıyor, yanındaki komşusuna dahi rahatsızlık vermeyecek şekilde, inşaat bitene kadar içeridedir bütün her şey, dışarıdan kimse görmez ama bizdeki inşaatlara baktığınız zaman, içeriği temizdir, adam dışarıyı kirletir; umurunda olmaz çünkü dışarı onun değildir. Peki, bu dışarı kimin? Çevre ve Şehircilik Bakanlığının mı? Yerel yönetimlerin mi? Büyükşehirin mi? İlçe yönetiminin mi? Kimdir bu sorumlu? Kim bu sorumluluğunu yerine getirmiyor da şehirlerimizde bu kirlilik devam ediyor? Şimdi, biz COP31'i yapıyoruz ya, ben Türkiye'nin başkentindeki uygulamadan bahsediyorum. Bunu nasıl önleyeceğiz?

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAŞKANI HALİL HASAR - Evet, Sayın Başkan, ben ikinci sorunuzdan başlayarak konuşmama devam etmek isterim.

Söylediğiniz her sözün, her şeyin altına biz de imza koyarız yani doğru tektir.

BAŞKAN FUAT OKTAY - İmza koyma şeyinde değiliz, biz çözüm üretme makamındayız.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAŞKANI HALİL HASAR - Şöyle: Yani ifade ettiğiniz gibi, evet, ülkelerde özellikle imar planlarında, imar yapılarında farklı uygulamalar var. Bizde emsal değerler varken ifade ettiğiniz gibi Japonya'da "gün, güneşlenme açısı" diye ifade ettiğimiz, bu açığa göre yapılan hesaplamalar var.

Yerel temizlikle ilgili hususlar... Biz Çevre, Şehircilik Bakanlığı olarak ülke genelinde politika geliştirip onun uygulamalarını yapabiliyoruz. Bu doğrultuda da ifade ettiğiniz...

BAŞKAN FUAT OKTAY - Ama ben yapmadığınızı söylüyorum.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAŞKANI HALİL HASAR - Şöyle ifade edeyim o zaman, bizim özellikle bu çevresel...

BAŞKAN FUAT OKTAY - Yani o zaman Bakanlığın yerel yönetimler üzerindeki uygulamasıyla ilgili bir eksiklik mi var?

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAŞKANI HALİL HASAR - Yani öyle gözüküyor, evet.

BAŞKAN FUAT OKTAY - Varsa, açık neyse biz tamamlayalım yasal anlamda.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAŞKANI HALİL HASAR - Yani şöyle: Biz Bakanlık olarak bir depozito sistemini kurduk...

BAŞKAN FUAT OKTAY - Hayır, iklim dirençli şehirlerle ilgili bahsediyoruz. Bakanlıkta bakanlıkla ilgili tamamlayalım.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAŞKANI HALİL HASAR - Şöyle: Mesela, bir depozito yönetimi. Gerçekten her tarafta bir kirlenme söz konusuydu. Daha önce poşet olayını biliyorsunuz, önce çok tartışıldı

ancak yapılan bir uygulamayla bu poşetin ortamda, çevrede artık ne derece az gözüktüğünü görüyoruz. Diğer bir husus, özellikle geri dönüşüm malzemelerinin artık bir atık olarak gözükmemesi gerekiyor ve dünya bunu görmüyor, bu bir ham madde. Bizim depozito sistemi bütün şehirlerimizde artık harekete geçti, başlatıldı. Bu depozito sisteminin bu çevresel boyutu önemli miktarda azaltacağını biliyoruz.

Sayın Başkanım, ben İklim Değişikliği Başkanım, bu şehirleşmeyle ilgili uygulamalar konusunda bilgim var ama yetkim yok, onu ifade etmek isterim. Ben özellikle bu yeşil sanayileşme konusuna değinmek isterim. Yeşil sanayileşmede düşük karbonlu emisyonların gündeme gelmesi önemli bir husus. Amerika çıkmış olabilir bugün itibarıyla fakat Amerika'nın özel sektörü çıkmadı, şu an Çin tarafı bu yeşil dönüşüm konusunda çok etkin ve dominant fakat Amerika Birleşik Devletleri'ndeki özel sektörün iklim teknolojileri konusunda tamamen yatırımlarında hiçbir azalma yok, onu ifade etmek isterim.

Kritik mineraller örneğini vererek aslında burada bir devletin de resmî olarak çıkması demek... Aslında orada da farklı düşünceler var Sayın Başkanım çünkü Çin gerçekten iklim teknolojilerinde öncü oldu, teknolojiyi en etkin satan ülkediydi. Türkiye gibi, bizim gibi ülkeler de bu alanda artık agresif çalışmalar yapıyor. Amerika'nın -bunu bir yorum olarak söylüyorum- buradan çekilmesi aslında orayı biraz yavaşlatma düşüncesi fakat hiçbir şekilde Amerika özel sektörü bu işin dışında değil. COP Başkanlığını sürekli Amerika ticaret, sanayi, bütün birlikler ziyaret ediyor ve bizimle anlaşmalar yapmak istiyorlar, bu teknolojileri ön plana taşımaya çalışıyorlar.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN FUAT OKTAY - Ben teşekkür ediyorum.

Evet, değerli Bakan Yardımcımıza ve İklim Değişikliği Başkanımıza teşekkür ediyorum.

Teklifle ilgili ve konuyla ilgili sorusu olan, önerisi olan, görüşü olan arkadaşlarımız varsa söz verebilirim.

Buyurun.

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) - Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Sayın Bakanlık temsilcilerine, hem Bakan Yardımcımıza hem Çevre Bakanlığından değerli Hocamıza, diğer katılımcılara teşekkür ediyorum, hoş geldiniz diyorum.

Sayın Başkanım, toplantıyı açarken değişik konularda görüşlerinizi ifade ettiniz. Onlardan biri de yine işte NATO Zirvesi yapıldı, arkasından da şimdi sunumu yapılan COP31'le ilgili konuşmaktayız. Öncelikle hem ülkemize hem yurttaşlarımıza -çünkü bahsettiğiniz amaçlar 86 milyon için, hatta global olarak ortaya konan amaçlar- hayırlı olmasını tabii ki temenni ediyoruz. Benim geçtiğimiz NATO Zirvesi sürecinden birkaç hususu aktararak COP31'de belki dikkat edilmesinde fayda olduğunu düşündüğüm hususlar var. Birincisi, COP31 yapılacak diye Türkiye'de önleyici gözaltılar, önleyici tutuklamalar yapılmamalıdır. Biz şu anda burada konuşuyoruz. Bakın, NATO Zirvesi'nden önce, 22-23 Haziranda gözaltına alınan TEMA gönüllüleri, 23'üncü günleri, tutuklular, hâlâ tutuklular, çıkmadılar. Mülkiye hocası Emel Memiş hâlâ tutuklu, marangoz Murat Özer OSB'de tutuklu, SES Sendikası temsilcisi Aslıhan Hanım kıızıyla birlikte tutuklu. Her birinin ayrı hayat hikâyeleri var, hangisini anlatayım size? Anası babası, biri alzaymır, biri demans; bakan kadın almış, kardeşi yurt dışından gelmiş, o bakıyor. Başka bir kadın oğluna bakıyor, oğluna söyleyemiyorlar, "Görevde." diyorlar, ne anlatacağını bilemiyor. Yani tamamen NATO Zirvesi güvenli geçsin diye bu insanlar tutuklandılar. İşin bir başka garip tarafı da -aslında hepinizin bildiği bir husus- 2911 sayılı Yasa var biliyorsunuz. Şimdi, NATO Zirvesi'nin yapıldığı günlerde, 7-8 Temmuzda mesela Ankara'da, Eskişehir'de insanlar gösteri yapmaya kalktığında bu yasaya muhalefetten gözaltına alındılar ve bırakıldılar, ifadeleri alınıp bırakıldı. Ama size bu bahsettiğim insanlar, yaklaşık 140 civarında insan hâlâ Sincan'da tutuklular. Bunlar protesto da yapmadılar yani onlara sorulan soruları -yani gidip görüştüğümüz için söylüyorum- bir bilerseniz yani "Şu örgütü biliyor musunuz?" "Hayır bilmiyorum." Emekli öğretmen, hayatında duymamış. "Benim tek şeyin vatanımdır, milletimdir." diyor. TEMA'cılar "Biz toprağa sarılıyor." diyorlar. Koşullarında bir tane bitki yetiştirmeye çalışıyorlar. Şimdi, şunun için söylüyorum bunu: Yani NATO Zirvesi tabii ki ülkemiz açısından önemliydi, dünya liderlerinin gelmesi, önemli konular görüşüldü, önemli kararlar alındı ama siz de dikkat etmişsinizdir, iki konu dünya basınında yer aldı. Bir, bu zirve ve gündemi; bir de Türkiye'nin aldığı, Hükümetin aldığı olağanüstü ve demokratik anlamda sorunlu güvenlik önlemleri. O yüzden buradan tabii ki temenni ediyoruz bir an önce cezaevindeki bu insanlar çıksınlar, ailelerine, işlerine, özgürlüklerine kavuşsunlar ama bir başka şeyin hazırlığını yaparken de yani bu olmasın.

İkincisi, ben gazetecilikten geliyorum. Biliyorsunuz, en büyük tartışmalardan biri "Basın izleyecek mi, izlemeyecek mi?" Sonra NATO'dan sözcü çıktı, dedi ki: "Sorumluluk ev sahibi ülkeye aittir." Sağ olsun, Sayın AK PARTİ Grup Başkan Vekili bu konuda açıklama yaptı, sizler de izlemiştinizdir, dedi ki: "Her başvuran kurumdan mutlaka bir kişi..." Ama izleyemeyen kuruluşlar oldu, belki burada, bu salonda temsilcileri vardır izleyemeyenlerin. Hatta kendileri başvurup izleyemeyen arkadaşlarımız oldu. Burada, galiba, anlaşmada, doğru gördüysem, 2'nci sayfasında -en azından herhâlde sekreteryaya sağlama bağladı diye düşünüyorum- "Birleşmiş Milletlerin şartını, ilkelerini teyit ederek hükümet ile sekreteryaya temel insan haklarını, insan onurunu ve değerini ve oturum öncesi toplantılara, konferansa, diğer toplantılara katılan tüm katılımcıların eşit haklarını korumaya kararlı olduklarından..." diye bir teyit var. Bu memnuniyet vericidir ama bunun bir kâğıtta kalmaması lazım. Yani insanların Antalya'da, etrafındaki illerde cezaevine girmemesi lazım. COP31'i izleyecek mi, protesto mu edecek, görüş mü açıklayacak... Yani bunu vurgulamak istedim.

Sayın Başkanım yanlış anlamasın, az önce çok önemli şeyler dile getirdi COP31 ve iklimle dirençli şehirler bağlamında. Bu çok önemli toplantıya giderken sizin de bahsettiğiniz 10 temel hedeften biri ya da aslında hepsi şehirlerimizle ilişkili ama Türkiye'de yerel yönetimler çok önemli diyoruz, COP31'in en önemli konusu yerel yönetimler. Yerel yöneticilerin önemli bölümü cezaevinde, bir başka önemli bölümüne de kayyum atanmış durumda. Yani kasım ayında -ev sahibi şehrin büyükşehir belediye başkanı, Türkiye'nin en büyük şehrinin büyükşehir belediye başkanı, Türkiye'nin en büyük şehrinin ilçe belediye başkanlarının yarısından fazlası cezaevinde- bu görüntüyle biz COP31'e girmemeliyiz. Şunu demek istiyorum: Hiçbirimiz yargılanamaz değiliz, ben de yargılanabilirim ama bunun bir uluslararası standarda göre olması lazım. Neden bahsediyorum: Tutuksuz yargılansın, görevinin başında olsun.

Ayrıca, şu da önemli; Sayın Başkanım, sakın yanlış anlamayın, şunu söylemek istedim: Yani konuşuyoruz ya, mesela sizin de şikâyet ettiğiniz hususlar var ya haklı olarak birçok konuda. En büyük sıkıntımız, ben Eskişehir'den gelen bir milletvekili olarak, diğer arkadaşlarım başka şehirlerden, merkezî idare ile yerel yönetimler arasında iş birliği hiçbir alanında sağlamıyor, sizin

bahsettiğiniz alanlar ya da aklınıza gelen hangi alan var ise. Maalesef, hatırlarsanız -sanırım o dönem siz Cumhurbaşkanı Yardımcısıydınız- Sayın Cumhurbaşkanı belediye başkanlarıyla, büyükşehir belediye başkanlarıyla bir toplantı yaptı. Herkes umutlandı hatırlıyorsanız yani bazı konular konuşulacak, belediyelerin önemli meseleleri var vesaire; gerisi gelmedi, gerisi gelemedi. Maalesef biz başka şeyleri, işte "silkeleyin"leri duyduk, bilmem neyi duyduk, yargılamalar var vesaire. Yani COP31'e giderken yerel yönetimlerle ilgili -sadece Cumhuriyet Halk Partili belediyelerden bahsetmiyorum yani kayyum atanmış diğer belediyeler de var- bu görüntünün ülkemize haksızlık olduğunu düşünüyorum. Bir kere daha tekrarlayayım: Yargılamaz değiliz, hepimiz yargılanabiliriz ama bu tutukluluk hâlinin yani peşin cezaya dönüşmüş olan tutukluluk hâlinin de son bulması gerektiğini düşünüyorum. O yüzden bunları böyle uzun uzun anlatıyorum. Yani o toplantıda hakikaten hepimiz "Evet ya, ülkemize, milletimize, dünyaya faydalı oldu."yu anlatacaksak, sizin bahsettiğiniz, hocamın, kıymetli hocamın bahsettiği o önceliklere bizim odaklanabilmemiz için yani bu güvenlik-demokrasi dengesinde -tabii ki önemlidir güvenliği toplantının ama- bizim bireylerimizin ya da gelecek olan, izlemeye gelecek olan, belki dünyadan gelecek bireylerin de demokratik haklarının önemsenmesi gerekir diye düşünüyorum.

Sabrınız için, anlayışınız için teşekkür ediyorum.

Bir de sorum vardı, okurken anlayamadığım. Sayın Bakan Yardımcımız detayına girmede ama kabaca değindi. Biz bu COP31 bizde olsun diye yani normalde bir ülke aday olur, oylanır alır ama biz bize gelsin diye ek bir para ödemeyi mi taahhüt ettik; doğru mu anlıyorum, bu anlaşmada? Ne kadarlık bir şey bu? Yani "COP31 yapılsın, aman işte o ülkede yapılmasın -herhâlde Almanya olabilir o ülke- bizde yapılsın." diye bir para ödemeyi mi taahhüt ettik? Bu paranın miktarı nedir, içeriği nedir? Doğru mu anladım, yanlış mı anladım?

Çok teşekkür ederim.

BAŞKAN FUAT OKTAY - Evet, buyurun Metin Bey.

Siz notlarınızı alın arkadaşlar, birazdan söz vereceğim size.

METİN ERGUN (Muğla) - Tamamlayıcı nitelikte olduğu için daha doğru, yöntem de doğru.

Şimdi, Utku Bey'in söylediği şekilde mesela COP30'la ilgili Brezilya Hükûmeti öncesinde zirveyle alakalı kendi vatandaşları ve sivil toplum kuruluşlarının zirve kapsamında ifadeleriyle ilgili hukuki işlem görmeyeceğine dair açık bir güvence koymuş idi; bunda yok, böyle bir güvence yok. Brezilya koymuş idi, böyle bir güvence koymuş idi. Niçin yok? Yani ben net sorular sorayım.

İkincisi, çok doğru bir yaklaşım. Şimdi, 100 bin kişiden bahsettiniz ve çok sayıda bakan, çok sayıda lider gelecek. Yani NATO Zirvesi'ni yaşadık, Ankara boşaltıldı. Şimdi, burası Antalya, Türkiye'nin turizminin başkenti sayılan bir yer ve kasım ayı içerisinde Antalya'da turizm devam ediyor, kış falan değil yani canlı bir şekilde devam ediyor. Eğer benzer tedbirler alınır ise bu başka bir zarara yol açar, yani turizm açısından ciddi bir zarara yol açar. Yani buna dikkat etmek gerekir diye düşünüyorum. Ayrıca bu sivil toplum kuruluşlarının, örgütlerinin zirveye katılımları açısından herhangi bir sınırlama olacak mı, kayıt sistemi nasıl olacak? Buna benzer bilgilendirme yapılırsa memnun olurum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN FUAT OKTAY - Teşekkür ediyorum.

Ceylan Hanım, buyurun.

CEYLAN AKÇA CUPOLO (Diyarbakır) - Cevaplasa birikmese olmaz mı?

BAŞKAN FUAT OKTAY - Nasıl arzu ederseniz.

Buyurun Sayın Bakan Yardımcım.

DIŞİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI MUSA KULAKLIKAYA - Sayın Başkanım...

BAŞKAN FUAT OKTAY - Ceylan Hanım'ın sorusu daha fazla herhâlde "Birikmese." dediğine göre, hazır olun yani ona göre.

CEYLAN AKÇA CUPOLO (Diyarbakır) - Kalemlemlerimle geldim.

BAŞKAN FUAT OKTAY - Kalemlemleri de artırmış bak elinde.

Buyurun.

DIŞİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI MUSA KULAKLIKAYA - Sayın milletvekilimizin "Konferansa ev sahipliği yapmak için bir para taahhüdümüz var mı?" sorusuyla alakalı olarak; iki aday olarak yarıştık bu konferansa ev sahipliği yapmak için. Bir para taahhüdü değil ancak bu tür konferanslarda genel olarak uygulama şu şekilde: Bu tür etkinliklere ev sahipliği yapan ülke programın, faaliyetin masraflarını karşılıyor. Onun bütçesiyle alakalı Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığımız belki ayrıntısını verecektir. Peşin bir para taahhüdü değil ama geleneksel olarak faaliyetin masraflarının karşılanması şeklinde, o da ev sahibi ülkenin takdiri çerçevesinde gerçekleşen bir uygulama.

BAŞKAN FUAT OKTAY - Evet, teşekkür ederim.

Buyurun lütfen.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAŞKANI HALİL HASAR - Evet, şöyle: Bir taahhüt yok, Sayın Bakan Yardımcımızın ifade ettiği gibi. Sadece bu sözleşmede 7 milyon 700 bin dolar bir rakam var orada, o tamamen Birleşmiş Milletlerin bütün üyelerinin yıl boyunca bu COP sürecinde yapacakları harcamalarla ilgili. Maalesef, şunu da ifade edeyim: Geciktirdiğimizde bu yapılan faaliyetleri biz karşılıyoruz yani bu 7 milyonun içerisinde değil. Bittikten sonra ise bütün geri kalan parayı tekrar ülke alıyor ama bunun haricinde masraflar var, bu süreç zaten olan bir süreç. Buradaki süreç ise şu şekilde oluyor: 5 tane -biraz önce ifade ettiğim- bölgesel grup içerisinde biz WEOG grubundayız yani Batı Avrupa ve diğerleri kapsamında değerlendiriliyoruz. Biz onlarla üç yıldır müzakerelerimizi sürdürüyoruz, o müzakerelerde de teknik olarak bulunduğum için rahatlıkla ifade edebilirim. Bu bir nominasyonla olacak, nominasyonla yani oradaki 30 tane ülkenin hepsinin "Evet, Türkiye'de olsun." ya da "Bir başka ülkede olsun." dediği bir kısımda ve 29 ülke Avustralya'yı destekliyordu, 1 tek Türkiye desteği vardı ilk başladığımızda, en sonunda çok... Aslında COP'lar için bir yıl kısa bir süre, iki yıl içerisinde alınması lazım. COP29'da karara bağlanması gerekirken müzakereler sert geçti ve bağlanamadı, COP30'a kaldı. En sonunda bu şekilde yeni bir model aslında bulduk, böyle yeni bir model bulundu. Sadece maliyetler, oranın bu biraz önce ifade ettiğimiz özellikle ev sahibi ülke anlaşmasının eklerinde yer alan standartlara

uygun olarak yapılacak yer imalatları, yapılacak mekân imalatları, müzakere odası imalatları; bunlarla ilgili maliyetler var, bunlar da peyderpey ihale süreciyle devam ediyor.

Evet, STK'lerle ilgili husus da şöyle: Birleşmiş Milletlerin akreditasyonu var. Yaklaşık olarak 7 bin tane STK Birleşmiş Milletlerde akredite olmuş, bunlar katılabiliyor Mavi Bölge'ye. Mavi Bölge'yi tamamen Birleşmiş Milletlere teslim ediyoruz. Biz bitirdikten sonra o süreçte güvenliği dahi, Mavi Bölge'nin iç güvenliğini dahi onlara teslim ediyoruz, o on beş günlük süreçte onlarda, ondan sonra alıyoruz. Dışarıda gösteriler olmuyor mu? Oluyor. STK'ler yapıyor, çevresel duyarlılığı olan STK'ler yapıyor. Bununla ilgili olarak süregelen bir süreç, burada ifade ettiğiniz şekilde herhangi bir durumun olacağını düşünmüyoruz.

Kayıt sistemi, biz kaydediyoruz. Müracaatlar açıldı, müracaatlar alınıyor ve ülkemizden katılımcılar buraya müracaat ediyor, bu Mavi Bölge'ye ve Mavi Bölge'ye girişleri İklim Değişikliği Başkanlığı tarafından akredite ediliyor, onaylandıktan sonra girişleri sağlanıyor. Onun da belli şartları var, şartsız olmuyor yani ülke delegasyonlarının, resmî heyetlerin olduğu yere girme şartları var. Burada daha önce bizim ülke, Türkiye pavilyonunda TEMA Vakfı da geldi, panelde yan etkinlik yaptı, birçok STK da geldi, yan etkinlik yaptı, yaptılar bizde. Bugüne kadar diğer hiçbir tarafta özellikle böyle bir uygulama gerçekleşmedi, bunu ifade etmek isterim ama Yeşil Bölge ülkenin kendi tasarrufunda olan kısım ve burası daha ziyade özel sektörün hareketliliğinin olduğu kısım, STK'lerin hareketliliğinin olduğu kısım; yerel yönetimlerin, akademinin, aslında bütün toplumun sosyal dinamikleri olsun, finansal dinamikleri olsun, özel sektör dinamikleri olsun buralarda yer alıyor.

METİN ERGUN (Muğla) - Daha çeşitli oluyor.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAŞKANI HALİL HASAR - Evet, çeşitli ve aslında iş bağlama yeri, etkin bir iletişim, network kurma yeri. Böylece bizim firmalarımıza bütün büyük ülkelerle, büyük firmalarla -buraya gelen normal firma yok, normal firmalar olmuyor- bunlarla aslında bir network ortamı, bu ortamı sağlamaya çalışıyoruz.

Turizm dönemiyle ilgili bir soru vardı. EXPO alanı çok uygun, 650 bin tane yatak kapasitesi var. Dünyanın hiçbir yerinde bugüne kadar COP'larda, yapılan COP'larda böyle bir şey yoktu. Bakın, Bakü'de 10 bin yatak kapasitesiyle COP yaptılar ve evleri dahi kiraladılar. Tatil yaptılar, iki hafta boyunca kurumlar çalışmadı. Böyle bir etkinlikten bahsediliyor, aslında etkinliği çok önemli. Azerbaycan milyarlarca dolar para aktarmış olsaydı bile bu reklamı yapamazdı; kendilerinin ifadeleri. Tabii, Türkiye'nin buna ihtiyacı yok.

METİN ERGUN (Muğla) - Kısıtlama yani Ankara'daki NATO Zirvesi'ndeki gibi... Orada normal turistler var.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAŞKANI HALİL HASAR - Kısıtlamayla ilgili, Sayın Vekilim, sadece iki gün liderler zirvesinin olduğu kısım, o bir bölge, güvenlik bölgesi olarak ilan ediliyor. Onu güvenlikçi arkadaşlar daha iyi biliyor, Dışişleri Bakanlığımız daha iyi biliyor, İçişleri Bakanlığımız daha iyi biliyor ve herhangi bir sınırlama söz konusu değil orada. Onu da ifade etmek isterim.

BAŞKAN FUAT OKTAY - Evet, teşekkür ederim.

Sayın Cupolo...

CEYLAN AKÇA CUPOLO (Diyarbakır) - Teşekkür ederim.

Sizi dinlerken aklıma Millî Savunma Bakanlığının geçen bütçe dönemindeki faaliyet raporu geldi. Orada iklim değişikliğine duyarlı savunma sanayisinden bahsediyordu. Edebiyatta bir terim var "binary opposition" der, iki tane çatışan terimi bir arada kullanmak yani Kıvrıkcı Ali'nin kel olması gibi bir şey bu iklim değişikliğine uygun silah üretimi, NATO Zirvesi de birazcık bununla ilgiliydi. Yani NATO'dan sonra Türkiye'nin COP31'e ev sahipliği yapacak olması aslında bir "binary opposition" birbiriyle kesişen ve alakasız alanlar çünkü bu kadar silahın karbon salımını veya iklim değişikliğine uygunluğunu mutlaka ki değerlendirmişsinizdir, sunumunuzda yer almadı ama mutlaka ki oradadır.

Bir diğer çatışmalı nokta, birbiriyle çelişen nokta da bu geçtiğimiz aylarda Parlamentodan bir Tapu Kanunu geçti ve o kanunda COP31 bağlamında işte altyapı çalışmalarına katılacak olan şirketlere KDV, kurumlar vergisi ve gümrük vergisi muafiyeti getirilmesi kararı geçti ve oradaki şirketlerden biri de yani COP31 bağlamında bu çalışmayı yürütecek şirketlerden biri de Özyazıcı İnşaat. Şimdi, bu inşaat Beykoz'da ormanlık alana villa yapmakla bilinen bir şirket. Yine, bir diğer şey, iklim aktivistleri tarafından, ekoloji alanında çalışan aktivistler tarafından Kemerburgaz'da yaptığı villalar sebebiyle de ekolojik yıkıma sebep olduğu için protesto edilmiş bir şirket. Şimdi, sorum şuradan geliyor: Muafiyet getirilen şirketlerin çevre performanslarına dair bir değerlendirme yapıyor musunuz yoksa beton dökmeyi bilsin yeter gibi bir kriter mi var?

Bakü örneğini verdiniz, bence çok kötü bir örnek her tür. İşte, "Bakü'de bu kadarı kapattılar." dediğiniz Bakü'nün karnesi ortada yani hem iklim değişikliğine dair karnesi ortada hem demokrasiye, insan haklarına dair karnesi ortada. O yüzden o örneği bence çok vermemek lazım.

Bir diğer şey de konferansın olası olumsuz iklim etkilerinin en aza indirilmesi ve sürdürülebilirlik ilkelerine uygun biçimde düzenlenmesi için gerekli çevre yönetim standartlarının uygulanmasından bahsedilmiş. Bu standartlar Türkiye standartları mı yoksa evrensel standartlar mı? Bunu öğrenmek isterim.

Şimdilik sorularım bunlar, teşekkür ederim.

BAŞKAN FUAT OKTAY - Evet, ben teşekkür ediyorum.

Buyurun lütfen.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAŞKANI HALİL HASAR - Yani iklime duyarlı savunma... Tabii, iklim konusu "cross-cutting" bir konu, bütün her şeyi kesiyor. Onunla ilgili, bilmiyorum yani, bir cevap verme şeyim yok.

Muafiyetle ilgili, COP sürecinde, özellikle burada herhangi bir kalıcı yapıyla ilgili bir süreç yoktu, sadece bu yani aynı kanundan bahsettiğimizi kestiremiyorum ama...

CEYLAN AKÇA CUPOLO (Diyarbakır) - Tapu Kanunu.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAŞKANI HALİL HASAR - Bizim orada bir muafiyetimiz var. COP... Kiralamalar yapılıyor. COP sürecinde şimdi, şöyle: Büyük çadırlar bunlar, bunu dünyada 2-3 tane, birkaç

tane firma yapıyor. Yani bunlar uluslararası firmalar, bunlar getirip kuruyor. Hız çok önemli burada, gecikmiş bir durum söz konusu, iki yıl önce başlaması gerekirken burada gümrüklerde takılmaması gerekiyordu. Stopaj meselesi vardı; bu sonuçta geliyor, kiralanıyor, kuruluyor, ondan sonra gidiyor. Bu, bununla ilgili; başka bir muafiyet yok, orada ilave bir KDV muafiyeti yok. Orada özellikle inşaat şirketleriyle ilgili herhangi bir madde söz konusu değil. Sadece, COP sürecinde, bu COP'un faaliyetlerini zamanında yapabilmek için orada damga vergisi vardı, bildiğim kadarıyla stopaj vardı, başka da bir şey aklıma gelmiyor yani öyle çok kapsamlı bir şey değildi. Yani şirket yok zaten, yok, öyle bir şey yok. "Şirket muafiyeti" diye bir şey asla yok, çok net söylüyorum.

CEYLAN AKÇA CUPOLO (Diyarbakır) - TOKİ'yle çalışıyor bu şirket ama, Özyazıcı İnşaat.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAŞKANI HALİL HASAR - Şöyle diyeyim: TOKİ kalıcıları yapıyor, onda kesinlikle KDV muafiyeti yok, KDV muafiyeti yok.

BAŞKAN FUAT OKTAY - Evet, teşekkür ediyorum.

Seda Hanım, arkadaşlar aslında söz talebinde bulunmuşlar, hakkınızı helal edin lütfen. Ben hani hep böyle karşılıklı söz talebi olunca şeylere hiç bakmadım, görmedim bile.

KAMİL AYDIN (Erzurum) - "Binary opposition"ın iki tarafı var yani siyah ile beyaz, yararlı-zararlı, iyi-kötü.

BAŞKAN FUAT OKTAY - Yani AK PARTİ Grubuna söz vermiyor musunuz gibi bir şey oluştu.

KAMİL AYDIN (Erzurum) - "Binary opposition"ın bir tarafına yüklendiniz Başkanım, öbür tarafı da...

BAŞKAN FUAT OKTAY - Şimdi, hemen Seda Hanım'dan başlıyoruz.

Buyurun lütfen.

SEDA GÖREN (İstanbul) - Gerçekten Başkanım, muhalefet milletvekillerimizin bu ayrıcalığınızı, onlara uyguladığınız bu ayrıcalığı fark etmelerini umarak konuşmama başlamak istiyorum.

BAŞKAN FUAT OKTAY - Yok, ayrıcalık uygulamıyoruz; yok, yok, ayrıcalık uygulamıyoruz. Yani sadece Komisyonda şunu yapıyoruz: Gerçekten herkes istediği her türlü görüşünü rahatlıkla konuşsun, savunsun, tartışsın, ilgili kurumlarımızla görüşlerini paylaşsınlar, paylaşalım, herkes farklı görüşlerini bir arada paylaşsın şeklinde... Normalde de sesli söz istendiği için veya işaretle, ben de ona alıştığım için ışığı yaktığınızda onun farkına varmadım, sadece o oldu.

SEDA GÖREN (İstanbul) - Ben espri mahiyetinde söyledim zaten Başkanım.

BAŞKAN FUAT OKTAY - Estağfurullah, buyurun lütfen.

SEDA GÖREN (İstanbul) - Zaten Başkanım, COP31'den ziyade aslında -Utku Bey tabii, çok kıymetli bir mesai arkadaşımız- Utku Bey'in başladığı yerde burada cevap verecek bir İçişleri Bakanlığımız yok. Dolayısıyla İçişleri Bakanlığımıza yöneltilen bir durum var. Ben İçişleri Bakanlığımızın yapılan beyanatları üzerinden bir şeyler söylemek istiyorum çünkü hani bu eleştirinin cevapsız kalmasını da doğru bulmuyorum açıkçası.

Şimdi, biz bir NATO Zirvesi yaptık, evet, tüm dünyada biz çok gururla ve onurla yaptık bu zirveyi, öyle de bitirdik. Tüm dünyada da çok güzel karşılandı, inanılmaz makaleler yazıldı. Bunların zaten etkilerini önümüzdeki bir ay içerisinde çok daha net göreceğiz. Dünyanın savunma harcamalarının yüzde 70'ini yapan ülkelerin liderlerinin toplandığı bir zirveden bahsediyoruz. Güvenlik önlemlerinin seviyesi elbette bu kadar fazla olacak ve sanıyoruz ki yeterli de olmuş ki çok şükür, elhamdülillah kimsenin burnu bile kanamadan biz bu zirveyi atlattığımız oldu. Bu çok önemli bir başarıdır, öncelikle bunun altını çizmemiz gerekiyor. Bunu eleştirel bir bakış açısına yönlendirmeden önce bunu da ifade etmemiz lazım. 56 bin, İçişleri Bakanımızın yayında da başka toplantılarda da yaptığı açıklama 56 bin kolluk kuvvetinin görev yaptığı yönünde. Bu da çok ciddi bir rakam.

Ben Utku Bey'e çok güvenirim, biz beraber Yurtdışı Türkler Komisyonumuzda da çalışıyoruz. Dolayısıyla, şunu teyit etmeden söylediğini düşünmüyorum: Şimdi, 4.400'e yakın gözaltı var ama bu 4.400'e yakın gözaltı zirveyle alakalı olmadan aramalar yani araması olan, gözaltı kararı bulunan ama bulunamayan, bu zirve dolayısıyla alınan güvenlik önlemleri kapsamında bir şekilde polis aramasına, jandarma, kolluk kuvvetlerinin aramasına takılan kişilerin gözaltısı. O yüzden bahsettiği kişilerin öncelikle neden gözaltına alındığını... Yani herhâlde kimseyi evinden gidip "Senin gözünün üzerinde kaş var." diye almadılar, bunun bir sebebi olmalı, bunu tabii ki öğrenmemiz, bu konuda bilgi almamız gerekiyor, o başka bir konu ama 4 bin küsur rakamı, İçişleri Bakanımız tarafından açıklanan rakam zirveyle alakalı değil, zirveyle alakalı olan rakam 500 küsur.

Ben belki en gençlerimizden birisiyim Komisyon üyelerinin ama Habitat Zirvesi olmuştu 96 senesinde, ben o sırada öğrenciydim, İstanbul'da öğrenciydim, zirve İstanbul'daydı. Ben burada tabii ki bir karşılaştırma yapma niyetinde değilim ama böyle büyük, küresel çapta yapılan zirvelerde, orada da neredeyse binin üzerinde sadece zirve süresince gözaltı yapılmıştı, sadece zirve süresince ve yapılan işte protestolar vesaire noktasında. Tabii ki keşke olmasa, tabii ki her şey çok nezih ve bir şekilde çatışma olmadan gerçekleşse ama oluyor yani maalesef oluyor, bu gözaltılar da olacaktır. Bunlarla ilgili eleştiri getirmeden önce sebeplerini ve alt metinlerini iyice incelememiz ve gerçekten İçişleri Bakanlığımızdan bilgiyi net almamız gerekiyor.

Gazeteciler konusunu bilmiyorum ama benim dünya basınından takip ettiğim kadarıyla bugüne kadar yapılan zirvelerin içerisinde en yüksek akreditasyon rakamlarından biri, 3 binin üzerinde akredite olmuş gazeteci zirveyi takip etti. Yine bu akreditasyonu alamamış gazetecilerin ya da basın mensuplarının da hangi sebeplerle alınmadığı elbette açıklanmıştır. Bilgi istenirse verileceğini düşünüyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN FUAT OKTAY - Ben teşekkür ediyorum.

Derya Hanım, buyurun lütfen.

DERYA BAKBAK (Gaziantep) - Teşekkür ederim Başkanım.

COP, Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği ve Çerçeve Sözleşmesi'ne taraf olan ülkelerin her yıl bir araya geldiği önemli bir zirvedir. Dünyanın iklim politikalarının, karbon hedeflerinin, iklim finansmanının ele alındığı en üst düzey uluslararası bir platformdur. COP31 ise bu zirvelerin 31'incisidir ve Paris iklim hedeflerine ulaşma yolunda kritik bir kavşak niteliği taşımaktadır. Bu yıl toplantıya Türkiye, Antalya olarak ev sahipliği yapacağız. Görüştüğümüz bu anlaşma, bu ev sahipliğinin nasıl yürütüleceğini belirleyen çerçeve bir anlaşmadır. COP31 Zirvesi'nin işin en ufak ayrıntısına kadar düşünülmüş olması... Katılımcı delegelere verilecek vizeden

salonlardaki sandalyelerin sahneye olan uzaklığına kadar her başlığın bir karşılığı bulunmaktadır. Konferans alanının güvenliği Birleşmiş Milletlerin kendi güvenlik birimiyle ortak bir protokolle bağlanmış, katılımcılara tanınan diplomatik muafiyetler ise 1946 tarihli Birleşmiş Milletler Ayrıcalık ve Muafiyetler Sözleşmesi'ne dayanmaktadır. Bu muafiyet meselesinin de önemli bir gerekçesi vardır, bu da masada bulunan ülkelerin ekonomik geleceğini etkileyen bağlayıcı kararlara kadar ulaşan bir durumu içermektedir çünkü pek çok ülke burada aynı masa etrafında bir araya gelecek ve kararlar alacak. Önemli bir zirvedir. Bu hassas müzakerenin ev sahipliğini yapan ülkenin, katılımcı ülkelerin günlük siyasetinden bağımsız ve tarafsız bir zeminde yürümesi hem sürecin güvenilirliği hem bizim itibarımız için şarttır. Öte yandan, bu muafiyet sınırsız değil, katılımcılar Türk hukukuna uymak, iç meselelerimize karışmamakla da yükümlüdürler. Aynı titizlik konferansın çevresel etkisinde de vardır. Bu etki bağımsız bir denetçi tarafından da raporlanacaktır.

Türkiye, dünyanın en büyük iklim müzakerelerinin ev sahipliğini üstleniyor ve iki hafta boyunca küresel iklim gündeminin ağırlık merkezi olacak. Antalya'ya on binlerce delege, gazeteci, uluslararası kurum temsilcisi gelecek, kentin dünya basınındaki görünürlüğü haftalarca sürecek. Tabii, bunun somut bir ekonomik boyutu da bulunmakta. Konferans altyapısı, ulaşım, konaklama, hizmet sektörü burada aktif bir durumda olacak. 180'den fazla ülkeden devlet başkanları, bakanlar, binlerce gazeteci, on binlerce delege iki hafta boyunca Türkiye'de ve Antalya'da olacak.

Ankara'da biz 36'ncı NATO Devlet ve Hükümet Başkanları Zirvesi'ne ev sahipliği yaptık. 32 ülkenin lideri Ankara'daydı. Güvenlikten ulaşım, medya koordinasyonundan ağırlamaya kadar her şey saat gibi işledi çok şükür. NATO Genel Sekreteri Rutte, zirvenin son derece başarılı geçtiğini ve Cumhurbaşkanımızın mükemmel bir ev sahipliği sergilediğini de kendi ağızıyla söyledi. ABD Başkanı Trump uzun bir aradan sonra ülkemize gelen ilk ABD Başkanı oldu. Yabancı basın ülkemizi övdüler ve her alanda tüm ülkelerde bu konudan bahsedildi. COP31'e de aynı hazırlıkla, aynı deneyimle giriyoruz. Türkiye'nin iklim diplomasisindeki elini güçlendirecek ve Türkiye'yi dünya gündeminin merkezine taşıyacak olan bir ev sahipliği olacak inşallah.

Benim sormak istediğim bir soru var. Avustralya da müzakerelere başkanlık edecek bu toplantıda. Avustralya-Türkiye görev, yetki paylaşımı nasıl olacak?

Başkanım biraz önce konuyu açtı, ben de biraz da mesleki hassasiyetimden dolayı; depremi yaşadık, çok zor bir dönemi geçirdik, zaten oradaki yapılardan olan atıklar, geri dönüşüm süreçleri önemli oldu. Bizim yerel yönetimlerle bağlantılı olarak, Bakanlığın sürdürülebilir olarak dirençli şehirler anlamındaki önlemlerini önemli buluyorum; aynı şekilde iklimle ilgili de ıklime dirençli şehirler konusunda da yapılacak çok iş var. Bizim daha fazla bu konuyu gündeme getirip bununla ilgili belki düzenlemeler yapmamız gerek diye düşünüyorum. Konu açılmışken aklıma geldi yoksa konu COP31'di.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN FUAT OKTAY - Ben teşekkür ediyorum.

Sayın Üçüncü, buyurun lütfen.

OĞUZ ÜÇÜNCÜ (İstanbul) - Değerli Başkanım, Değerli Bakanım, değerli milletvekilleri; benim konuyu uzatmadan sormak istediğim sorunun ilkinin değerli Derya Vekilim sordu. Yani biz özellikle Türkiye'de, Türkiye'miz ev sahibi olsun diye yeni bir modele evet dedik; COP Başkanı biziz ama Müzakere Heyetinin Başkanı Avustralya tarafı olacak. Dolayısıyla biz "agenda set" in yani gündemin oluşturulmasını belirlemiş olacağız. Ancak sonuçları alma ve ilerleme noktasındaki yetki -bu manada ben de bir ilave soru sormuş olayım- Avustralya tarafında mı olacak yani uzlaşmayı sağlamak, bütün ülkeleri ikna etmek ve en sonunda bir sonuçla bu COP31'i kapatma meselesi tamamen Avustralya'nın uhdesinde mi olacak, onu merak ediyorum.

İkinci soru: COP31 her ne kadar geleceğimizle ilgili bir çalışmaysa, iklim değişikliğinden kaynaklanan sonuçlara dünyayı hazırlamakla alakalıysa ama şu an günlük yaşamımızda da doğrudan etkisi olan bir süreç yaşıyoruz. Sene başında AB'de sınırda karbon düzenlenmesi mekanizması devreye girdi ve özellikle Başkanımın sorduğu yeşil sanayileşmeyle ilgili yani söz konusu sektörlerin hazırlıklarıyla ilgili biz istenilen, arzu edilen bir noktaya geldik mi; çelik, alüminyum ve çimentoda özellikle yeşil dönüşüme giden yolda bir ilerleme sağladık mı diye merak ediyorum. Çünkü bu konuda Avrupa'daki muadillerimiz bunu sağlayamadıklarını, bu konuda bir ilerleme olmadığını... Özellikle çelik sektörü bütün projeleri bıraktı, büyük şirketler de bıraktı. Bizim, büyük şirketlerin bırakmış olduğu bir noktada farklı bir stratejimiz var mı? Yeşil dönüşümün bu manada öncülük yapabileceğimiz sektörleri de beraberinde oluşturma ihtimali var mı diye merak etmiştim.

Üçüncü sorum da son olarak, COP31'de evet, bir parlamento toplantısından bahsettiniz ama Parlamentomuzun rolü ne olacak, onu tam olarak anlamadım yani parlamentoların rolü daha ziyade ne olacak? Onu da hani bütçesini biz onaylıyoruz manasında sormuyorum; bunu, Parlamentonun yani bizim özellikle üstlenmemiz gereken bir sorumluluk bu süreçte var mı yok mu, o merakla soruyorum. Zira Halil Hocam hatırlayacak, özellikle iklim değişikliğiyle ilgili insanımızın NATO Zirvesi'nden farklı olarak çok ciddi bir fikri var. Özellikle kompto teorilerinin en fazla ayyuka çıktığı bir konu başlığı olarak karşımıza çıkıyor ve Bill Gates'e köle olmaktan tutun yapay etin, olmayan bir olgunun kabulüne kadar bir tartışma var. Dolayısıyla COP31 Başkanlığı olarak biz halkımızı da sürece dâhil etme noktasında bir strateji izliyor muyuz? Yani "Biz küresel gelişmelerin esiri olduk mu, olmadık mı?" tartışmaları bizi bekliyor, bu haftalarca sürecek. Biz bu manada bilgilendirme noktasında, sadece organizenin kendisine değil ama özellikle iklim hepimizin geleceğiyle alakalı olduğu için halkımızı da bu sürecin içine dâhil etme noktasında ilave çalışmalar düşünüyor muyuz diye merak etmiştim.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN FUAT OKTAY - Teşekkür ediyorum.

Semra Hanım, buyurun lütfen.

SEMRA ÇAĞLAR GÖKALP (Bitlis) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Öncelikle, biraz geç geldiğim için yapılan sunumu dinleyemedim. Yalnız bu yapılacak olan konferansa dair açıkçası tartışılacak çok şey var. Söz konusu bir de iklim, bunların çevresel etkileri, ekoloji başlıklarını içeren bir sürü şey olunca uzun uzadıya aslında tartışacağımız çok şey var.

Yalnız benim birkaç sorum olacak. Şimdi, ben açıkçası öncelikle şeyi sormak istiyorum yani bu etkinliğin zaten hazırlıklarına başlanmış, ihaleleri yapılmış, anlaşmanın neden bu kadar geç geldiğini öncelikle sormak istiyorum.

Onun dışında, konferansın çevresel maliyetinin ne kadar olacağını sormak istiyorum ayrıca.

Bir de NATO, COP31, PAB gibi bu bütün finansal yükün Türkiye'ye açıkçası getirisinin ne olacağını da sormak istiyorum. Teşekkürler.

BAŞKAN FUAT OKTAY - Evet, biz teşekkür ediyoruz.

Bir de arkadaşların bir sorusu var, diyorlar ki: "İklim değişikliğinin tartışıldığı bir salonda bir iklim sorunu var. Bunu Bakanlık kasıtlı mı yaptı?" diyorlar.

DIŞİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI MUSA KULAKLIKAYA - Meclis Başkanlığımızın sorumluluğundayız Sayın Başkanım.

BAŞKAN FUAT OKTAY - Bilmiyorum, Meclis Başkanlığının sorumluluğunda tabii, Bakanlığın bir sorunu yok.

KAMİL AYDIN (Erzurum) - Bizim sorunumuz, asıl onları şikâyet edeceğiz.

BAŞKAN FUAT OKTAY - Ama hayır, bu, geneli de kontrol etmiyor mu yani mesela "Burası iklim şartlarına uygun değil." diye bir uyarıda bulunmuyor mu Meclise de?

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAŞKANI HALİL HASAR - Aslında çok adapte olduğumuz açık ve iklim...

BAŞKAN FUAT OKTAY - Buyurun, söz sizde.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAŞKANI HALİL HASAR - Evet, buna aslında şehirlerle ilgili bir şeyiniz vardı Sayın Başkanım. Biz üç hafta önce Londra'da İklim Haftası'ndaydık ve sıcaktı hakikaten, sıcak hava dalgası vurmuştu, Paris'te ölümler oldu, Londra'da da oldu ama klima hiçbir yerde yok yani yapıları gereğince hiçbir yerde klima yoktu. Çok kötü yakalanmıştı yani Avrupa çok kötü yakalanmış bir durumda. Biz Kral Charles'ın resepsiyonuna da gittik, kendisinin yardımcısı -yaveri mi oluyor bilmiyorum dilini- bir küçük pervaneyle arkasından dolanıyordu. Yani Türkiye'nin bu anlamıyla gerçekten iklime karşı daha hazırlıklı bir ülke olduğunu ben söyleyebilirim.

BAŞKAN FUAT OKTAY - Biz de aynı şeyi alıyoruz, özellikle Avrupa'da ve İngiltere başta olmak üzere çok yoğun sıkıntıları var.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAŞKANI HALİL HASAR - Yani ben hayatımda ilk kez bu derece bir kriz yaşadım kendim.

BAŞKAN FUAT OKTAY - Klima bulamadıklarıyla ilgili, klimayı çalıştıramadıklarıyla ilgili, hatta bazı yerlerde klimaların çalışmasının yasaklandığıyla alakalı geri bildirim var ama Türkiye'de yok. Türkiye'de biz rahatız çünkü enerji boyutunda rahatız, klima boyutunda, üretim boyutunda rahatız. Dolayısıyla bu odadaki iklimin böyle olmaması lazım.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAŞKANI HALİL HASAR - Elektrifikasyon eylem gündemi bu yüzden dünya genelinde çok ilgi gördü, destek topladı.

Avustralya-Türkiye görev, yetki paylaşımıyla ilgili bir sorumuz vardı Derya Hanım'dan, aynı şekilde Oğuz Üçüncü Milletvekili de benzer soruyu sordu. Burada yanlış bir anlaşılmayı açıklığa kavuşturmam gerekiyor. Şimdi, şöyle: COP'un 1 COP Başkanı var, resmî olarak COP Başkanı 1; UN'de bir de iklim elçileri var 2 tane, yüksek seviyeli ve bir de gençlik elçisi, 2 tane UN tarafından da atanan şey var. Şimdi, diğerleri ise tamamen COP Başkanının atadığı kişiler. Anlaşmada COP Başkanı, COP31 Başkanı Avustralya tarafını görevlendirir, istediğinde görevden de alır, görevlendirir. Ne için görevlendirir? Bizim bütün müzakere teknik gruplarını "lead" etmek için yani onları yönlendirmek için, o toplantılarda, o teknik toplantılarda yönlendirmek için. Bu, şu demek değil; tamamen onların elinde olacak bir husus değil. Sadece hem Türkiye heyeti var hem de Avustralya heyeti var, bunların durumu nötr olmak zorunda bütün ülkelere karşı. Bizim ilk sınavımız Bonn'daydı ve tamamen Türkiye ve Avustralya birlikte yaptı bu çalışmaları, hatta sadece orada COP Başkanı Müzakere Başkanını atar. Yani bu aynı ülkede olsaydı yine COP Başkanı birisini atardı müzakereleri yönetsin diye ama idari ve karar alma noktasında COP Başkanı yetkin, tamamen Türkiye yetkin. Türkiye herhangi bir hususta çalışıp getirilen maddelerde buna "hayır" dedi mi bitti, olmuyor. Yani COP Başkanlığının... UN tarafı resmî olarak Müzakere Başkanlığını bilmez, COP Başkanlığını bilir, sorumluluk COP Başkanlığının. Aslında orada müzakere ekibi teknik grubu, alt teknik grupları meylletirmek için, çalışma yaptırmak için birisinin olması gerekiyordu; bu, Halil olur, Veli olur, Chris olur, farkı yok. Ama COP Başkanı, tamamen yetki onda; evet, tokmak bizde, tokmak çok önemli orada. Bu, tokmak kısmı tamamen COP Başkanlığında.

Sektörlerde SKDM hazır mı? Biz ülke olarak şu an baktığımızda bu yıl pilot ölçekte çok çalışma yürütüyoruz. Bu SKDM konusu hâlen müzakere edilen bir konu, "response majors" diye ifade ettiğimiz karşı önlemler. Bazı ülkeler, Avrupa Birliği "Ben ekonomimi bunun üzerine kurgulayacağım." diyor. Önemli bir tüketici ve "Benim ülkeme, benim kısıma gelen maldan karbon vergisi alacağım, dünyayı kirletme bedeli olarak karbon vergisi alacağım." diyor. Hatta bazı maddelerinde "levy" diye geçer, "harç" diye geçer yani bir yerde harç uygulanan bir kısım. Türkiye önlem almak zorundaydı. Bizim İklim Kanunu'muzda... Sayın milletvekilimizle de yakın çalıştık, hakikaten çok ciddi bir dezenformasyon vardı ama Türkiye olarak cari açığı mümkün olduğunca kapatmamız gerekiyordu; özellikle bu SKDM sektörlerinin yüzde 42'si Avrupa'yaydı, buna bir önlem almak gerekiyordu. Biz iki yıl pilot ölçekli çalışma yapacağız çünkü bunun yansımaları görmemiz gerekiyor. Bu yıl itibarıyla tamamlayıcı fiyat uygulaması yapıyoruz, önümüzdeki yıl ise bu sektörler borsaya uygulaması yapacağız. Bu tamamlayıcı fiyat tamamen gönüllülük esasına dayalı, dışa giden parayı azaltmak için; orada hazırız, önlemimizi aldık. Yönetmeliği de gönderdik Sayın Başkanım, bununla ilgili yönetmelik açığımız vardı, onu da hazırlayıp gönderdik.

Parlamentoların rolü ne olacak? Orada Parlamentolar Birliği ya da parlamentolarla ilgili yapılan etkinlikler var. Yani bu tamamen yüce Meclisimizin yapacağı organizasyonların etkinliğine bağlı. Orada istediği şekilde -üst düzey etkinlikler, "high level" etkinlikler oluyor bunlar- herhangi bir konuyu çok üst düzeyde diğer ülke parlamentolarıyla birlikte yönlendirebilir. Yani o, tamamen hani bizim dışımızda olan bir şey, Parlametonun yönlendirmesine bağlı.

BAŞKAN FUAT OKTAY - Yani orada "Parlametonun yönlendirmesine bağlı" derken aslında netleştirmekte de fayda var. Şimdi, Dışişleri Komisyonu olarak konuşalım, sadece Parlamento boyutu da değil. Biz bu COP31'in sadece bu boyutuyla ilgili, bu tasarının görüşülmesi boyutunda, Genel Kuruldan geçirilmesi boyutunda, tamam, zaten şu anda bütün detayıyla çalışıyoruz. Ondan sonraki boyutta biz bu çalışmanın neresindeyiz? Genelde bu çalışma tamamlandıktan sonra bakanlıklarımız sağ olsunlar, pek

Parlamento, Meclis tarafını tanımama boyutunu tercih ediyorlar ve bazı vekillerimizin, Komisyon üyelerimizin uluslararası toplantılara -özellikle Dışışleri Komisyonu için söylüyorum- davet edilmedikleri veya girişle ilgili birtakım şeyler yaşadıklarıyla ilgili bilgiler bana ulaştığında ben çok üzülüyorum çünkü Meclisin görevi sadece bu anlaşmaları görüşüp geçirmek değildir, denetleme görevi diye de bir görevi vardır Meclisin ve Meclisin parlamenter diplomasi boyutunda başka bir görevi vardır ve bu yasaların geçirilmesiyle ilgili yasama boyutunun da en kritik önemi vardır. Dolayısıyla, Komisyon olarak da bu işin neresinde olduğumuzu, burada bitmemesi gerektiğini ben düşünüyorum. Bundan sonrasında neresinde olacağımızla alakalı da bir çalışmanın yapılarak bize iletilmesini ben özellikle şimdiden ifade etmek isterim.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAŞKANI HALİL HASAR - Sayın Başkanım, bununla ilgili çalışma şu an sürüyor zaten Meclis Başkanlığımız koordinasyonunda, bizim ekip arkadaşlarıyla birlikte bu kısımla ilgili bir çalışma...

BAŞKAN FUAT OKTAY - Bu söylediğimiz şey Meclis Başkanlığımızla ilgili de geçerli bir şey, kusura bakmayın yani bakanlıklarımızla ilgili de Meclis Başkanlığımızla ilgili de yani Dışışleri Komisyonuna gelen konular geçtikten sonra Dışışlerini ilgilendiren konularda eğer ki bir Komisyon üyemizin herhangi bir toplantıya katılıp katılmamasıyla alakalı veya oralarda etkin yer alıp almamasıyla alakalı bir sorun yaşıyorsa bir sorun vardır arkadaşlar. Yani Komisyonun itibarıyla veya Parlamentonun itibarıyla ilgili bunu savunmak veya bunun gereğini yapmak, takibini yapmak bize aittir; Komisyon Başkanı olarak da burada sorumlu benim.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAŞKANI HALİL HASAR - Yani ben notumu aldım Sayın Başkan.

BAŞKAN FUAT OKTAY - Yani burada biraz önceki konuştuğumuz konularla ilgili "o, şunun sorumluluğu", "o, bunun sorumluluğu", "o, bilmem kimin sorumluluğu" boyutuna getirilmesini istemiyorum bu konunun yani Komisyonumuzun itibarıyla alakalı ve duruşuyla alakalı görüşlerin orada da net ifade edilmesiyle alakalı bir çalışmanın... Bu, ayrı bir panelse paneldir, oturmusa oturumdur her ne ise, bunun çalışılarak... Dışışlerine de ben bunu özellikle ifade etmek istiyorum ve bu sözüm aslında aynı şekilde tüm ilgili bakanlıkları ve bakanları... Yani Dışışleri de bizim kendi peşlerinde koşmamızı değil onların burada Dışışleri Komisyonunun itibarını korumaları aslında kendi itibarlarını korumaları anlamındadır. Bunu da böyle görmemiz lazım yani bizim talepkâr olmamıza müsaade etmeyin lütfen.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAŞKANI HALİL HASAR - Anlaşıldı, gayet yerinde. Şunu garanti edebilirim ben: Akreditasyon kısmında hiçbir şey yok, bununla ilerisini ortak...

BAŞKAN FUAT OKTAY - Ya, olmaması lazım zaten.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAŞKANI HALİL HASAR - Zaten yok yani.

BAŞKAN FUAT OKTAY - Yani Dışışleri Komisyonundaki görevli arkadaşların veya Mecliste herhangi bir komisyondaki görevli arkadaşların akreditasyonu demek, ne demek? Uluslararası bir toplantı, ne demek akreditasyon? Böyle bir şey söz konusu olabilir mi?

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAŞKANI HALİL HASAR - Diğer konu ise birlikte ne yapılabileceğine dair bir panel mi olur, şey mi olur onu biz notumuzu aldık.

BAŞKAN FUAT OKTAY - Yani bu, sadece bir panel konusu değil, ben başka bir şeyi ifade ediyorum. Bakın, Türkiye'nin tezleri var, Türkiye'nin tezleriyle ilgili bir yürütme boyutunda yürütülecek, bir de parlamenter diplomasi boyutunda yürütülecek boyut var ve biz parlamenter diplomasi boyutunda bunu bütün dünya genelinde çalışıyoruz zaten, yürütüyoruz. Dolayısıyla, bir tezin nasıl gerçekleştirilmesiyle, nasıl izah edilmesiyle alakalı bu çalışmayı en sağlıklı yapacak yer burasıdır. Yani bir panele katılımdan bahsetmiyorum, parlamenter diplomasinin etkin şekilde kullanılmasından bahsediyorum. Türkiye'nin tezlerinin yerine getirilmesi, belirli, doğru kanallara doğru şekilde iletilmesiyle ilgili. Yani bu, dünyada çok etkin bir kanal, bizde de etkin bir kanal, gecemizi gündüzümüzü buna harcıyoruz. Dolayısıyla, göstermelik bir şeyden bahsetmiyorum ben, etkili bir diplomasi aygıtının etkin bir şekilde kullanılmasından bahsediyorum. Dolayısıyla, Komisyonu veya komisyonlarımızı talepkâr konuma getirmeyin ve siz de bir lütufta bulunuyor konumuna geçmeyin. Böyle bir yaklaşımı görüyoruz ne yazık ki; bunu da kabul etmediğimizi ben özellikle ifade etmek istiyorum, tutanaklara da geçsin bu.

Teşekkür ediyorum.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAŞKANI HALİL HASAR - Sayın Başkanım, bununla ilgili biz yüksek seviyeli bir çalışma yapacağız zaten.

Bilginize sunarım.

Bu konferansın çevresel maliyetleriyle ilgili bir husus vardı, Semra Vekilimizin sorduğu bir soru. Burada sürdürülebilirlikle ilgili zaten bağımsız denetçiler var, uluslararası bağımsız denetçiler, bu sürdürülebilirliklerle ilgili çalışmamız zaten yapılıyor. Yani bütün dünyada ulaşımına kadar yani her bir kişinin karbon fiyatlandırması -fiyatlandırma derken parasal olarak demiyorum- karbon bütçesi oluşturuluyor, ona göre de önlemler alınıyor. Şu getiriye ifade etmek isterim yani sadece bir örnek vereyim: Çin merkezli Asya Altyapı Yatırım Bankasından Türkiye'ye -geçen yıl Brezilya'ya yaptılar, bu yıl Türkiye'ye; bu şekilde, uluslararası finans dediğim bu- 1,6 milyar dolarlık bir fonun aktarıldığını ifade etmek isterim. Sadece bir tanesinden bahsetmek istiyorum. Bütün özel sektör, bütün bu yeni teknolojilerin aslında yöneldiği bir süreçten bahsetmek isterim.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN FUAT OKTAY - Ben teşekkür ediyorum.

DIŞİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI MUSA KULAKLIKAYA - Neden geç geldiği sorusu vardı, ben de ona cevap vereyim.

BAŞKAN FUAT OKTAY - Buyurun.

DIŞİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI MUSA KULAKLIKAYA - Efendim, bu anlaşmanın müzakeresi çok uzun bir sürede gerçekleştirildi. İmzalandığı tarih 9 Haziran, dolayısıyla 9 Haziranda imzalanan bir anlaşmanın aşağı yukarı bir ay sonra gelmesi sanırım çok geç kalmış değil diye düşünüyorum.

BAŞKAN FUAT OKTAY - Teşekkür ediyorum tüm görüş ve öneriler için.

Organizasyonla ilgili de endişeleri belki anlamakla birlikte NATO organizasyonu boyutunda unutmamak lazım ki NATO bir güvenlik organizasyonu, güvenlik kurumu. Dolayısıyla böyle bir güvenlik organizasyonunun yapıldığı ortamda bir güvenlik sorununun yaşanmaması da en kritik aşamalardan biridir. Dolayısıyla, oradaki o güvenlik hassasiyetlerini de belirli ölçüde anlamakta fayda var ülkemiz adına. Bence son derece başarılı bir toplantı oldu, bunu da zaten tüm taraflar her boyutta ifade ettiler ama aynı şeyin COP31 çerçevesinde Antalya'da yaşanıp yaşanmaması boyutu... Yani zaten bunun bir COP31 iklim boyutu var ama aynı zamanda bu tür şeyler ülkenin tanıtımı ve turizmine de çok ciddi katma değer sağlayan konular. Dolayısıyla, bu, Antalya'nın da ve Türkiye'nin de turizmine de tanıtımına da çok ciddi şekilde katkı sağlayacak bir konu. Dolayısıyla, zaten Bakanlığımız da ilgili tüm kurumlarımız da buna en üst boyutta hassasiyet göstereceklerdir, gösteriyorlar zaten.

Yerel yönetimlerle ilgili konuda "Merkezî ve yerel yönetimler ilişkisi yok." şeklinde bir ifade kullanıldı, ben de orada bir düzeltmede bulunmak istiyorum. Yani "merkezî ve yerel yönetimler" deyince sanki yerel yönetimleri merkezî yönetimden bağımsız bir kurum gibi değerlendirmek, bu yanlış bir şey. Dolayısıyla "yerel yönetimler" dediğinizin bütçesi zaten merkezden gidiyor, Meclis de bunu tartışıyor, gönderiyor. Her bir yerel yönetimin elinde aldığı bütçe belli ve bu bütçeyi de milletin ve oyunu aldığı vatandaşın çıkarları doğrultusunda kullanması önemli. Benim ifade ettiğim konu ilk başta açılışta zaten tamamen buydu. Yani yerel yönetimler kendi işlerini yapmanın dışında işlerle uğraşmaya başlayınca vatandaş olarak benim beklediğim hizmeti bana vermiyor. Bu Cumhuriyet Halk Partisi içerisinde de tartışılan bir konu zaten bugün itibarıyla yani yerel yönetimlerin kendi işleriyle ilgilenmeleri. Dolayısıyla herkes kendi işine odaklandığı zaman, herkes kendi işini en iyi şekilde yaptığı zaman yani herkes kendi kapısının önünü temizlediği zaman zaten bütün şehrin kapısının önü tertemiz olacak. Dolayısıyla ben bunu da özellikle bir kez daha ifade etmek isterim.

Ben tekrar teşekkür ediyorum tüm görüş ve öneriler için, sorular için ve cevaplar için.

Bakanlığımıza ve tüm ilgili arkadaşlarımıza da ben bir kez daha teşekkür ediyorum.

Teklifin tümü üzerinde görüşmeler tamamlanmıştır.

Maddelerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Teklifin 1'inci maddesini okutuyorum:

TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ İLE BİRLEŞMİŞ MİLLETLER İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ ÇERÇEVE SÖZLEŞMESİ, KYOTO PROTOKOLÜ VE PARİS ANLAŞMASI SEKRETARYASI ARASINDA BİRLEŞMİŞ MİLLETLER İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ ÇERÇEVE SÖZLEŞMESİ TARAFLAR KONFERANSININ OTUZ BİRİNCİ OTURUMU, KYOTO PROTOKOLÜ TARAFLAR TOPLANTISI OLARAK DÜZENLENEN TARAFLAR KONFERANSININ YİRMİ BİRİNCİ OTURUMU, PARİS ANLAŞMASI TARAFLAR TOPLANTISI OLARAK DÜZENLENEN TARAFLAR KONFERANSININ SEKİZİNCİ OTURUMU, BAĞLI ORGANLARIN OTURUMLARI VE DİĞER BMİDÇS TOPLANTILARINA DAİR ANLAŞMANIN ONAYLANMASININ UYGUN BULUNDUĞUNA DAİR KANUN TEKLİFİ

MADDE 1- (1) 9 Haziran 2026 tarihinde Bonn'da imzalanan "Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi, Kyoto Protokolü ve Paris Anlaşması Sekretaryası Arasında Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi Taraflar Konferansının Otuz Birinci Oturumu, Kyoto Protokolü Taraflar Toplantısı Olarak Düzenlenen Taraflar Konferansının Yirmi Birinci Oturumu, Paris Anlaşması Taraflar Toplantısı Olarak Düzenlenen Taraflar Konferansının Sekizinci Oturumu, Bağlı Organların Oturumları ve Diğer BMİDÇS Toplantılarına Dair Anlaşma"nın onaylanması uygun bulunmuştur.

BAŞKAN FUAT OKTAY - Madde üzerinde söz almak isteyen arkadaşımız var mı? Yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Teklifin 2'nci maddesini okutuyorum:

MADDE 2- (1) Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

BAŞKAN FUAT OKTAY - Söz almak isteyen arkadaşımız var mı? Yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

3'üncü maddeyi okutuyorum:

MADDE 3- (1) Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.

BAŞKAN FUAT OKTAY - Madde üzerinde söz almak isteyen arkadaşımız var mı? Yok.

Oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Teklifin tümünü oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

İç Tüzük'ün 45'inci maddesi hükmü uyarınca Komisyonumuzu Genel Kurulda temsil etmek üzere özel sözcülerle ilgili önergeyi okutuyorum:

Dışişleri Komisyonu Başkanlığına

TBMM İçtüzüğü'nün 45'inci maddesi uyarınca (2/3757) esas numaralı Kanun Teklifi'nin Komisyon raporunun Genel Kurulda görüşülmesi sırasında Komisyonumuzu temsil etmek üzere Gaziantep Milletvekili Derya Bakbak, İstanbul Milletvekili Seda Gören, Ankara Milletvekili Ahmet Fethan Baykoç, İstanbul Milletvekili Oğuz Üçüncü'nün özel sözcüler olarak seçilmesini teklif ederim.

Fuat Oktay

Ankara

Dışişleri Komisyonu Başkanı

BAŞKAN FUAT OKTAY - Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

2.- İstanbul Milletvekili Numan Kurtulmuş'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Suriye Arap Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Şam Kalp Hastanesi ve Halep Onkoloji Hastanesi İşletme Protokolünün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/3700)²

BAŞKAN FUAT OKTAY - Gündemin 2'nci sırasında İstanbul Milletvekili Sayın Numan Kurtulmuş'un (2/3700) esas numaralı Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Suriye Arap Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Şam Kalp Hastanesi ve Halep Onkoloji Hastanesi İşletme Protokolünün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi bulunmaktadır.

Sayın Kurtulmuş tarafından 21/5/2026 tarihinde Meclis Başkanlığına sunulan teklif, 22/5/2026 tarihinde esas komisyon olarak Dışişleri Komisyonuna, tali komisyon olarak Plan ve Bütçe Komisyonu ile Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonuna havale edilmiştir.

Teklifin tümü üzerindeki görüşmelere geçiyoruz.

Komisyonumuzu bilgilendirmek üzere sözü Sayın Kulaklıkaya'ya veriyorum.

Buyurun lütfen, söz sizde.

DIŞİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI MUSA KULAKLIKAYA - Sayın Başkan, Kıymetli Komisyon üyeleri; 911 kilometre uzunluğunda kara sınırına sahip olduğumuz komşumuz Suriye'de yaşanan gelişmelerin ülkemize doğrudan yansımaları bulunmaktadır. Suriye'yle sahip olduğumuz tarihî ve kültürel bağlar ile komşuluk hukuku bu ülkedeki gelişmeleri yakından takip etmemizi ve müşterek çıkarlarımıza hizmet edecek politikalar geliştirmemizi her daim gerekli kılmaktadır. Bu itibarla, Suriye'de sürdürülebilir istikrar ortamının tesis edilmesi, ekonomik kalkınmanın güçlendirilmesi ve yaşam standartlarının iyileştirilmesi ülkemiz açısından da büyük önem taşımaktadır. Aralık 2024'te önceki rejimin devrilmesini takip eden yeni dönemde Suriye'nin bölgesel ve uluslararası aktörlerle angajmanının geliştirilmesi desteklenmiş, ülkenin yeniden imarının önündeki en büyük engellerden biri olan yaptırımların kaldırılması sürecinde ilerleme sağlanmış ve ülkenin normalleşmesine dönük ulusal çabalar desteklenmiştir. Tüm bu süreçte Suriye'de hayatın normale dönmesinin yolunun temel kamu hizmetlerinin verilmesinden geçtiğini tespit ettik. Diğer sektörlerin yanı sıra sağlık, Suriye'ye yönelik desteğimizde ön plana çıkan önemli bir alandır. Bu desteğimizin özünde de esasen Suriye'nin kendi sağlık sistemini sürdürülebilir kılması, altyapı, personel ve donanım açısından yeterlilik elde etmesi ve ülkemizde eğitim alan Suriyeli gençlerin ülkelerindeki yeniden yapılanma sürecine katkı sağlaması bulunmaktadır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Suriye'de sağlık hizmetlerinin ulusal bir program dâhilinde kesintisiz ve sorunsuz bir şekilde karşılanabilmesi esasen birçok açıdan önem taşımaktadır. İlk olarak Suriye Hükümetinin halkı nezdinde tesis ettiği güvenin muhafazası, ayrıca ülkemizden Suriye'ye dönüş yapan kişilerin gittikleri yerde tutunmaları ve dönüşlerin sürdürülebilir kılınması açısından, son olarak da Suriye sahasında tedavi imkânı bulunamadığı cihetle ülkemize yönelebilecek tedavi taleplerinin Suriye'de yerinde karşılanması ve bulaşıcı hastalıkların yayılmasının önlenmesini teminen Suriye'de işleyen bir sağlık sektörünün, iyi işleyen bir sağlık sektörünün bulunması kritik önem taşımaktadır. Suriye Hükümetinin son dönemde hâkimiyet tesis ettiği alanın genişletilmesiyle birlikte bu sektörün önemi de artmıştır. Ülkemizde de esasen sağlık sistemi tesis etme çabalarında Suriye'ye gerekli yönlendirme ve danışmanlığı yapmak için en uygun konum ve yetenektir.

Sayın Başkan, Değerli Komisyon üyeleri; Suriye'de sağlık hizmetlerine erişimde ne yazık ki hâlâ ciddi aksaklıklar bulunmaktadır. Dünya Sağlık Örgütü'nün verilerine göre 13 milyon Suriyeli sağlık sistemine erişimde sıkıntı yaşamaktadır. Neticede, Suriye'de ulusal bir sağlık sistemi oluşturulmasının yapı taşı olarak değerlendirdiğimiz Şam Kalp Hastanesi ve Halep Onkoloji Hastanesi İşletme Protokolü Sağlık Bakanımız Sayın Kemal Memişoğlu ile Suriyeli mevkidaşı Musab Nizal el-Ali tarafından 18 Haziran 2025 tarihinde Ankara'da imzalanmıştır. Şam Kalp Hastanesi sahadaki acil ihtiyaçlara binaen 24 Ağustos 2025 tarihinde hasta kabulüne başlamıştır. Şimdiye kadar yaklaşık 2 bin anjiyo, 350'nin üzerinde açık kalp ameliyatı yapılmıştır. Halep Onkoloji Hastanesinin faal hâle getirilmesine ilişkin hazırlıklar da sürmektedir.

Suriye'de ihtilaf döneminde operasyon bölgelerinde verilmesine destek olduğumuz sağlık hizmetleri esasen yeni dönemde de ülkemizin sağlık sektöründeki desteğine ışık tutmakta ve bu desteğin gerçekçi bir ihtiyaç analizi temelinde kaynakların etkin kullanımı suretiyle sağlanmasını mümkün kılmaktadır. Bu anlayışla, kalp hastalıkları ve kanser gibi kamu sağlığı açısından kritik önem taşıyan alanlarda devreye girerek Suriye halkının acil ihtiyaçlarına doğrudan cevap vermeyi hedefliyoruz. Protokolün hastaneler için öngördüğü ortak yönetim modelini Suriye sağlık sisteminin kapasite inşasına katkı sunması bakımından da önemsiyoruz. Nihai amacımız, hastanelerin kendi kendine yeter hâle gelmesidir. Gelir ve harcamalara ilişkin bilgiler Sağlık Bakanlığımıza belirli aralıklarla raporlanacak, işletme yönergesi ihtiyaç hâlinde güncellenebilecektir. Suriye'nin yeni parlamentosu Halk Meclisinin 12 Temmuzda açılmasıyla birlikte karşı taraftaki onay sürecinde de mesafe katedilmesi mümkün olabilecektir. Bu mülahazalar ışığında, protokolün onaylanmasını yüce Meclisimizin ve Komisyonumuzun takdirlerine arz ediyoruz.

BAŞKAN FUAT OKTAY - Teşekkür ediyorum.

Teklifle ilgili söz almak isteyen arkadaşımız var mı?

Buyurun lütfen.

METİN ERGUN (Muğla) - Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Kanunu inceledik, gerekçesini de aynı şekilde, Bakanlığın sunumunu da dinledik. Açıkçası, Türkiye'nin Suriye halkının sağlık hizmetlerine erişimine katkı sunması ve insani sorumluluk üstlenmesi elbette desteklediğimiz bir husus ancak önümüzdeki protokole baktığımız zaman yalnızca bir sağlık iş birliği anlaşması değil, aynı zamanda Türkiye Cumhuriyeti'nin ciddi mali yükümlülük ve yanı sıra idari yükümlülük üstlendiği uzun vadeli bir taahhüt gibi geldi bana. Bu protokole göre, baktığımız zaman, beş yıl için 80 milyon dolarlık bir kaynak ayrılmakta; hastanelerin personel, işletme giderleri büyük ölçüde Türkiye tarafından karşılanmakta, buna karşılık Suriye tarafının katkısı sadece bina tahsisi ve idari kolaylık sağlamak gibi bir şey var. Onun dışında herhangi bir katkısını, ben yani yanılıyor olabilirim, eksik de görmüş olabilirim, bir katkı görmedim. Yük paylaşımında, özellikle ekonomik yük paylaşımında ciddi bir dengesizlik var ve bu izaha muhtaç bir durum. Yani bu manada mesela birkaç soru sormak gerekir ise bunlara ilaveten, bu 80

2. (2/3700) esas numaralı Kanun Teklifi tutanağa eklidir.

milyon dolarlık bütçenin yıllara göre dağılımı ne olacak ve bu kaynağın tamamı hangi bütçe kalemlerinden temin edilecek? Aynı şekilde Türkiye Büyük Millet Meclisi bu harcamaları hangi mekanizmalarla denetleyebilecek? Hastanelerin işletme giderlerinin tamamına yakınının Türkiye tarafından üstlenilmesinin açıkçası gerekçesi ne? Yani çok gerekçe göremedik. Yani niçin Suriye tarafının hiçbir mali desteği yok? Düzenli raporlama, performans ölçümü yapılacak mı? Beş yıl sonunda protokolün otomatik olarak uzaması hâlinde ilave mali yük binecek mi ülkemize? Zaten daha önce de yaptığımız çok sayıda bu bölgede tesis var, bunlar faydasız anlamında da söylemiyorum ama ciddi bir yük hâline de gelmeye başladı, mali yük hâline de gelmeye başladı. Bunlarla ilgili cevap alabilirsek memnun olurum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN FUAT OKTAY - Ben teşekkür ediyorum.

Musa Bey, buyurun.

DIŞİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI MUSA KULAKLIKAYA - Teknik detayları Sağlık Bakanlığımız yetkilisi verecektir ama ben prensip olarak bir iki hususa değinmek istiyorum.

Türkiye, son yıllarda özellikle kalkınma iş birliği alanında hem yakın coğrafyasında hem de daha geniş coğrafyalarda ciddi katkılar sağlayan bir ülke. Özellikle global ölçekte insani yardım sağlayan ülkeler arasında gayrisafi millî hasılası içerisinde bu alana ayırdığı payın en yüksek olduğu birkaç ülke oldu son birkaç yıl içerisinde. Bunda en önemli payı son yıllarda misafir ettiğimiz Suriyeli mülteciler oluşturuyor, hem ülkemizde hem de şu anda dönüş sürecinde olan. Özellikle gönüllü dönüşlerin arttığı bir dönemi de yaşıyoruz yeni yönetimle birlikte. Bu süreçte yapacağımız bu destek bunun benzeri -sayın milletvekilimiz de ifade etti- farklı ülkelerde de uyguladığımız projelerde gördüğümüz bir uygulama. Örneğin, benim TİKA Başkanlığım dönemimde Sudan'da yaptığımız ama ne yazık ki şu anda Sudan'da yaşanan iç karışıklıklardan dolayı milislerin kontrolüne geçen fakat buna rağmen yine, işte, hastane hizmetini yürütmeye devam eden Nyala Hastanesi var. Orada da benzer bir uygulamayla hastaneyi biz yaptık ve beş yıllık dönem içerisinde işletme desteği verdik, benzer bir protokolle.

METİN ERGUN (Muğla) - Benzer bir güvenlik krizi Suriye'de olursa ne olacak?

DIŞİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI MUSA KULAKLIKAYA - Bunlar, bu ihtimaller elbette yaşanabilecek şeyler. Somali'de benzer bir uygulama var, Türk Cumhuriyetlerinde benzer uygulamalar var. Bunlar Türkiye'nin önemseydiği coğrafyalara bir katkısı. Bunu yaparken sadece parasal harcama mantığıyla bakmak yerine; bir, buralara olan gönül bağımızın ve ilgili sektördeki olabilecek iş birliği imkânlarının artmasına vesile olmasını da göz önünde bulundurmamız gerekiyor. Bir taraftan -Suriye özelinde söylüyorum- Suriyeli mültecilerin gönüllü olarak dönüşlerini teşvik bakımından da daha istikrarlı, daha ihtiyaçların karşılandığı bir ülkeye insanların gitmek istemeleri daha çok artacaktır. Bu olumlu mülahazalar çerçevesinde, bunu ülkemizin cömertliğinin ve Suriye halkına olan gönül borcunun bir ifadesi olarak görmek lazım diye düşünüyorum. Diğer ayrıntıları Sağlık Bakanlığı temsilcimizden istirham ediyorum.

SAĞLIK BAKANLIĞI KAMU HASTANELERİ GENEL MÜDÜRÜ MUHAMMED EMİN DEMİRKOL - Sayın Başkanım, değerli milletvekillerimiz; bu protokolde, Sayın Bakan Yardımcımızın da bahsettiği gibi, Şam Kalp Cerrahi Hastanesinin ve Halep Onkoloji Hastanesinin işletilmesi -malumunuz- var. Şam'daki Kalp Cerrahi Hastanesi 150 yataklı, 2 tane bölümden oluşmakta ve gerçekten burada, özellikle Siyami Ersekteki hekimlerimizin ve hocalarımızın aylık düzenli olarak, dönüşümlü olarak katkılarıyla birlikte aynı zamanda asistan yetiştirmesi ve Suriyeli hekimlerin de -bir kısmı Türkiye'de eğitim almış olanlar da var, orada eğitim almış olanlar da var- yetiştirilmesi ve artık kendi ayakları üzerinde durabilmesi esasını da hedeflemekte ve 6 kalp damar cerrahisi ameliyathanesiyle, 36 yataklı yoğun bakımıyla ve 150 yataklı eski binanın bakımıyla beraber aktif bir hizmet veriyor; hem baypasta hem anjiyoda hem de kalp pillerinde Suriye'nin şu anda yetkin, tek yeterli kalp damar cerrahisi hastanesi gibi hizmet veriyor.

Burayla ilgili, özellikle bizim ikili iş birliği hastanelerimizde, Sayın Bakan Yardımcımızın da belirttiği gibi, diğer ülkelerde olan şekilde bir denetimimiz mevcut. Burada İdari Mali İşler Komisyonu "İMİK" dediğimiz Komisyon bu süre içerisindeki tüm harcamaları, giderleri planlamakta; hastaneye gelen katılım payları ve ücretlendirmeleri de tamamen kontrol etmekte. Gelir ve harcamalarla ilgili bilgiler raporlanarak hastane idaresi tarafından üçer aylık aralıklarla bu komisyona bildirilmekte ve kendisine ulaşan bu raporu komisyon değerlendirip hem Türkiye Cumhuriyeti Sağlık Bakanlığı hem de Suriye Arap Cumhuriyeti Sağlık Bakanlığına bildirmekte ve burada da tüm organizasyonları Sağlık Bakanlığımızla birlikte İdari Mali İşler Komisyonu yapmakta. Bu komisyonda bir başhekim, başhekim yardımcısı, idari mali işler müdürü ve müdür yardımcısı mevcut. Burada da başhekim, özellikle başhekim yardımcısı Sağlık Bakanlığınca görevlendirilen, bizim vatandaşımız olan hekimlerimiz oluyor. İdari işler müdürümüz de aynı şekilde buradan görevlendirdiğimiz, Sağlık Bakanlığınca görevlendirilen personellerimiz, tecrübeli personellerimiz olmakta ve hem hastanenin gelirlerini hem de burada kullanılan tüm malzemelerin organizasyonunun, alımlarının uygun bir şekilde olup olmadığını denetleyen bir komisyon bu.

Bunu da arz ederim Sayın Başkanım.

BAŞKAN FUAT OKTAY - Teşekkür ediyorum.

Buyurun Semra Hanım.

SEMRA ÇAĞLAR GÖKALP (Bitlis) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Yani şimdi, biz bu protokolü biraz inceledik açıkçası, sağlık alanında önemli bir iş birliği aynı zamanda Türkiye ve Suriye ilişkileri açısından da ancak bildiğimiz üzere Suriye'de henüz sağlanmış bir istikrarın olmadığı, her an çatışmaların olduğu veya çatışmaların cereyan edeceği bir ortam da söz konusu. Şimdi, bu ortam içerisinde bu hastaneye, diyelim ki Şam ve Halep'te yapılan hastaneye Kamışlı'dan giden bir vatandaşın o geçiş sürecinde bile esasında birçok aslında güvenlik meselesinin cereyan edeceği bir durum söz konusu. Ancak benim hem bir iki sorum var hem de protokolün içeriğine dair biraz genişletilmesi gerektiğini düşündüğümüz, geliştirilmesi gerektiğini düşündüğümüz bazı noktalar var.

Madde 5'teki bu "Türkiye tarafının hak ve yükümlülükleri" kısmındaki 80 milyon dolar tahsis edilen noktada... Şimdi, burada denetleme yetkisine dair bir şey, çok açık bir şey göremiyoruz. Bu sadece, baktığım, anladığım kadarıyla tarafların oluşturduğu ortak bir komite tarafından olacak ancak burada işte, TBMM'nin denetleme rolünün ne olacağı, kamuoyunun bu süreçte dair

bilgilendirilmesinin nasıl yapılacağı, bağımsız bir mali denetimin olması meselesi ve uluslararası denetim mekanizmalarının nasıl olacağı noktasında herhangi bir düzenleme bulunmamaktadır ve bunların önemli olduğunu, bu hususların önemli olduğunu ve uzun vadede açıkçası protokolün, hani sonrasında çıkacak birçok pürüzün de önünü keseceğini düşünüyoruz.

Aynı zamanda, savaş nedeniyle zarar gören sağlık altyapısının zaten yeniden işler hâle getirilmesi bakımından, dediğim gibi önemli bir iş birliği modeli ortaya koymaktadır ancak sağlık hizmetlerinin evrensel insan hakları ilkesi doğrultusunda yürütülebilmesi için şu önerilerimiz olacak protokolün detaylarına, içeriğine dair: Sağlık hizmetlerinden ayırım gözetmeksizin yararlanılacağına güvence altına alınması, hasta hakları ve kişisel verilerin korunmasına ilişkin açık düzenlemelerin yapılması -bir düzenleme var ama çok açık bir düzenleme değil- bağımsız mali ve idari denetim mekanizmalarının oluşturulması, kaynak kullanımında şeffaflığın sağlanması, yerel sağlık otoriteleri ile sivil toplumun karar süreçlerine katılımının güvence altına alınması ve uluslararası insan hakları ve insancıl hukuk standartlarına açık atıf yapılması noktasında geliştirilmeye açık hükümleri içermesi gerektiğini düşünüyoruz.

Bir sorum da olacak: Bu sağlık hizmetleri oraya gidecek yani o sağlık hizmetlerinden faydalanan halka dair hangi dillerde hizmet verilecek, bunu da sormak istiyorum.

Teşekkürler.

BAŞKAN FUAT OKTAY - Buyurun lütfen.

SAĞLIK BAKANLIĞI KAMU HASTANELERİ GENEL MÜDÜRÜ MUHAMMED EMİN DEMİRKOL - Teşekkür ediyorum.

Burayla ilgili hem Sayın Bakanımızla hem de Bakan Yardımcımızla beraber Suriye'deki bu hastaneyi görmeye gittik ve ayrıntılı bir şekilde orada analizlerimizi yaptık. Genel müdürlük olarak da Kamu Hastaneleri Genel Müdürlüğüne bağlı hizmet veren bir hastane. Gerçekten içerisindeki sayılara baktığımız zaman tüm Suriye'den vatandaşların, Suriye vatandaşlarının geldiği bir yapıyı sistemde görüyoruz.

Aynı zamanda Suriye'nin kalp damar cerrahisi, tek önemli kalp damar cerrahisi hastanesi olarak hastane yazılımının da aynı Türkiye'deki gibi Hastane Bilgi Yönetim Sistemi olarak kurulduğunu, laboratuvarıdan hastanın geldiği acile ve ameliyatına kadar olan süreçlerin dijital olarak takip edildiğini ifade etmek isterim. Şu anda acil serviste 2026'nın sadece beş aylık döneminde 12 binin üstünde hasta bakıldığı, 20 bine yakın poliklinik hastası ve 2 bine yakın yatan hastası olduğu ortada.

Burada, özellikle orada da gördüğümüz tüm yerel diller açısından da buna hizmet verecek tercümanlarıyla ve bizim de zaten buradan gönderdiğimiz başhekimimiz de hem oranın da yerel diliyle hem de Türkçe de organizasyonun içerisinde planlıyor. Buradan gönderirken de gönderdiğimiz sağlık personellerinin bu dil anlamında da yeterliliklerine bakılmakta. Eğer imkân varsa onu da sağlamaya çalışıyoruz ama orada tercümanlar var ve bu konuda yerel halkın gittiğimizde memnuniyetini de gördük.

Tabii, güvence olarak da hem Nijer'de hem Bangladeş'te yapmış olduğumuz insani yardım hastanelerinde ikili iş birliği kapsamında yapılmış tüm işlerde olduğu gibi bugüne kadar yürütüldüğü şekilde burada İMİK'le yürütülüyor ve hasta hakları anlamında da hem bizim Türkiye'de, hastanelerimizde uygulanan kişisel verilerin korunması kapsamındaki tüm hizmetler orada etkin bir şekilde verilmekte.

BAŞKAN FUAT OKTAY - Evet, teşekkür ediyorum.

Başka sorusu olan arkadaşımız? Yok.

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) - Var.

BAŞKAN FUAT OKTAY - Pardon.

Buyurun lütfen.

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) - Teşekkür ederim.

Öncelikle, sevgili Seda Milletvekilimin az önce hak etmediğim güzel sözleri vardı; çok teşekkür ediyorum, sağ olsun.

Sadece, ben, bir kere daha, konuya geçmeden önce... Gözaltılardan bahsetti, çok keyfi gözaltılar ve sonrasında da keyfi tutukluluklar -bakın, yirmi üç gündür tutukluluk diyorum, gözaltı demiyorum- olduğunu dikkatinize getirmek istiyorum. İçişleri Bakanı bilgilendirme yapmış olabilir ama eğer sizlerin de partisel bağı varsa Bakanlığa bunları sormak lazım yani bu insanlar hâlâ niye tutuklu? Hatta ben ifadelerini gördüm, siz de baksanız, inanın yani iktidar muhalefet farkı yok, kapatıp baksanız içlerinde bırakın tutuklanmayı, gözaltına alınmalarını bile gerektirecek hiçbir şey yok. O yüzden inşallah şey yapar ama ben bir kere daha hem izahatı için teşekkür ediyorum hem şahsımla ilgili sözleri için.

Ben anlaşma konusunda verilen, Sayın Bakan Yardımcısı ve Sayın Sağlık Bakanlığı yetkilimizin bilgilendirmeleri için teşekkür ediyorum. Sayın Bakan Yardımcısı söyledi zaten gerekçelerini yani hem Suriye'nin yeniden kalkınmasına, yapılanmasına -zor bir süreçten geçiyor- katkı ama aynı zamanda buradan dönüşlere de katkı sağlayacağı yani geri dönüşleri de sağlık anlamında teşvik edeceği, kolaylaştıracağı bağlamındaki izahatlar önemlidir. Aynı şekilde, Sağlık Bakanlığı yetkilimizin açıklamaları önemlidir. Biz tabii ki buna bir şerh koymuyoruz, koymayacağız Cumhuriyet Halk Partisi olarak ve Suriye'nin kalkınmasına bir katkı yapalım ama gündeme getirmemiz gereken birkaç husus var.

Neden bahsediyorum? Sayın Demirkol'un da gayet iyi bildiği, ben Eskişehir Milletvekiliyim. Benim şehrimde şu anda işlemekte olan bir hava hastanesi özelleştirme kararı kapsamında. 43 ilde 126 sağlık tesisi... Atıl değil bunlar yani şu anda işleyen Hava Hastanemiz... Eskişehir'i bilenler bilir, belki başka şehirlerde de vardır benzer... Mesela Bursa'da, mesela Ankara'da, mesela İstanbul'da işleyen hastaneler özelleştirme kapsamına alındı. Sorduğumuzda gelir elde etmek ve bu gelirle işte, sağlık tesisi yapabilmekten bahsediliyor. Benim öncelikle tabii ki Suriye'ye katkı yapılmasına, dediğim gibi, Suriye'deki kardeşlerimizin sağlığına, oranın kalkınmasına katkı yapacak olan bir şeye itirazım yok ama kendi yurttaşımızın sağlık hizmetlerine erişimini güçleştirecek bu tür özelleştirme kararlarına da karşıyız.

Sizi bulmuşken burada, siz ve şahsınızda ben kendi şehrimde -diğer arkadaşları bilmiyorum, kendi şehirleri için bir şey derler mi ama- bu özelleştirme kararlarının iptal edilmesini istiyoruz. Yani benim şehrimde bir Hava Hastanesi var, devlet hastanesinin arazisi var "Oraya hastane yapacağız." dediniz, şimdi ne olacağı belli olmadan özelleştirme kararı alınıyor; bütün Eskişehir ayakta bunun için, başka şehirlerde de benzer şekilde yurttaşlarımız ayakta.

Sağlık konusunda, bilmiyorum diğer milletvekillerimiz nasıl ama bana mesela insanlar randevu almak için ulaşıyorlar, hastaneden alamıyor randevuyu; MR için alamıyor, doktor için alamıyor, bazı alanlarda insanın aylarca öteye veriliyor. Sıkıntılar var, bu sıkıntıların çözülmesi noktasında da yani az önce Sayın Bakan Yardımcısı cömertliğimizden bahsetti; evet, dışarıda da cömert olalım, içeride de vatandaşımıza karşı aynı şekilde sıkıntılarına duyarlı olmamız lazım. Sağlıkta ciddi sıkıntılar, sorunlar var. Bunların çözümü noktasında biz... Burası tam yeri değil sağlığı tartışmanın, biliyorum Sayın Başkanım, ilgili komisyonlarda, Genel Kurulda gündeme getiriyoruz, şehirlerimizde gündeme getiriyoruz. Bunları dile getirmek benim boynumun borcu, sizden de bir kez daha Eskişehir için -inanıyorum ki diğer illerde de aynıdır- işlemekte olan, vatandaşa hizmet veren, vatandaşın sağlığa erişimini kolaylaştıran bu tesislerin özelleştirilmesi kararlarının gözden geçirilmesi ve mümkünse iptal edilmesi... Tabii ki sizin elinizde değil, imzanın sahibi siz değilsiniz ama bir şekilde... Bazen duyuyoruz, AK PARTİ'li milletvekillerinden, AK PARTİ'nin şehirlerimizdeki il başkanlarından "Bizim de haberimiz sabah kararnameyi görünce oldu." şeklinde. Demek ki onlar da bundan aslında çok da memnun değiller. Bu noktada, bu talebi, ortak olduğunu düşündüğüm bu talebi dikkatinize getirmek istiyorum.

Bir konu da -Sayın Bakan Yardımcımız yok ama Dışişleri Bakanlığının kıymetli temsilcileri buradalar- evet, Suriye'de önemli bir süreç geçiyor, yeni bir yönetim var. Bizim hep söylediğimiz ne? Bu yönetim demokratik olsun, çoğulcu olsun, temel hak ve özgürlükler korunsun, daha önce yaşanan işte, zulümler, hak ihlalleri olmasın. Bunlar temennimiz ve hâlâ da önemli temenniler, Suriye'nin yeni yönetiminin bu çoğulculuğu. Bir taraftan da Türkiye'nin ulusal çıkarları noktasında ben Suriye'deki yeni yönetimin nasıl tavır aldığını bizimle eğer paylaşırsa Sayın Dışişleri Bakanlığı yetkililerimiz, Sayın Bakan Yardımcısı ve diğer yetkililer, sevinirim.

Yani neden bahsediyorum? Mesela, Kıbrıs konusunda... Ben fotoğraf gördüm, Rum kesimine gitmişti Şara. Mesela, burada o ziyaretteki mesajlardan Bakanlığımız memnun mu? Biz o kadar detayını bilmiyoruz, size her türlü bilgi akıyordur. Verilen fotoğraflardan memnun mu? Şara ya da yönetimi bizim için son derece önemli olan Kıbrıs Türkünün haklı davası konusunda bilgi sahibi mi? Bilgi sahibiyse bu bilgisini gösterme fırsatı oldu mu Rum kesimine gittiğinde ya da Şam'da... Yani zorluklarını biliyoruz, hemen belki "Ben KKTC'yi tanıdım." diyemez ama KKTC ya da Kıbrıs Türkünün hakkı hukuku konusunda bugüne kadar biz Suriye yönetiminden, yeni Suriye yönetiminden neler şey yaptık? Çünkü bu Suriye yönetiminin işte kurulmasında, işte ayakta durmasında, işte gördüğünüz gibi sağlık meselesinde kendi halkına hizmet vermesinde Türkiye Cumhuriyeti olarak, işte biz Meclis olarak, siz yürütme olarak önemli sorumluluklar üstleniyoruz. Bu noktada Türkiye'nin önem verdiği konularda Şam'ın yeni yönetimi ne yapıyor? Spesifik olarak -ben şimdi o Kıbrıs görüntüsünü hatırladığım için söyledim- sizin talepleriniz var mı, bunlar dinleniyor mu? Avrupa Birliği'nin yaptığı baskılar var mı?

BAŞKAN FUAT OKTAY - Genel şey anlaşıldı aslında Utku Bey.

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) - Mesela, hani bizimle bir serbest...

BAŞKAN FUAT OKTAY - Yani genel şey anlaşıldı.

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) - Tabii, bu noktada bir şey istiyoruz çünkü aksi hâlde, doğal olarak bunu hepimizin, sizin de bizim de KKTC'yi yok sayan bir Şam, yeni Şam yönetimi ya da Suriye yönetimini anlatmamız zor olur. Hakikaten de insan hakları ihlallerini vesaireyi, Esad yönetimini, evet, eleştiriyoruz ve değişti ama sanki eski Suriye döneminde KKTC'ye yönelik adımlar var mıydı? Yani ben gazetecilik dönemimden bazı şeyleri hatırlıyorum yani sanki Lazkiye-Magosa seferleri başlayacak mıydı, başlamış mıydı? Acaba benzer taleplerimizi dile getirebilir miyiz biz yeni yönetimden diye sizin dikkatinize getirmek ve varsa benim bilgi eksikğim gidermenizi diliyorum.

Bu özelleştirme konusu çok net talebimizdir, hemşehrilerimizin partilerüstü talebidir. Sağlığa hizmet noktasında atıl olmayan tesislerin özelleştirilmesinden vazgeçilmelidir.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN FUAT OKTAY - Musa Bey, Suriye'yle ilgili çok detaylı şeyleri belki verebilirsiniz ama şu 3'üncü maddeden sonra size söz vereceğim, belki bölgesel boyuttaki gelişmelerle ilgili birkaç şeyde bilgilendirmek de isteyebilirsiniz belki kısaca, o zaman cevap vermek isteyebilirsiniz.

Bir de Başkan Yardımcımızın bir şeyi var.

Buyurun lütfen Mustafa Bey.

Ondan sonra size söz vereyim.

MUSTAFA CANBEY (Balıkesir) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Tabii, konu aslında bayağı tartışıldı ama değişen dünyada artık görüyoruz ki kendi komşularımızla iyi ilişkiler kuramazsak, kulağımızı komşularda dönen olaylara kabartmazsak, çevremizde gelişen olaylara kabartmazsak bakıyoruz ki zaman içerisinde bunlar bizim aleyhimize dönebiliyor. Komşularla iyi ilişkiler geliştirmek, onlarla ilişkilerimizi daha yukarıya doğru taşımak çok kıymetli ve çok değerli. Bu çerçevede, sağlık gibi tüm insanlığı ilgilendiren bir konuda yapılan böyle bir yatırımın elbette önemli olduğunu düşünüyorum. Bu tip yatırımların özellikle komşu bir ülkemizle yapılıyor olması ve çok ciddi badireler atlattmış, orada birçok mağdur olmuş insanların tedavi edilmesiyle ilgili ve önümüzdeki dönemde ilişkilerimizi uluslararası anlamda ve bölgesel anlamda daha da iyi bir noktaya taşıyacak bu tip yatırımların yapılması gerçekten önemli.

Tabii, burada sağlıkla ilgili yapılan bir yatırım dahi olsa bunun mutlaka ve mutlaka iyi analiz edilmesi, ülkemizin kendi yaptığı bir yatırım olduğu için bütçelendirilmesinin falan tartışılması çok önemli. Suriye'ye yapılan bu yatırımın önümüzdeki dönemde elbette ilişkilerimize olumlu yönde yansıma ihtimali çok yüksek. Elbette sorulan bazı sorular çok doğru, o sorulara da Bakanlığımızın gerekli ve ilgili cevabı vereceğini düşünüyorum.

Bunun yanında, ülkemizin sağlık altyapısıyla ilgili eleştiriler geldi vekilimizden. Şunu çok net bir şekilde söyleyebiliriz: Bugün tüm dünyada baktığımız zaman sağlık altyapısı ve sağlık hizmetleri bakımından Türkiye dünyanın en önde gelen ülkelerin başında geliyor. Özellikle hastaneleşme durumu ve sonrasında bir hastanın tedavi edilmesiyle alakalı bütün yatırımlar, tedavi edilmesi ve bu süreçlerin yönetilmesiyle alakalı gerçekten çok başarılı bir tablo var ortada ama zaman zaman problemler olmuyor mu? Elbette olabilir, her alanda olabilir ama doğruyu görmek, altını çizmek çok önemli ve kıymetli. Böyle baktığımız zaman Türkiye'nin sağlık altyapısına, açıkçası bugün işlemiyor olduğunu söylemek, çalışmıyor olduğunu söylemek en hafif tabirle haksızlık

diye düşünüyorum. Sorunları dile getirmek önemli olduğu kadar yapılan hizmetlerin takdir edilmesinin de önemli olduğunu düşünüyorum.

Teşekkür ediyorum Kıymetli Başkanım, verdiğiniz bilgiler de bugün kıymetliydi. Çalışmalarınızda başarılar diliyorum. Sağ olun.

BAŞKAN FUAT OKTAY - Teşekkür ediyorum.

Buyurun Sayın Kulaklıkaya.

DIŞİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI MUSA KULAKLIKAYA - Sayın Başkanım, teşekkür ediyorum.

Genel olarak Suriye'yle, Suriye'nin içinden geçtiği bu süreçte ülkemizin ilişkilerinin çerçevesini özetlemek istersek; öncelikle Suriye'deki istikrar, gerek güvenlik açısından gerekse Suriye'nin yeniden devlet olarak dünya ulusları içerisinde haklı yerini alması, dünyayla entegre olması, bölgeyle entegre olması açısından Suriye'ye dün de olduğu gibi bugün de desteğimiz devam ediyor. Tabii, en yakın komşusu olarak, artı, ülkemizde barındırdığımız mültecileri de dikkate aldığımızda bu sorumluluğumuz tartışılmaz. Suriye'nin güvenliği doğrudan bizim güvenliğimizi etkileyen bir unsur, ondan dolayı da hem Suriye'yle güvenlik iş birliğimiz hem de Suriye'nin komşularıyla olabilecek güvenlik iş birliklerinde desteğimiz devam ediyor.

Diğer taraftan, Suriye'nin bu devletleşme sürecinde gerek kamu hizmetlerindeki altyapının yoksa oluşturulması, varsa güçlendirilmesi konusunda hem ikili ilişkiler bağlamında Türkiye olarak katkı sağlamaya hem de diğer dost ve kardeş ülkeleri ve uluslararası toplumu bu konuda rol almaya, katkı sağlamaya davet ediyoruz. Bu sadece bizim yakın olduğumuz, yakın coğrafyada olduğumuz ülkelere sınırlı değil. Bunun içerisinde, başta Amerika'nın koyduğu "sanctions"ların, tedbirlerin kaldırılması olmak üzere, Avrupa Birliği'nin dikkatini buraya çekmek, yine diğer Avrupa ülkelerinin buraya dikkatini çekmek, Orta Doğu ülkelerinin daha çok ilgi göstermesini sağlama konusunda da Türkiye olarak çabalarımız devam ediyor.

Tabii, bu ilişkiler içerisinde Suriye bir taraftan bizimle ilişkilerini sürdürürken, diğer taraftan dünyayla, bütün dünyayla entegre olmaya çalışırken, bu ülkelerle olan ikili ilişkilerin de hani bazen bizim tezlerimizle ters düştüğünü düşüneceğimiz görüntülere tanık olabiliriz ama biz gerekli telkinlerimizi, rahatsız olduğumuz hususlar olduğu zaman nerelerden rahatsız olduğumuzu, niye rahatsız olduğumuzu açık yüreklilikle dile getiriyoruz. Ama neticede bağımsız, "sovereign" bir ülke olması hasebiyle de onların yerine geçip karar verecek durumda da değiliz.

Kıbrıs konusunda da Kıbrıs'ta verdiği görüntüyle alakalı arkadaşlarımdan not istedim, yetişirse paylaşacağım ama ayrıca size yazılı olarak da iletebilirim. Fakat Kuzey Kıbrıs'la ilişkiler konusunda, sadece Suriye'yle değil, biz bütün ülkelerle, Kuzey Kıbrıs'la ilişkilerin geliştirilmesi konusunda, iş birliği yaptığımız ülkelere her zaman telkinlerde bulunuyoruz. Söylediğiniz Güney Kıbrıs'la ilgili ilişkiler bağlamında son dönemde bazı Türk cumhuriyetleriyle de sıkıntılar yaşadık. AB'ye olan angajmanları nedeniyle böyle bir ilişkiye girdiklerini, bazılarının büyükelçilik açtığına tanık olduk. Bu olaylar olabilecek olaylar ama iyi yönetmesini bilmemiz lazım. Rahatsızlığımızı dile getirmekle birlikte bunun nasıl bir denge politikasıyla dengeye kavuşacağı konusunda da bu ülkelere yardımcı olmamız gerekiyor. Bunu da hem Dışişleri Bakanlığı olarak biz hem de ilgili diğer bakanlıklarla birlikte gerçekleştirmeye çalışıyoruz.

Diğer başka sorular varsa, Sağlık Bakanlığımızın cevaplandıracağı teknik sorular, ben onu da kendisine bırakıyorum.

CEYLAN AKÇA CUPOLO (Diyarbakır) - Benim bir sorum yok ama...

BAŞKAN FUAT OKTAY - Bence kifayetimizde destek artık.

CEYLAN AKÇA CUPOLO (Diyarbakır) - Yok, yok, yorumuna dair, aslında bir şey söylemeyecektim buna dair ama hatta Suriye'de bir onkoloji hastanesinin kurulmasına kesinlikle tamam diyerek bir şey eklemek istiyorum.

Geçen ay Diyarbakır'daki bir hastanenin, Gazi Yaşargil Hastanesinin Başhekimiyile konuştuğumda, sıra bekleyen bir onkoloji biriminin hastası için, dördüncü evre kanser olan bir kişinin yatak arayışı için aradığımda "Ancak birisi ölürse yer açılır." demişti. Altyapı bu kadar harikaysa insanların yalnızca ölümle yatak bulabildiği bir hastane düzenine de, sağlık düzenine de bakmak gerekiyor.

KAMİL AYDIN (Erzurum) - Geri zekâlı bir doktorun...

MUSTAFA CANBEY (Balıkesir) - Yani hastamızın başına bir şey gelmiş olabilir, normal ama bireysel tek bir olay üzerinden değerlendirme yaparak bütün sistemi sorgulayamazsınız yani.

CEYLAN AKÇA CUPOLO (Diyarbakır) - Her gün buna dair telefon alıyorum. TBMM sekreteryaya söyleyebilir benim...

BAŞKAN FUAT OKTAY - Evet, cevabımızı birazdan alalım, Kamu Hastaneleri Genel Müdürlüğümüz burada.

Sayın Aydın, buyurun lütfen.

KAMİL AYDIN (Erzurum) - Şimdi, Sevgili Başkanım, ben kendime hep şiar edindim yani gündem odaklı konuşup katkı sağlamaya çalışan birisi olarak; elbette ki Sağlık Bakanlığının bütçesi, faaliyeti, hizmetleri noktasında her birimizin söyleyeceği tonlarca mevzu var, dile getirecek meseleler var ama yine gündem odaklı gitmeyi önceleyerek bir şey söylemek istiyorum.

Bir kere, bu 2'nci madde bir iş birliği bağlamında ele alınmamalı; bir iş birliği değil, bu insani yardım çerçevesinde alınan bir hizmet. Dolayısıyla aziz milletimizin beklenen, özlenen, bilinen, istenen o tarihî müktesebatına uygun bir şekilde Türkiye Cumhuriyeti devletinin birçok ülkede yaptığı gibi burada da yaptığı bir sağlık hizmeti. Sayın Sağlık Bakanlığı yetkilisi, çok teşekkür ediyorum, çok güzel izah etti. Kurumsal yapısından bahsetti, denetleme stratejisinden bahsetti, ekonomik yapısından da bahsetti.

Ben sadece ikinci olarak bir şeyi dikkatlerinize çekmek istiyorum. Şimdi, Dışişleri Komisyonunda olduğu gibi, bizim üyesi olduğumuz, Parlamento adına üyesi olduğumuz uluslararası birçok yapı var, NATOPA gibi, AGİTPA gibi, Birleşmiş Milletler gibi, bazen de ikili görüşmelerimiz de oluyor. Şimdi, inanın, orada da çok farklı, aynen bugün burada olduğu gibi farklı siyasi yelpazelerden temsilciler var. Yani somutlaştırmak gerekirse bir İngiliz Parlamentosu heyetine baktığınız zaman, en az 2-3 farklı siyasi eğilimden oluşan bir delegasyondan bahsediyoruz. Bu, bütün ülkeler için geçerli ama yapılan toplantılarda benim dikkatimi çeken, on yıllık bir tecrübem ışığında şunu gördüm: Gerçekten biz de bazen böyle kuruyoruz ama o kurduğumuz cümleye bir aidiyet noktasında faaliyetlerimizde biraz eksik kalıyoruz. Yani uluslararası platformlarda bizim ülkemizin meseleleri olduğunda, bir bakıyorsunuz ki Yunanistan'da en uç bir muhafazakâr parti ile bir sosyalist parti çok net bir şekilde Yunanistan'la ilgili bir meselede ya da Yunanistan'a karşı sorgulanan, dile getirilen bir meselede bir ortak tutum sergiliyorlar. Bu, bütün ülkeler için geçerli. Yani somutlaştırıyorum, bir

örnek vereyim: Avrupa'da yolsuzluktan dolayı görevden alınan başbakanı da gördük, milletvekili de gördük, belediye başkanı da gördük ama birisi, bir muhafazakâr çıkıp da demedi ki "Ya, efendim, sosyalist parti merkezî hükûmeti şu belediye başkanımıza şöyle bir şey yaptı, bunu oylamaya falan filan sunalım." Niyeyse bizim bu birlikteliği sergileme noktasında biraz eksikliğimiz var. Mesela, Kuzey Kıbrıs konusundaki bir Suriye Başbakanının ziyaretini kendimize sorun edindiğimiz noktada -ki haklıdır, sorgulanması gereken bir şey, tamam ama- öte yandan Kuzey Kıbrıs'la ilgili hazırlanan raporlar var, uluslararası raporlar, Türkiye'yle ilgili, 74 çıkarmamızla ilgili raporlar var. Ya, Allah rızası için, biraz da bunlara itiraz edelim. Adama övgüler diziyoruz ya. Amor diye bir rapörtöre keşke Türkiye'deki olayları da birazcık irdelese, bunlarla ilgili bir şeyler söylese gibi methiyeler diziyoruz. Ben bunu gerçekten Türk parlamenter yapısına çok uygun bir davranış olarak görmüyorum ve gerçekten bundan sonra ne olur yani başkalarının gözündeki merteliği sorgulamayıp kendimizde olası bir, temele dayanmamış bir bilgiyi dahi şüpheyile karşılayıp sorgulamaya çalışmanın gerçekten Parlamentomuzun özellikle uluslararası bağlamda yararına değil zararına olduğu kanaatindeyim. İşte, iki tane, gerçekten, bir Yunanistan, bir Güney Kıbrıs Rum kesimi istediği şekilde, istediği kararı çıkartıyor ve biz de buna gerçekten dolaylı olarak sanki birazcık payanda oluyoruz gibi geliyor bana.

Ben özellikle Sağlık Bakanlığımızın temsilcisine ve Sayın Dışişleri Bakan Yardımcısına teşekkür ediyorum. Çok şey öğrendik. Elbette ki Sağlık Bakanlığıyla ilgili o kadar çok aksak ya da eksik olan şey var ki ama öbür taraftan da gerçekten yapılan çok büyük hizmetler var, büyük hastaneler var. Büyük hastaneler yapılırken bazı küçüklerin de gözden çıkarılması, stratejik olarak değerlendirmeler sonucu dikkate alınıyor. Bu kanaati de gözden kaçırmamak lazım.

Ben teşekkür ediyorum bilgilerinden dolayı.

BAŞKAN FUAT OKTAY - Teşekkür ediyorum.

Evet, Sayın Bakkak, buyurun.

DERYA BAKBAK (Gaziantep) - Çok sağ olun Başkanım.

Gerçekten Türkiye her zaman için yapıcı ve çözümcül bir rol oynayan bir ülke Sayın Cumhurbaşkanımızın önderliğinde fakat maalesef çıkarları için farklı söylemleri de başka ülkelerin görüyoruz ama biz her zaman için çözümcül yanında işi yürütüyoruz.

Suriye bizim en uzun sınırimız -Gaziantep Milletvekiliyim biliyorsunuz- ve süreç içinde gerçekten çok büyük emekler verildi, fedakârlıklar yapıldı. Halkımıza da ben bu konuda çok teşekkür etmek istiyorum. Her zaman çözümcül bir şekilde yol yüründü ama şunu da gördüm: Suriye'den -hani şehirde gözlemlediğim bir durum vardı- çok hasta geliyordu bize, kanser hastaları çok geliyordu tedavi için. Geçmiş dönemde de çok geldiler. Tabii, bir ülkeden bir ülkeye geçiş, orada kalma; onun tedavi süreci de zor, zor bir hastalık, bakımı zor, ilgilenilmesi kolay olmayan bir hastalık. Bu konuda yapılan hastane önemli. Demek ki orada bir ihtiyaç var, böyle bir durum var olarak değerlendiriyorum çünkü şehirde de görüyordum bu durumu sağlıkla ilgili.

Covid döneminde de Sayın Cumhurbaşkanımız, gerek Türk devletleri gerekse Balkanlar, tüm konuda biz Türkiye olarak gerçekten herkese elimizi uzatmaya çalıştık. Sınırimızda güvenlik sağlık konusunu önemli olarak görüyorum. En uzun sınır komşumuz. Bizim ilişkilerimiz açısından da önemli. Her alanda zaten, siyasi, ticari, ekonomik, enerji, gerçekten büyük emeklerimiz var. Yani bunları göz ardı edemeyiz. Sağlıkta sınırimızdaki bir sağlık konusunu da önemli görüyorum. Covid dönemini yaşadık, deprem dönemini yaşadık, hepsinde birbirimize çok ciddi ihtiyaçlarımızın olduğu, destek olunan dönemleri gördük. O yüzden sağlık konusunu kıymetli buluyorum Başkanım, kısaca belirtmek istedim.

BAŞKAN FUAT OKTAY - Teşekkür ediyorum.

Buyurun, söylemek isteyeceğiniz konular var.

SAĞLIK BAKANLIĞI KAMU HASTANELERİ GENEL MÜDÜRÜ MUHAMMED EMİN DEMİRKOL - Sayın Başkanım, değerli milletvekilimizin sormuş olduğu soruyla ilgili Diyarbakır'da şu anda -çok kısaca onu söylemek isterim- Kayapınar'da bin yataklı bir şehir hastanemiz devam ediyor. Ayrıca o bahsetmiş olduğunuz tekil örnekteki konuyu ben not aldım, gittiğimde onu tekrar soracağım.

Şu anda randevuyla ilgili de Türkiye'de bir buçuk yıl önce 4 milyon olan bekleyen sayısı geçen ay itibarıyla 370 bine düştü. Bunun 120 bini tekil doktor istiyor yani bir başka seçenek önerdiğimiz hâlde başka doktora gitmek istemiyor 120 bin vatandaşımız. Yani 250 bine kadar sayı düşmüş durumda. Fakat yeni atamalarla... Biliyorsunuz, bu ay içerisinde yaklaşık 15 bin uzman hekim mezun olacak ve onlar da devlet hizmet yükümlülüğünde Türkiye'nin 81 iline atanmış olacaklar. Randevuyla ilgili olan sıkıntı aşağı yukarı geçmiş yıla göre yaklaşık yüzde 10 oranına inmiş duruyor yani 4 milyondan 400 bine inmiş oluyor fakat nitelikli sağlık hizmeti noktasında geliştirme çalışmalarımız devam ediyor.

Arz ederim.

BAŞKAN FUAT OKTAY - Teşekkür ediyorum.

DIŞİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI MUSA KULAKLIKAYA - Sayın Başkanım...

BAŞKAN FUAT OKTAY - Buyurun lütfen.

DIŞİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI MUSA KULAKLIKAYA - Kıbrıs konusunda çok küçük bir hatırlatma yapmak istiyorum. İfade ederken söylemeyi unuttum. Sayın Şara'nın Kıbrıs'a yaptığı ziyaret ikili bir ziyaret değildi. Avrupa Birliğinin bölgesel entegrasyonla ilgili düzenlediği bir toplantıya, AB Dönem Başkanı olması sıfatıyla Güney Kıbrıs Cumhuriyeti'nin, o vesileyle, Kıbrıs'ta düzenlendiği için ve o ülkenin de AB Dönem Başkanı olması nedeniyle yapılmış bir ziyaret, ikili bir ziyaret değildi.

Bu konuyu arz etmek istedim.

BAŞKAN FUAT OKTAY - Teşekkür ediyorum.

Teklifin tümü üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

Maddelerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

1'inci maddeyi okutuyorum:

TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ İLE SURİYE ARAP CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ ARASINDA ŞAM KALP HASTANESİ VE HALEP ONKOLOJİ HASTANESİ İŞLETME PROTOKOLÜNÜN ONAYLANMASININ UYGUN BULUNDUĞUNA DAİR KANUN TEKLİFİ

MADDE 1- (1) 18 Haziran 2025 tarihinde Ankara'da imzalanan "Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Suriye Arap Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Şam Kalp Hastanesi ve Halep Onkoloji Hastanesi İşletme Protokolü"nün onaylanması uygun bulunmuştur.

BAŞKAN FUAT OKTAY - Söz almak isteyen?

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) - Sayın Başkan...

BAŞKAN FUAT OKTAY - Buyurun.

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) - Teşekkür ederim.

Sayın Başkanım, ben Sevgili Kamil Hocamızın Kıbrıs konusunda ve çıkan raporlar konusundaki sözleri bağlamında; herhangi birisine söylemedi, bir parti ismi vermedi ama biz değişik uluslararası platformlarda bir arada olduk ve özellikle Kıbrıs konusunda yapabileceğimiz herhangi bir konuda ne varsa yapmaya çalışıyoruz. Şeyi hatırlatmak istedim sadece, Sayın Genel Başkanımız Özgür Özel daha önceki günkü grup toplantısında, bu son, işte, iftira dolu Avrupa Parlamentosu raporu noktasında tepkisini açıkça ortaya koydu; bizler de, liderler olsun, milletvekilleri olsun ortaya koyduk. Yapılan benzer toplantılarda bu konu gündeme geldiğinde de her fırsatta biz -biliyorsunuz, birçok yerde zaten birlikte yapıyoruz- hem KKTC'ye verilen sözlerin tutulmaması bağlamında hem de Kıbrıs Türkünün hakkının, hukukunun Avrupa Birliği tarafından sürekli yok sayılması noktasında hangi fırsat olursa bunu değerlendirmeye çalışıyoruz. Sadece hiçbir tarafı kabul edilemeyecek olan bu Yunanlı parlamenterin sanırım, son raporuyla ilgili görebildiğim kadarıyla hepimiz tepkimizi ortaya koyduk kamuya açık bir şekilde. Onu hatırlatmak istedim.

KAMİL AYDIN (Erzurum) - Amor'un raporu da kabul edilebilir değil Utku Hocam. Onu kabul ediyor musunuz, orada söylenenleri?

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) - Amor'un raporunun ağırlıklı bölümü demokrasi konusunda, insan hakları konusunda. Bu noktada biz zaten bunları burada da söylüyoruz.

KAMİL AYDIN (Erzurum) - Ben çok somut bir şekilde... Bizim organizasyonumuzla ilgili, gençlik organizasyonumuzla ilgili bir defa bizden hiçbir yetkiliyle görüşmeden, tamamen kulaktan dolma bilgilerle ağır suçlamalar içeren bir rapor. Yani burada bizim, ben sana, sen bana, "Hep birlikte Türkiye" deyip karşı çıkmamız lazım. Genel çerçevede tamam, eyvallah ama hedef olarak Cumhuriyet Halk Partisini alırsa ya da İYİ Partiyi alırsa, AK PARTİ'yi alırsa, MHP'yi alırsa, hiç önemli değil, burada ben sarı öküzü kaptırmama adına, burada benim demokrasi ve siyasi algı anlayışıma müdahale sayar, orada hep beraber, bir bütüncül yapı içerisinde bir duruş sergileriz. Bunu maalesef biz görüyoruz onlarda yani SYRIZA ile PASOK aynı duruşu sergileyebiliyor, muhafazakâr Miçotakis aynı duruşu sergileyebiliyor. Biz ise bu noktada biraz eksikiz yani bunu inanın kişiselleştirecek... Beraber çalıştık yani.

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) - Biliyorum, biliyorum, ben de birçok... Yani bu konuşulmuş, önümüzde konuşulmuş...

KAMİL AYDIN (Erzurum) - Ama Ülkü Ocakları hakkında hiçbir detaylı bilgiye sahip değil ama ağır suçlamalar... Niye? Böyle bir hedef alındığında iki cümle de onun için kurmak lazım.

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) - AKPM heyetinde olan milletvekillerimizin yani sizden olsun, diğer partilerden olsun...

KAMİL AYDIN (Erzurum) - Onlar söylüyorlar zaten ama ikili görüşmelerde senden o performansı beklemiştim.

BAŞKAN FUAT OKTAY - Teşekkür ediyorum.

Tabii, bu konu bence önemli yani birlik, Türkiye'yi ilgilendiren konularda bir birlik gösterisi, dayanışma hâlinde hareket edilmesi. Komisyon olarak uluslararası toplantılarda veya ziyaretlerimizde aslında bu birliği gösteren de bir Komisyonumuz var. Ben bu anlamda da tüm Komisyon üyelerimize teşekkür ediyorum.

Kamil Bey'in ifade ettiği konuda bir şeyi özellikle tekrarlamak istiyorum. Açışta bir ifadede bulunmuştum ben, hatırlarsanız, "Avrupa Parlamentosunca kabul edilen ve kahraman Türk Silahlı Kuvvetlerine yönelik asılsız ve akıl dışı iddialar içeren kararın bizim açımızdan yok hükmünde olduğunu..." diye başlayan bir cümlem vardı. Şimdi, öyle asılsız ve öyle ahlaksız bir rapor ki yani Silahlı Kuvvetler değil, Türk milletine karşı ve Türkiye'ye karşı hakaretin ta kendisi. 74 Barış Harekâtı'nda cinsel, kadına cinsel şiddetle alakalı veya içerikle alakalı bir ifadeyi barındıran bir rapordan bahsediyoruz. Türk milletinin tarih boyunca böyle bir kara lekesi hiçbir zaman olmamıştır, olmaz da. Dolayısıyla ben onun için dedim, eğer birisi bir şeye bakmak, bir şeyi görmek istiyorsa o dönemde Kıbrıs'ta özellikle Türklere karşı yapılan, kadınlara da ne yazık ki o cinsel tacizler de başta olmak üzere, onlara yakından bakması ve bunun rapora girmesi önemli. Bununla ilgili bizim elimizde binlerce, binlerce doküman var; bir tane, iki tane, üç tane, beş tane değil. Bunu görmezden gelip de "74'e gidip de "74'te bilmem şöyle yaptı Türk Silahlı Kuvvetleri." deyip oradan başka şeylerin kaldırım taşları döşenmesine bence müsaade etmememiz, hele hele Dışişleri Komisyonu üyeleri olarak da her birimizin bu konuda son derece hassas olup bence kamuoyunda da uluslararası camiada da bulunduğumuz ve fırsatımız olan her platformda bunu dikkate getirip, burada bir farkındalık oluşturmakta fayda var diye düşünüyorum.

Ben tekrar teşekkür ediyorum.

1'inci maddeyi oylarınıza sunuyorum...

METİN ERGUN (Muğla) - Sayın Başkanım...

BAŞKAN FUAT OKTAY - Buyurun.

METİN ERGUN (Muğla) - Ben net teknik sorular sormuş idim. Sağlık Bakanlığı temsilcisi bu soruların hiçbirine cevap vermedi. Bilgisi de olmayabilir. Eğer bunlara yönelik yazılı cevap verirlse o da kabulümüz.

Ayrıca yani biraz dinledim, burada Suriye'de hastane açmamıza yönelik itiraz eden hiç kimse olmadı, herkes kabul etti. Bu, Türkiye'nin yapması gereken bir ödev şeklinde bile algılandı, öyle de ifade edildi. Sadece burada Köyceğiz Devlet Hastanesine MR cihazı bulamazken, Marmaris gibi yerde bu sene ancak MR cihazı çalışmaya başlamış iken "80 milyon dolar harcıyorum..." Ya, bunun Suriye tarafının mali olarak ne yaptığını da ifade edin, bunu da duymak istiyoruz.

BAŞKAN FUAT OKTAY - Yani burada ikisini bence birbirine karıştırmamak gerekir yani biz Dışişleri Komisyonu olarak şöyle karıştırmayalım diyoruz...

METİN ERGUN (Muğla) - Karıştırmamak gerekiyor, biz de karıştırmadan zaten ilk defa açıyoruz.

BAŞKAN FUAT OKTAY - Yani içerideki bütçenin harcanması ve kendi hastanelerimizdeki durum ve uluslararası boyuttaki yapılan çalışmaların boyutu...

METİN ERGUN (Muğla) - Sonra, Türkiye Büyük Millet Meclisi bunu nasıl denetleyecek, bu nereden harcanacak? Bunlarla ilgili hiçbir cevap verilmedi.

BAŞKAN FUAT OKTAY - Dolayısıyla Sayın Vekilimizin bununla ilgili ifade ettiği konu, bir yatırım var, bu yatırımın yıllara dağılımı, artı denetimi, artı işletme giderleri, düzenli raporlama konusu, Suriye'nin sorumluluğu ve benzeri konulardaki dile getirdiği hususlarla alakalı eğer şu anda bir cevabınız yoksa, yazılı bir şeyi iletirseniz memnun oluruz.

SAĞLIK BAKANLIĞI HALK SAĞLIĞI GENEL MÜDÜRÜ MUHAMMED EMİN DEMİRKOL - Yazılı olarak ileticeğiz Sayın Başkanım.

BAŞKAN FUAT OKTAY - Tamam, teşekkür ediyorum.

Ama burada şunu da bence karıştırmamak lazım diye düşünüyorum: Yani uluslararası boyutta hani diyoruz ya "Türkiye'nin bir sert gücü var, bir de yumuşak gücü var." diye. Bu yumuşak gücü de aslında dış politikadaki en ciddi şeylerinden biri yani "akıllı güç" diye ifade ettiğimiz sert ve akıllı güç olayı.

METİN ERGUN (Muğla) - Karıştırmadık zaten Başkanım, konuşmamızda hiç dile getirmedik, savunma karıştırdık onları açtık.

BAŞKAN FUAT OKTAY - Yok, şunu söylüyorum: "Karıştırmayalım." dediğim, o kısım ile içeride verilen sağlık hizmetleri boyutunu birbirinden ayrı tutmak yani oraya yatırırsak da yatırırsak da içerideki bir cihazımızın olmamasını mazur karşılayacak veya karşılamayacak bir ilişkiyi kurmamak lazım diyorum. Orada zaten her türlü karşılamamız gereken bir boyut.

METİN ERGUN (Muğla) - Zaten gündeme getirmemiştik.

BAŞKAN FUAT OKTAY - Bir de bu kadar yatırımdan sonra "Bir kişiye yer ayrılması için bir kişinin ölmesi gerekir." boyutundaki bir ifade, Türkiye'deki sağlık harcamalarının, daha doğrusu sağlık kapasitesinin, kabiliyetinin uluslararası standartların çok ötesinde olduğu bir ortamda, zannediyorum, ülkemize de haksızlık olur. Yani eleştirilerde bulunalım ama bunun yapıcı eleştiri olmasında fayda var. Bireysel şeyler mutlaka olabilir, mutlaka sıkıntılar olabilir ama hani, ben şöyle yaklaşıyorum olaylara hep: Sistematik boyutta yaklaşmak lazım; sistemle ilgili bir sorun varsa böyle bir şeyin tekrardan yaşanmamasıyla alakalı çözüm üretmek lazım. Dediğimiz gibi, Genel Müdürümüz de burada, bununla ilgili de zaten gerekli notlarını aldı yani böyle bir şey nasıl yaşandı, niye yaşandı, yaşandıysa tekrardan yaşanmaması için ne tür tedbirler alınabilir? Yani Türkiye'nin şu andaki konumu, bunların yaşanmamasına sebebiyet verecek bir yeterliliktedir.

Tekrar teşekkür ediyorum.

1'inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

2'nci maddeyi okutuyorum:

MADDE 2- (1) Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

BAŞKAN FUAT OKTAY - Maddeyle ilgili söz almak isteyen arkadaşımız? Yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

3'üncü maddeyi okutuyorum:

MADDE 3- (1) Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.

BAŞKAN FUAT OKTAY - Maddeyle ilgili söz almak isteyen arkadaşımız? Yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Teklifin tümünü oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Komisyonumuzu Genel Kurulda temsil etmek üzere özel sözcülerle ilgili önergeyi okutuyorum:

Dışişleri Komisyonu Başkanlığına

TBMM İçtüzüğü'nün 45'inci maddesi uyarınca (2/3700) esas numaralı Kanun Teklifi'nin Komisyon raporunun Genel Kurulda görüşülmesi sırasında Komisyonumuzu temsil etmek üzere İstanbul Milletvekili Derya Ayaydın, Elâzığ Milletvekili Mahmut Rıdvan Nazırlı, İstanbul Milletvekili Sena Nur Çelik Kanat, Gaziantep Milletvekili Derya Bakbak'ın özel sözcüler olarak seçilmesini teklif ederim.

Fuat Oktay

Ankara

Dışişleri Komisyonu Başkanı

BAŞKAN FUAT OKTAY - Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

3.- İstanbul Milletvekili Numan Kurtulmuş'un 2015 Uluslararası Zeytinyağı ve Sofralık Zeytin Anlaşmasının 36 ncı Maddesinin Değiştirilmesine İlişkin Olarak Uluslararası Zeytin Konseyi Üyeler Konseyi Tarafından 25 Haziran 2024 Tarihinde Kabul Edilen DEC-I 1/119-VI/2024 Sayılı Kararın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/3663)³

BAŞKAN FUAT OKTAY - Gündemin 3'üncü sırasında Sayın Kurtulmuş'un (2/3663) esas numaralı 2015 Uluslararası Zeytinyağı ve Sofralık Zeytin Anlaşmasının 36 ncı Maddesinin Değiştirilmesine İlişkin Olarak Uluslararası Zeytin Konseyi Üyeler Konseyi Tarafından 25 Haziran 2024 Tarihinde Kabul Edilen DEC-I 1/119-VI/2024 Sayılı Kararın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi bulunmaktadır.

Sayın Kurtulmuş tarafından 28/4/2026 tarihinde Meclis Başkanlığına sunulan teklif 30/4/2026 tarihinde esas komisyon olarak Dışişleri Komisyonuna, tali komisyon olarak Tarım, Orman ve Köy İşleri Komisyonuna havale edilmiştir.

3. (2/3663) esas numaralı Kanun Teklifi tutanağa eklidir.

Teklifin tümü üzerindeki görüşmelere geçiyoruz.

Sayın Kulaklıkaya, sözü size veriyorum Komisyonumuzu bilgilendirmek üzere.

Buyurun lütfen.

DIŞİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI MUSA KULAKLIKAYA - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; gündemimizde yer alan kanun teklifi, Uluslararası Zeytinyağı ve Sofralık Zeytin Anlaşması'nın 36'ncı maddesinde yapılan değişikliğin onaylanmasına ilişkindir. Söz konusu değişiklikle anlaşmanın idari ve mali işleyişine dair hükümler güncellenerek Uluslararası Zeytin Konseyinin karar alma süreçlerinin daha etkin, hızlı ve günümüz koşullarına uyumlu hâle getirilmesi amaçlanmaktadır.

Bilindiği üzere, ülkemiz, zeytin ve zeytinyağı sektöründe dünyanın önde gelen üretici ve ihracatçı ülkeleri arasında yer almaktadır. Ülkemiz, sofralık zeytin üretiminde dünyada 1'inci, zeytinyağı üretiminde ise dünya 2'ncisi konumundadır. Bu güçlü üretim kapasitesi ve sektördeki stratejik konumumuz dikkate alındığında, uluslararası standartların belirlenmesinde ve sektör politikalarının şekillendirilmesinde aktif rol almamız büyük önem taşımaktadır.

Teklif konusu değişiklikle, anlaşmanın belirli aralıklarla yeniden müzakere edilmesini gerektiren bürokratik süreçlerin azaltılması, Konseyin karar alma mekanizmalarının daha etkin ve hızlı işlemesi amaçlanmaktadır. Bu durum ülkemizin Konsey çalışmalarına daha etkin katılım sağlamasına katkıda bulunacak, ayrıca yenileme süreçlerinden kaynaklanan idari ve mali yüklerin azaltılması suretiyle hem ülkemiz hem de diğer üye ülkeler arasındaki mali yükün hafifletilmesine imkân tanıyacaktır. Bu itibarla, kanun teklifinin kabulünü yüce Meclisimizin takdirlerine arz ediyoruz.

BAŞKAN FUAT OKTAY - Teşekkür ediyorum.

Söz almak isteyen arkadaşımız?

Buyurun Metin Bey.

METİN ERGUN (Muğla) - Şimdi, benim bölgem zeytin bölgesi olduğu için, Mustafa Bey'in de öyle yani sıkıntımız ortak.

BAŞKAN FUAT OKTAY - Söz sizlerde o zaman.

Buyurun.

KAMİL AYDIN (Erzurum) - Patates olsaydı ben de söz isterdim.

METİN ERGUN (Muğla) - Şimdi, özellikle zeytinyağıyla ilgili belli bir dönem ihracat kısıtlaması oldu. Bu, yanılmıyorsa, 2024 yılında kaldırıldı. Tamamen mi kaldırıldı, belli bir kotaya göre mi kaldırıldı? Onlarla ilgili teknik bilgi alabilirsem...

İkincisi: Tabii, bu, ciddi pazar kaybına neden oldu zeytinyağı hususunda.

KAMİL AYDIN (Erzurum) - Kota ihracat için mi?

METİN ERGUN (Muğla) - İhracat için.

MUSTAFA CANBEY (Balıkesir) - Kota kaldırıldı ama Başkanım.

METİN ERGUN (Muğla) - Kaldırıldı ama teknik olarak yine de bir kota var mı yok mu, bir bakalım, bir dinleyelim.

MUSTAFA CANBEY (Balıkesir) - Yok Başkanım. İsterseniz ben kısa bir bilgi vereyim Başkanım.

METİN ERGUN (Muğla) - Yok, ben biliyorum, biliyorum konuyu, biliyorum.

MUSTAFA CANBEY (Balıkesir) - Yok, kaldırılmasıyla bizzat uğraşan birisiyim, o yüzden söyledim Başkanım. Yaklaşık iki yıl önce kaldırıldı, hem kota yok...

METİN ERGUN (Muğla) - Biliyorum, 2024'te kaldırıldı.

MUSTAFA CANBEY (Balıkesir) - Evet, 2024'te kaldırıldı, şu anda herhangi bir kota yok Başkanım.

METİN ERGUN (Muğla) - Ama pazar kaybı oldu.

MUSTAFA CANBEY (Balıkesir) - Tabii.

METİN ERGUN (Muğla) - Bu süreç içerisinde ciddi bir pazar kayboldu ve maliyetler de çok arttığı için zeytinciler, özellikle yağlık zeytin yapanlar büyük oranda artık toplamaz oldu çünkü kurtarmıyor yani zeytinyağı fiyatları kurtarmıyor. Dolayısıyla bu pazar payının genişletilmesi için bir çalışma var mı yok mu, onu öğrenmek istiyorum. Esas öğrenmek istediğim oydu.

Teşekkür ederim.

KAMİL AYDIN (Erzurum) - Zeytinde dedim zaten ama Antep'in de varmış zeytini.

METİN ERGUN (Muğla) - Var, var ama ciddi bir sıkıntı var artık. Mesela, Milas'ta geçen sene toplamadılar insanlar, maliyeti kurtarmadığı için zeytin başında kaldı.

BAŞKAN FUAT OKTAY - Musa Bey, buyurun.

DIŞİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI MUSA KULAKLIKAYA - Ticaret Bakanlığımız temsilcisine sözü bırakıyorum.

TİCARET BAKANLIĞI ESNAF, SANATKÂRLAR VE KOOPERATİFÇİLİK GENEL MÜDÜR YARDIMCISI SEÇKİN CENKİŞ - Sayın Başkanım, çok teşekkürler.

Seçkin Cenkiş, Ticaret Bakanlığında Esnaf, Sanatkârlar ve Kooperatifçilik Genel Müdürlüğünde Genel Müdür Yardımcısıyım.

Zeytinyağıyla ilgili yaklaşık iki yıl önce yapılan bir düzenlemeydi bu; biz "kısıtlama" veya "kota" demiyoruz, düzenlemeydi. Bu düzenleme de Tarım ve Orman Bakanlığıyla beraber yapılan çalışmalarda, değerlendirmelerde ülkenin rekolte durumunu, fiyat düzenlemelerini karşılamak için yapılan bir düzenlemeydi. Geçici bir süreydi, çok kısa bir süre ve o tamamen kaldırıldı, şu anda yok. Genellikle bizim ihracatımız -sizlerin de malumudur- belli büyüklükte veya miktarlarda oluyor. Bunun daha küçük şekilde yapılmasına, daha kutulu şekilde yapılmasına yönelik de sektöre bir yön verme anlamında, aynı zamanda fiyatla ilgili bir düzenlemeydi. Geçiciydi ve çöktür kaldırıldı Sayın Vekilim.

METİN ERGUN (Muğla) - Pazar kaybına da sebep oldu.

BAŞKAN FUAT OKTAY - Mustafa Bey...

MUSTAFA CANBEY (Balıkesir) - Başkanım, Metin ağabey de kalktı ama cevabı aldınız zaten siz.

METİN ERGUN (Muğla) - Genel Kurulda konuşmam var.

MUSTAFA CANBEY (Balıkesir) - Eyvallah, kolay gelsin ağabey.

Bu mesele, dediğiniz gibi, çok kısa bir süre uygulandı. O dönemde Ticaret Bakanımızla bizzat biz konuyu görüşmüştük zeytin üreticilerinin talebi üzerine. Asıl amaç, Türkiye'den yurt dışına dökme zeytinyağının satılmasından ziyade, markalaşmış, daha fazla katma değeri yüksek zeytinyağı satılmasıyla alakalıydı ama sonrasında yaşanan süreçler, elbette maliyet durumları farklı bir noktaya getirdi bu işi ve Ticaret Bakanımız da gelen talepler üzerine, görüştüğten sonra -az önce sizin de ifade ettiğiniz gibi- bu kota kaldırıldı. Hatta "fon parası" diye uygulanan bir şey vardı, o da kaldırıldı. Şu anda zeytin ihracatının önünde herhangi bir engel bulunmuyor.

Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

BAŞKAN FUAT OKTAY - Ben teşekkür ediyorum.

Teklifin tümü üzerinde görüşmeler tamamlanmıştır.

Maddelerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

1'inci maddeyi okutuyorum:

2015 ULUSLARARASI ZEYTİNYAĞI VE SOFRALIK ZEYTİN ANLAŞMASININ 36 NCİ MADDESİNİN DEĞİŞTİRİLMESİNE İLİŞKİN OLARAK ULUSLARARASI ZEYTİN KONSEYİ ÜYELER KONSEYİ TARAFINDAN 25 HAZİRAN 2024 TARİHİNDE KABUL EDİLEN DEC-I 1/119-VI/2024 SAYILI KARARIN ONAYLANMASININ UYGUN BULUNDUĞUNA DAİR KANUN TEKLİFİ

MADDE 1- (1) 2015 Uluslararası Zeytinyağı ve Sofralık Zeytin Anlaşmasının 36 ncı maddesinin değiştirilmesine ilişkin olarak Uluslararası Zeytin Konseyi Üyeler Konseyi tarafından 25 Haziran 2024 tarihinde kabul edilen "DEC-I 1/119-VI/2024 sayılı Karar"ın onaylanması uygun bulunmuştur.

BAŞKAN FUAT OKTAY - Söz almak isteyen arkadaşımız? Yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

2'nci maddeyi okutuyorum:

MADDE 2- (1) Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

BAŞKAN FUAT OKTAY - Söz almak isteyen arkadaşımız? Yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

3'üncü maddeyi okutuyorum:

MADDE 3- (1) Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.

BAŞKAN FUAT OKTAY - Söz almak isteyen arkadaşımız? Yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Teklifin tümünü oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Komisyonumuzu Genel Kurulda temsil etmek üzere özel sözcülerle ilgili önergeyi okutuyorum:

Dışişleri Komisyonu Başkanlığına

TBMM İçtüzüğü'nün 45'inci maddesi uyarınca (2/3663) esas numaralı Kanun Teklifi'nin Komisyon raporunun Genel Kurulda görüşülmesi sırasında Komisyonumuzu temsil etmek üzere İstanbul Milletvekili Seda Gören, Ankara Milletvekili Ahmet Fethan Baykoç, İstanbul Milletvekili Oğuz Üçüncü, İstanbul Milletvekili Derya Ayaydın'ın özel sözcüler olarak seçilmesini teklif ederim.

Fuat Oktay

Ankara

Dışişleri Komisyonu Başkanı

BAŞKAN FUAT OKTAY - Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Hayırlı olsun.

Ben teşekkür edeceğim ama öncesinde, bölgedeki son gelişmelerle ilgili çok çok kısa ifade etmek istediğiniz bir şey olursa Komisyonumuzu bilgilendirmek anlamında Bakan Yardımcımıza söz vereyim.

Buyurun lütfen.

IV.- AÇIKLAMALAR

1.- Dışişleri Bakan Yardımcısı Musa Kulaklıkaya'nın son günlerde ülkemizi de yakından ilgilendiren dış politikadaki gelişmelere ilişkin açıklaması

DIŞİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI MUSA KULAKLIKAYA - Çok teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Son günlerde ülkemizi de yakından ilgilendiren dış politikadaki gelişmelerle ilgili çok kısa bilgi arz etmeye çalışacağım.

Sizin de konuşmanızın başında, giriş konuşmasında ifade ettiğiniz gibi, Türkiye'miz başarılı bir NATO Zirvesi gerçekleştirdi. 2004 yılındaki ev sahipliğimizden sonra, bu ev sahipliğimiz gerçekten NATO zirveleri içerisinde müstesna bir yer edinecektir, hem katılımcıların hem de dünya kamuoyunun zihinlerinde kalacak önemli bir etkinlik olmuştur. Bu zirve marjında, 32 müttefik liderin tamamı, buna ilaveten AB Konseyi ve Komisyon Başkanları, Ukrayna Devlet Başkanı ve Güney Kore Cumhurbaşkanı zirveye katılmıştır. Müttefik ve ortaklardan 70'e yakın Bakan iştirak etmiştir. Zirve marjında, Sayın Cumhurbaşkanımız, NATO Genel Sekreteri dâhil, çok sayıda ülkenin devlet ve hükûmet başkanlarıyla ikili görüşmeler gerçekleştirmiştir. Yine, zirve marjında, kuruluşunun 22'nci yılında İstanbul İşbirliği Girişimi ortaklarının katılımıyla bir oturum gerçekleştirilmiştir. Bu girişimin partneri olan ülkeler: Bahreyn, Birleşik Arap Emirlikleri, Katar ve Kuveyt.

Yine, zirve marjında Münih Güvenlik Konferansı ve SETA, İletişim Başkanlığı desteğiyle "Müttefikler Ankara'da" temalı etkinlikler düzenlenmiştir. Buna ilaveten, Bakanlığımızın Stratejik Araştırmalar Merkezi ve Chatham House bir çalıştay düzenlemiştir. Suriye Cumhurbaşkanı Şara ülkemize yine zirve marjında ikili bir ziyaret gerçekleştirmiş, aynı zamanda Sayın Trump ve ABD

Kongresi heyetiyle bir araya gelmiştir. Yine, zirve öncesinde, NATO Parlamento Başkanları Toplantısı 28-29 Haziran tarihlerinde İstanbul'da düzenlenmiştir. Buna ilaveten, ilk defa NATO zirvesi gündeminde savunma sanayisiyle ilgili bir gündem maddesi bulunmuş ve bu kapsamda yapılan etkinlikler çerçevesinde de yüklü miktarda Savunma Sanayii İşbirliği Protokolü imzalanmıştır.

Sadece ülkemizi değil bütün dünyayı yakından ilgilendiren diğer bir gelişme de Hürmüz Boğazı'ndaki gelişmeler. Bildiğiniz gibi, 17 Haziranda İran ile Amerika arasında bir mutabakat zaptı imzalandı ve kalıcı barışın sağlanması önünde önemli bir adımdı bu. Bu mutabakat zaptına göre verilen altmış günlük bir süre vardı, bu süre içerisinde Hürmüz Boğazı hiçbir şarta bağlı olmaksızın açık kalacaktı geçişlere ve bu altmış günün otuz günlük süresi içerisinde de Körfez'de olabilecek mayınlarla ilgili temizleme görevi de İran'a verilmişti. Ancak bu sürenin daha yarısından fazla -yani bir ay geçişken- ne yazık ki ateşkes ihlalleriyle karşı karşıya kalmış durumdayız. Bu MoU'nun geleceğiyle alakalı da birtakım tereddütler ortaya çıkmaya başladı. Tabii, burada olayın taraflarının her birinin kendi motivasyonu var. Bir, İran açısından baktığımızda, İran, vurduğu gemilerin vurulma gerekçesini, bu MoU kapsamında, mutabakat zaptı kapsamında geçişin tamamen kendi kontrolünde olmasına dair bir yetki verildiği şeklinde bir yorum yapıp kendi çizdiği rotanın dışından geçen gemileri vurma hakkı olduğunu iddia ederek vuruyor. Yani, Umman tarafından, Güney Koridoru'ndan geçen gemileri rotayı ihlal ettikleri gerekçesiyle vurduğunu savunuyor; Amerika buna cevap veriyor ve bugün aldığı kararla da Amerika yeniden blokaj uygulayacağını ilan etti. Blokajın anlamı şu: Hem İran limanlarına gelecek gemilerin girişini engelleyecek hem de İran limanlarından dışarıya çıkacak gemilerin çıkışını engelleyecek yani 27 Şubat öncesine dönmüş olduk.

KAMİL AYDIN (Erzurum) - Sayın Bakanım, uluslararası geçiş bağlamında orada da bir blokaj var mı?

DIŞİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI MUSA KULAKLIKAYA - Tamamını blokajlıyor.

Tabii, bunun etkilerini zaten yaşıyoruz, bundan sonra bu etkiler belki daha da hızlanacak. İşte, ham petrol fiyatlarında hemen hızlı bir artış oldu, 75 dolardan 78 dolara çıktı bu karar ve uygulamaların hemen akabinde. Bunun yanında, bütün dünya -başta Körfez ülkeleri olmak üzere- geleceğe yönelik yatırım programlarını revize etmeye başladı, büyüme tahminlerini revize etmeye başladı, ülkemiz de buna dâhil çünkü bu krizin hakikaten dünya ekonomileri üzerinde çok ciddi bir olumsuz etkisi oldu.

Tabii, bir taraftan Amerika ile İran arasında Hürmüz Boğazı dışındaki hususlarda müzakereler devam ediyor yani köprüler tamamen atılmış değil. Zaman zaman İran tarafından ve Amerika Başkanı tarafından söz düellosu şeklinde birtakım açıklamalara tanıklık ediyoruz. Örneğin, Sayın Trump'ın "Körfez'in, boğazın bütün güvenliğini ben garanti altına alıyorum, koruma görevini ben üstleniyorum. Bundan dolayı da buradan geçecek gemilerden taşıdıkları yükün yüzde 20'si oranında bir tahsilat yapacağım." açıklaması oldu. Hemen ertesi gün, başka bir açıklamayla, ilgili ülkelerin kendisini aradığını, bu karardan vazgeçtiğini, bunun yerine o ülkelere yatırım yapma konusunda anlaşmalarına dair açıklamalarda bulundu. Yani, önümüzde öngörülemeyen aktörler var, bir taraftan Amerikan liderinin, diğer taraftan İran'ın açıklamaları var. Bu konuyla alakalı daha önce birlikte hareket eden İran ile Umman'ın da zaman içerisinde ayrıştığına tanıklık ediyoruz. Bir taraftan Amerika'nın baskısı, bir taraftan da kendi çıkarlarını da ön planda tutmaya çalışan Umman daha iş birliğine yakın gözüküyor. Önümüzdeki günlerde bu krizin gündemimizi biraz daha ciddi bir şekilde meşgul edeceğine inanıyoruz.

BAŞKAN FUAT OKTAY - Peki, orada yapılan anlaşmaya, şöyle veya böyle -yani yapılan açıklamalara ve son gelişmelere rağmen- tekrardan oraya dönme ihtimali nedir?

DIŞİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI MUSA KULAKLIKAYA - Hürmüz Boğazı bağlamında mı efendim?

BAŞKAN FUAT OKTAY - Yok, genel olarak.

DIŞİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI MUSA KULAKLIKAYA - Genel anlaşmayla ilgili bir sorun yok, o konuda diğer alanlardaki müzakereler devam ediyor yani Katar'ın, Pakistan'ın ve bizlerin, Türkiye'nin katkısıyla diğer alanlardaki müzakereler devam ediyor. Savaşın başında hiç gündemde olmayan Hürmüz, şu anda neredeyse savaşın gerçek sebebi hâline gelmiş durumda, etkileri açısından bakıldığında daha önemli bir noktaya geldi.

Diğer konu, bugün de bir anlaşma vesilesiyle gündemimizi işgal eden Suriye'deki gelişmeler. Suriye'de son dönemde meydana gelen en önemli birkaç gelişmeyi zikretmek gerekirse, peş peşe meydana gelen patlamalar oldu, terör eylemleri oldu. Bu, hâlâ Suriye'deki güvenliğin ne kadar kırılgan olduğunu göstermesi açısından önemli. Hatta bu patlamaların bir tanesi Fransa Devlet Başkanının ziyareti sırasında oldu. Bir bağlantı kurulmamakla birlikte ev sahibi ülke açısından iyi karşılanmayan bir gelişme.

Diğer taraftan, Suriye'de Meclis üyelerinin seçimiyle alakalı süreç tamamlandı yani Devlet Başkanı tarafından atanması gereken milletvekillerinin ataması gerçekleştirildi ve ilk toplantılarını yapıp milletvekilleri yeminlerini ettiler. Bu Halk Meclisine Türkmenlerden de 9 isim girmiş oldu. Buna ilaveten, NATO Zirvesi marjında, Sayın Şara'nın ülkemizi ziyaretinde Amerikan Başkanı ve Amerika Kongresi üyeleriyle yaptığı görüşmeleri zikretmiştim. Bu görüşmenin temel amacı, ABD'nin, terörizmi destekleyen devletler listesinden Suriye'nin çıkarılmasıyla ilgili telkinde bulunmaktı; ülkemiz de bu konuda katkı sağladı. Yine aynı şekilde, Suriye'yle tabii sürekli devam eden devletleşme sürecine olan katkılarımız, güvenlikle ilgili katkılarımız devam ediyor.

Diğer bir konu Lübnan. Tabii, yine aynı şekilde, İran'da sağlanan mutabakat muhtırasına benzer, Lübnan'daki barışın sağlanmasıyla ilgili de üç taraflı bir mutabakat muhtırası imzalandı ama İsrail'in mevcut konumunu terk etmemesi durumu ne yazık ki devam ediyor. Yakın zamanda Lübnan Başbakan Yardımcısı ve Lübnan Başbakanı ülkemizi ziyaret etti, iki ülke arasındaki ilişkileri değerlendirme bağlamında önemli bir gelişme. Bu ay sonunda da Lübnan Cumhurbaşkanı ülkemizde ağırlayacağız.

Filistin bağlamında önemli gelişmelerden biri Filistin'de uzun zamandır yapılamayan seçimlerle ilgili bir kararın alınmış olması, Devlet Başkanlığı seçiminin ve Parlamento seçiminin yapılması. Bu, Filistin'in şu anda geçtiği süreçte önemli bir gelişmedir diye düşünüyorum. Bunun yanında, Hamas'la ilgili Gazze'deki barış planı kapsamındaki görüşmeler devam ediyor, sona yaklaşıldığına inanıyoruz, üzerinde mutabık kalınamayan birkaç konu kaldı. Bunlardan bir tanesi silahsızlanmanın yöntemiyle alakalı, bir diğeri de önceki dönemde görev alan, Hamas'ın kontrolündeki bölgede görev alan kamu çalışanlarının ödenmeyen maaşlarıyla ilgili hususlar. Bunlarla ilgili kendilerine son bir teklif sunuldu, bunu Hamas kendi içerisinde değerlendirip son kararını verecek. Olumlu bir şekilde neticeleneceğine inanıyoruz. Bu konuda anlaşma sağlanırsa Gazze barış planının ikinci aşamasına geçilmiş olacak.

BAŞKAN FUAT OKTAY - Peki, burada sarı hatla ilgili, İsrail'in sarı hattın ötesine geçtiği şeklinde veya geçme arzusuyla alakalı sürekli açıklamaları var, talepleri de var. Oradaki en son durum nedir?

DIŞİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI MUSA KULAKLIKAYA - O açıdan değişen çok olumlu bir şey yok yani Hamas'ın müzakerelerde en çok dile getirdiği hususlardan biri de birinci aşamayla ilgili İsrail'in sorumluluklarını yerine getirmediği hususudur. Bunları başlıklarla hâlinde sıralayacak olursak, birincisi, ateşkesten sonra hiçbir şekilde sivillerin hedef alınmamasını taahhüt etmişti İsrail ama bugüne kadar binden fazla insanın katledildiğine tanık olduk. İkincisi, Refah Kapısı'nın iki taraflı geçişe sürekli olarak açık tutulma taahhüdü var; bunu da ne yazık ki yerine getirmiyor, çok kontrollü ve çok kısıtlı sayıda geçişe izin veriyor. Üçüncüsü, 650 adet günlük insani yardım konteynerinin geçişine izin vereceğini taahhüt etmesine rağmen bu sayı ne yazık ki 100-120'yi geçmiyor ve geçen konteynerlerin içeriğine baktığımızda da bunların çoğunluğunun ticari içerikli mallar olduğu yani doğrudan insanlara dağıtılacak insani yardım malzemesi yerine, parası olanın alabileceği, tüccarların çıkarına hizmet eden bir anlayışla yapıldığı. Dördüncüsü, Gazze'deki tahrip olan altyapının yeniden ayağa kaldırılması için gerekli olan onarım malzemelerinin girişine hâlâ izin vermiyor olması. Bu dört konuda Hamas tarafı haklı olarak çekincelerini dile getiriyor. Bir diğer önemli konu da daha çok silahsızlanmayla alakalı, silahsızlanma konusunda da bir tedricilik istiyor. Oradaki en önemli endişesi şu: İdeolojik olarak da bir duruşu var çünkü bir özgürlük hareketi. Bir özgürlük hareketinin ideolojik olarak birdenbire "Ben silah bırakıyorum." demesi kolay olmasa gerek ama bir taahhüdü var, bunu yapmayı taahhüt ediyor. Bundaki bu ideolojik yaklaşım dışında, Hamas'ın bir başka korkusu da şu anda İsrail bir taraftan Filistinliler içerisinde, tabiri caizse "çapulcu" diye nitelendirebileceğimiz insanları silahlandırıyor yani Hamas'ın silahsızlandığı anda, böyle kendisini savunmasız hissedeceği bir ortamın oluşmasından korkuyor. Yani, geçmişte, Sabra ve Şatilla katliamlarında zihinlerinde önemli tecrübeler var, bunu da dile getiriyorlar ama bütün bunlara rağmen, süreçte rol alan Mısır, Türkiye, Katar, kolaylaştırıcı rol alan bu aktörlerin de telkini müzakere masasından kalkmamaları, elbette kendi çıkarlarını savunmak için her şeyi söylemeleri ama bu barışın ya da ateşkesin sağladığı, en azından geçmişte olduğu gibi bir "genocide"ın artık devam etmemesini, bu müzakere masasında kalarak katkı sağlamaları; bu bekleniyor kendilerinden. Umarım olumlu neticelenir.

Son olarak, Rusya-Ukrayna savaşı bağlamında Sayın Bakanımızın zirve öncesinde Rusya'ya ve zirve sonrasında da şu anda Ukrayna'ya -her iki ülkeye- yaptığı bir ziyaret var. Bu iki ziyaret marjında da tekrar Türkiye'nin ev sahipliğinde savaşı bitirmeye yönelik, iki ülkeyi tekrar görüşme masasına çağırmaya yönelik gayretlerimiz var.

Arz ederim.

BAŞKAN FUAT OKTAY - Teşekkür ediyorum.

KAMİL AYDIN (Erzurum) - Çok kısa Sayın Bakanım, müsaade ederseniz yani bilgilendirme adına eğer uygun görürseniz...

BAŞKAN FUAT OKTAY - Çok kısa...

2.- Erzurum Milletvekili Kamil Aydın'ın, Hamas'ın teklifi ve CAATSA yaptırımlarıyla ilgili olarak Dışişleri Bakan Yardımcısı Musa Kulaklıkaya'yı dinlemek istediğine ilişkin açıklaması

KAMİL AYDIN (Erzurum) - Ben bir toplantıdaydım, bir alt yazıyla bilgim oldu, Hamas şöyle bir teklifte bulundu, gerçekten İsrail'i şoke edecek, belki biz de biraz şok olduk "Gazze'nin yönetimini Amerikalılara devretmeye hazırız." diye bir manşet geçti. Yani bu neydi, bununla ilgili bir cevap oldu mu? Bir.

Bir de malum, bu NATO Genel Kurulu öncesinde ve sonrasında bizim özellikle hem parlamenter diplomasi adına Amerika seyahatlerimizde hem NATO PA adına hem AGİT bünyesi içerisinde de sık sık dile getirdiğimiz bu CAATSA yaptırımlarının kaldırılması öncelikli olarak. Tabii ki o F-16 motorları bir parçası, F-35 bir parçası ama CAATSA çok böyle pranga gibi ayağımıza sarılı bir şey. Daha sonra Sayın Millî Savunma Bakanımız açıklama yaptı ama yani görüşmeler, müzakereler devam ediyor ama tabii, diplomasi ayağında sizin bize söylemek istediğiniz bir şey var mı? Özellikle CAATSA'nın kaldırılması noktasında, kamuoyuna düşen bilgi ışığında, S-400'lerin üçüncü bir ülkeye kaydırılma konusu müzakere edilip de gerçekten bu ona bağlı bir sorun hâline mi getirildi? Bu konuda ben, siz ne dersiniz onu dinlemek isterim.

3.- Dışişleri Bakan Yardımcısı Musa Kulaklıkaya'nın, Erzurum Milletvekili Kamil Aydın'ın yapmış olduğu açıklamasında geçen bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

DIŞİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI MUSA KULAKLIKAYA - Birincisi, Hamas'la ilgili açıklamayla alakalı, alt yazıyı bilmiyorum ama Hamas'ın söylediği -bunu daha önce de söyledi- biliyorsunuz, Gazze Barış Platformu çerçevesinde birkaç tane aşamalı yönetim enstrümanı var. Bunların en altında günlük yönetimi sağlamakla görevli Filistin Ulusal Komitesi var, Hamas'ın kastettiği bu yani "Ben günlük yönetimi artık bu Komiteye devretmeye hazırım." Yanlış hatırlamıyorsam 11 kişiden oluşan bir komisyon ve tamamı Filistinlilerden oluşan bir komisyon. Yani şu anda bu komisyonun yönetimi nasıl yapacağıyla ilgili çalışmalar devam ediyor. Özellikle İsrail'in Sarı Hat'tın gerisine çekilmesinden sonra bu Komite Gazze'ye girecek, şu ana kadar Gazze'ye girebilmiş değil. Dokümantasyon açısından ve diğer devirle alakalı süreçleri kendi içinde tamamladığını ve bunu Komiteye hemen devretmeye hazır olduğunu dile getiriyor yani orada kastının Amerika olduğunu zannetmiyorum, Amerika'dan ziyade bu Filistin Ulusal Komitesidir diye düşünüyorum.

CAATSA'yla alakalı, zirve marjında, işte Sayın Trump'ın açıklamalarını hepimiz takip ettik. Orada iki konu var; işte, yasaklar kapsamında yani bizim teminimizdeki yasaklar kapsamında KAN motoru gibi unsurlar ayrı, F-35'le ilgili süreç ayrı. F-35'le ilgili bir yasa var, o yasanın bir hükmü çok açık bir şekilde Türkiye'nin hiçbir şekilde S-400'e sahip olmaması gerektiğini öngörüyor. Dolayısıyla, Türkiye'nin F-35 programına katılabilmesi için bu yasanın değişmesi gerekiyor yani ya o yasanın gereği olan S-400'leri bizim bir şekilde elimizden çıkarmamız ama bunu da Rusya'nın onayını alarak yapmamız gerekiyor veya o anlaşmanın değişmesi gerekiyor. Amerikan Başkanına verilmiş bir yetki yok orada ama CAATSA'yla alakalı zaten Amerikan Başkanı Kongreye mektup yazdı ve bu konuda da olumlu gelişmeler oldu, zirveden sonra Amerika'ya gittikleri zaman da bu açıklamayı yaptılar yani artık KAN motorunun satışıyla ilgili bir engel kalmadığını... Ama F-35 konusu ayrı değerlendirilmesi gereken bir konu.

KAMİL AYDIN (Erzurum) - O zaman S-400 F-35'i bağlıyor, diğer ikisini bağlamıyor.

DIŞİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI MUSA KULAKLIKAYA - CAATSA'yı bağlamıyor.

KAMİL AYDIN (Erzurum) - CAATSA'yı da KAN motorlarını da bağlamıyor.

DIŞİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI MUSA KULAKLIKAYA - KAN motorları CAATSA kapsamında, CAATSA'yı bağlamıyor.

BAŞKAN FUAT OKTAY - Şöyle söyleyelim isterseniz: "S-400" dediğimiz konu kapsamlı aslında. Kapsamlı dediğim, bu Kuzey Kore ve Rusya gibi -bir ülke daha var- ülkelerle savunma sanayisi alanında iş birliği yaptığınızda onları düşman ülke olarak kabul ediyor ve o çerçevede bir yaptırım uyguluyor. Dolayısıyla, Türkiye'yle alakalı değil aslında CAATSA, başka 3 ülkeyle alakalı; S-400 kaynaklı bize böyle bir şey... Aslında S-400'le ilgili Başkanın da feragat yetkisi var ama sonrasında 2020'de kendi Millî Savunma Bakanlığı Millî Savunma Yetkilendirme Yasası'yla ilgili, orada bir yasa geçirdiler, yine S-400 kaynaklı F-35'le ilgilendirildi yani F-35'in satışını S-400'e bağladı. Dolayısıyla, CAATSA'yla ilgili de F-35'le ilgili de her iki konuda yetkilendirme yasası da S-400'e bağlı. Tek fark, CAATSA konusu yine bir feragat boyutundaki bir şeyle çözülebilir...

DIŞİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI MUSA KULAKLIKAYA - Başkana "waiver" hakkı veriyor.

BAŞKAN FUAT OKTAY - ...ama F-35 konusunda Kongreden yasa geçirildiği için orada diyorlar ki: "Bununla alakalı buradaki konulan S-400'le ilgili şartın veya o engelin kaldırılması gerekiyor ki bununla alakalı hükûmetin bize bir şey sunması lazım, biz de ona göre tekrardan düzeltelim." gibi. Zaten biz de ilgili Kongre üyeleriyle bu konuyu çok yoğun görüşüyoruz, değerlendiriyoruz, tartışıyoruz. Yani benim kendi kanaatim de artık burada çözüme çok yakın olduğumuzla alakalı; inşallah en kısa sürede bu çözülecek, artık geride kalsın istiyoruz. Türkiye'nin geldiği konum itibarıyla da artık yaptırımlar değil iş birliğini konuştuğumuz bir ortam oldu zaten, NATO Zirvesi de böyle oldu, bundan sonra da böyle olsun istiyoruz ve böyle de olacak diye ümit ediyoruz.

OĞUZ ÜÇÜNCÜ (İstanbul) - Sayın Başkan...

BAŞKAN FUAT OKTAY - Buyurun.

4.- İstanbul Milletvekili Oğuz Üçüncü'nün, sonraki toplantı konu başlıklarına Balkanların eklenmesini rica ettiğine ilişkin açıklaması

OĞUZ ÜÇÜNCÜ (İstanbul) - Başkanım, sadece bu konu başlıklarına Balkanların bir dahaki toplantıda eklenmesini rica ediyorum yani Kosova ve benzeri yerler yangın yeri. Onda da bilgilendirme olursa...

BAŞKAN FUAT OKTAY - Arkadaşlarımız not alsınlar.

DIŞİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI MUSA KULAKLIKAYA - Ben biraz kendi görev alanımla ilgili konularla sınırladım, farkındayım; Balkanları da ekleyelim.

BAŞKAN FUAT OKTAY - Yani bu son anda Sayın Bakanımızdan rica ettiğimiz bir konu oldu.

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) - Sayın Başkan...

BAŞKAN FUAT OKTAY - Buyurun.

5.- Eskişehir Milletvekili Utku Çakırözer'in, Dışişleri Bakan Yardımcısı Musa Kulaklıkaya'nın yapmış olduğu açıklamasında geçen bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) - Teşekkür ediyorum Sayın Bakan Yardımcımıza.

Son cümlelerinizi yazarken "CAATSA kapsamında Kongreye mektup yazdı." dediniz. CAATSA'nın kalkması için mi yazdı, yoksa KAA motorları bizim talebimiz, Kongreye gitti, o yazıdan mı bahsediyorsunuz? Orayı biraz açar mısınız yani CAATSA yaptırımlarının bu "waiver"ı için bir mektup resmen yazdı ve bu bitti mi, yoksa bahsettiğimiz, Kongreye giden siparişin itirazsız bir şekilde geçiş süreci miydi?

DIŞİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI MUSA KULAKLIKAYA - Aynen o şekilde. Bu zirveden önce zaten gerçekleşen bir şey, onun sessizlik süreci de bittiği için dolayısıyla o yaptırım devre dışı kalmış oldu.

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) - Yani KAA motoru için evet ama CAATSA yaptırımları devam ediyor.

DIŞİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI MUSA KULAKLIKAYA - Tabii. KAA motoru için benim söylediğim.

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) - Çünkü "Kongreye mektup yazdı." deyince ben CAATSA yaptırımları...

DIŞİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI MUSA KULAKLIKAYA - KAA motoru için.

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) - Sadece KAA motoru.

DIŞİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI MUSA KULAKLIKAYA - Evet.

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) - E, diğer yaptırımlar sürüyor.

DIŞİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI MUSA KULAKLIKAYA - CAATSA'yla ilgili süreç devam ediyor.

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) - Peki, elinde onu kaldırma yetkisi var mı?

DIŞİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI MUSA KULAKLIKAYA - İşte, söylediğim gibi, yasayla bağlantılı olan konularda yok ama yasa kapsamına girmeyen konularda biraz "case by case" değerlendirilmesi gereken bir süreç.

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) - Anladım.

Teşekkür ederim.

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI (Devam)

2.- Komisyon Başkanı Fuat Oktay'ın, Komisyon toplantısına katkı veren herkese teşekkür ettiğine ve muhalefet şerhlerinin verilme süresine ilişkin açıklaması

BAŞKAN FUAT OKTAY - Evet, teşekkür ediyorum tüm katkılarınız için ve değerli açıklamalarınız için. Sayın Bakan Yardımcımız Musa Kulaklıkaya'ya, Bakanlıklarımızın tüm temsilcilerine, kurum ve kuruluşlarımızın temsilcilerine, Genel Müdürlerine, Başkanlarına çok çok teşekkür ediyorum hem şahsım hem de Komisyonumuz adına değerli katkılarından dolayı.

Değerli arkadaşlar, Komisyonumuzun değerli üyeleri; gündemimizde yer alan tekliflere ilişkin görüşmeler tamamlanmıştır.

Komisyonumuzda bugün kabul edilen kanun tekliflerine muhalefet şerhi vermek isteyen üyelerimizin şerhlerini en geç 20 Temmuz 2026 Pazartesi günü saat 13.00'e kadar Başkanlığımıza göndermelerini rica ediyorum.

Gündemimizde görüşülecek başka bir konu şayet sizin tarafınızdan da yoksa...

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) - Ben bitmesini bekledim.

BAŞKAN FUAT OKTAY - Buyurun.

IV.- AÇIKLAMALAR (Devam)

6.- Eskişehir Milletvekili Utku Çakırözer'in, yurt dışında yaşayan vatandaşların dövizli askerlik sisteminin değiştirilmesine yönelik düzenlemeye ilişkin açıklaması

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) - Sayın Başkan, sabrınız için bir kere daha teşekkür ederek...

BAŞKAN FUAT OKTAY - Estağfurullah.

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) - Aslında Seda Hanım çıktı ama bir hususu gündeminize getireceğim, Oğuz Bey'in yakından bildiği bir süreci. Geçtiğimiz hafta bir torba kanun sürecinde AK PARTİ Grubu tarafından yeni madde ihdası yönünde bir şey geldi Genel Kurula. Bu yeni madde Komisyonumuzu doğrudan ilgilendiren bir konuydu, hem bizim Komisyonumuzu hem Millî Savunma Komisyonunu ilgilendiren ve bence Plan ve Bütçe Komisyonunu da aynı şekilde. Konunun çok ayrıntısına girmeyeceğim bu saatte ama konu yurt dışında yaşayan vatandaşlarımızın dövizli askerlik sisteminin değiştirilmesine ilişkin bir konuydu. Bu konu bizim -Yurtdışı Türkler Alt Komisyonumuz var biliyorsunuz- doğrudan ilgilendiğimiz bir konudur. Bu konuda böyle bir şeyle yani Komisyonumuzu baypas ederek, alt komisyonumuzu baypas ederek, diğer komisyonları baypas ederek böyle bir şeyin, böylesine önemli bir konunun hani bir oldubittiyle getirilmesi zaten o gün uygun bulunmadı Genel Kuruldaki diğer tüm parti Grup Başkan Vekillerimiz içerisinde. Hani, dikkatinize getirmek istedim, bu konu Zafer Bey'in bilgisi dâhilinde olan bir konu, önemli de bir konu, yüz binlerce yurttaşımızı da ilgilendiren bir konu. Bu konunun oldubittiye getirilmeden hem Komisyonumuzda hem de başka hangi komisyon bu konuyla ilgiliyse tartışılarak ve oradaki yurttaşlarımızın beklentileri doğrultusunda çözüme kavuşması noktasında yardımınızı, desteğinizi, ilginizi rica ediyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN FUAT OKTAY - Teşekkür ediyorum.

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI (Devam)

3.- Komisyon Başkanı Fuat Oktay'ın, Eskişehir Milletvekili Utku Çakırözer'in, dövizli askerlik sistemiyle ilgili madde ihdasına yönelik yaptığı açıklamasında geçen bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

BAŞKAN FUAT OKTAY - Bu vesileyle biz tekrardan ilgili arkadaşlarımıza da bunu not ettirelim, alt komisyonumuz çalışmalarıyla ilgili bir sonraki toplantıda da bize bilgilendirme sunumu yapsın. Bu konuyla ilgili ben Seda Hanım'la da Zafer Bey'le de yine ilgili arkadaşlarımızla da görüşeceğim ama bir sonraki toplantı da yine şeye getirebiliriz.

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) - Yani getirilen ciddi bir değişiklik.

BAŞKAN FUAT OKTAY - Teşekkür ediyorum.

Gündemimizde görüşülecek başka bir konu bulunmamaktadır.

Komisyon üyelerimize, Bakan Yardımcımıza ve Bakanlıklarımızın çok değerli temsilcilerine ve basınımızın değerli temsilcilerine bir kez daha teşekkür ediyorum, iyi çalışmalar diliyorum.

Dışişleri Komisyonunun 28'inci Yasama Dönem 23'üncü Toplantısını kapatıyorum.

İyi akşamlar diliyorum şimdiden.

Kapanma Saati: 17.41